

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**Odkaz Jednoty bratrské v učení a praxi současných
protestantských církví v České republice**

**The Bequest of the Unity of the Brethren in the Lore and
Practice of the Contemporary Protestant Churches in the Czech
Republic**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

ThDr. Kamila Veverková, Th.D.

Autor:

Bc. Lydie Medková

Praha 2015

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mé vedoucí práce ThDr. Kamile Veverkové, Th.D. za cenné rady k tématu práce a celkovou podporu po celou dobu výzkumu. Bez její pomoci by tato práce nevznikla. Dále také děkuji všem představitelům protestantských církví v ČR, kteří mi s ochotou a trpělivostí odpověděli na dotazníkové otázky.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem „Odkaz Jednoty bratrské v učení a praxi současných protestantských církví v České republice“ vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury a konzultací s vedoucím práce.

V Praze dne

podpis

Anotace

Tato práce zkoumá odkaz Jednoty bratrské v učení a praxi současných protestantských církví v ČR. Ve své první části na základě analýzy pramenů konkretizuje odkaz Jednoty bratrské v deseti bodech, které představují nejvýraznější znaky jejího učení. Druhá část se již věnuje samotné komparaci specifikovaného odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí jednotlivých církví. Prostřednictvím analýzy církevních pramenů a strukturovaného rozhovoru s představiteli současných protestantských církví přináší informace o tom, jaké body odkazu Jednoty bratrské se v učení zkoumaných církví vyskytují a do jaké míry zasahují praktický život společenství. Hlavním cílem práce je zjistit, zda i dnes lze v církvích v ČR nalézt prvky bohaté bratrské tradice a jak moc se jim daří odkaz Jednoty bratrské v současných podmínkách naplňovat.

Klíčová slova

Jednota bratrská, Ochranov, církve v České republice, protestantské církve, Bratrská jednota baptistů, Evangelická církev metodistická, Církev bratrská, Českobratrská církev evangelická, Ochranovský seniorát, odkaz české reformace.

Annotation

This theses researches the bequest of The Unity of the Brethren in the lore and practice of the contemporary protestant churches in the Czech Republic. The first part evaluates numerous sources to concretize the bequest of The Unity of Brethren to ten points, which represent the most specific characteristics of its lore. The second part focuses on comparison of the previously specified bequest of The Unity of Brethren with practice and lore of particular contemporary churches. Through analysis of church sources and structured interviews with the heads of contemporary churches the thesis shows which points of the bequest of The Unity of Brethren actually appear in the lore of the examined churches and to what extend these points influence the real life of the communities. The main objective of the thesis is to examine whether the rich Brethren tradition can be found in today's Czech churches. Moreover this work also asks to what extend these churches manage to keep the Brethren bequest alive in the modern social environment.

Keywords

Unity of Brethren, Herrnhut, Churches in the Czech Republic, Protestant Churches, Baptist Union, Evangelical Methodist Church, Church of the Brethren, Evangelical Church of Czech Brethren, Herrnhut Seniorate, Bequest of the Czech Reformation

OBSAH

OBSAH.....	5
SEZNAM ZKRATEK.....	7
ÚVOD.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE: Historie a odkaz Jednoty bratrské (specifika a důrazy)	11
1. Ustálené důrazy a specifika Jednoty bratrské	19
1.1. Důraz na řád a kázeň.....	19
1.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejpřednější“).....	23
1.3. Významná role církevního společenství	26
1.4. Praktické pojetí víry	30
1.5. Přijetí konfesionalismu a podpora duchovní jednoty církví.....	33
1.6. Důraz na modlitbu.....	37
2. Proměnlivé důrazy a specifika Jednoty bratrské.....	39
2.1. Od odsuzování kultury po komponování písní	39
2.2. Od nedůvěry ke vzdělanosti po propagátory vzdělání	42
2.3. Od uzavřenosti před světem po misie	45
2.4. Od odvržení světské moci po její přijetí.....	48
3. Shrnutí teoretické části.....	50
II. PRAKTICKÁ ČÁST: Odkaz Jednoty bratrské v učení a praxi jednotlivých církví v ČR.....	51
1. Jednota bratrská.....	52
1.1. Akademický popis a historie církve	52
1.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí současné Jednoty bratrské.....	54
2. Ochránovský seniorát.....	65
2.1. Akademický popis a charakteristika církve	65
2.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Ochránovského seniorátu.....	66
3. Českobratrská církev evangelická.....	74
3.1. Akademický popis a charakteristika církve	74
3.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Českobratrské církve evangelické	75
4. Církev bratrská.....	87
4.1. Akademický popis a charakteristika církve	87
4.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Církve bratrské.....	88
5. Evangelická církev metodistická.....	101
5.1. Akademický popis a charakteristika církve	101
5.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Evangelické církve metodistické ..	103
6. Bratrská jednota baptistů.....	116

6.1. Akademický popis a charakteristika církve	116
6.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Bratrské jednoty baptistů	118
ZÁVĚR	130
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	134
Prameny	134
Sekundární literatura	135
Slovníky a encyklopedie	137
Elektronické zdroje	138
SEZNAM PŘÍLOH	143
SUMMARY	163

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
JB	Jednota bratrská
Ochr. s.	Ochranovský seniorát
ČCE	Českobratrská církev evangelická
CB	Církev bratrská
ECM	Evangelická církev metodistická
BJB	Bratrská jednota baptistů

ÚVOD

Jan Amos Komenský ve svém díle *Kšaft umírající matky Jednoty bratrské* z roku 1650 píše:

„Věřím i já Bohu, že po přejítí vichřic hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí tvých se k tobě zase navrátí, ó lide český. A pro tu naději tebe dědicem činím všeho toho, co sem koli po předcích svých byla zdědila a přes těžké a nesnadné časy přechovala: nýbrž i v čemkoli dobrém, skrze práci synů mých a požehnání Boží, rozhojnění jsem přijala, to všechno tobě odkazuji a oddávám.“¹

Po tomto srdceryvném úvodu naplněném ale velkou nadějí Komenský dále jmenuje konkrétní poklady dědictví, které tu Jednota bratrská ponechává pro další generace. Je to: láska k Boží čisté pravdě, Písmo svaté v podobě Kralické Bible, církevní řad a kázeň, spojení Božích dětí v našem národě, zvelebení našeho jazyka, pilnější výchova a vzdělávání mládeže.²

Při pohledu na slova Komenského a na všechny vyjmenované poklady Jednoty bratrské mně vyvstane na mysl otázka, jak je možné, že tak malé společenství dokázalo vytvořit tak veliké věci a zasáhnout tak významným způsobem do kultury českého národa? Dodnes je Komenský považován za „učitele národů“, Bible kralická je stále ceněna jako jedno z nejvýznamnějších českých děl a při zmínce o české reformaci pořád přichází pocit národní hrdosti. Ovšem pokud se jedná o hlubší křesťansko-teologický odkaz, v dnešní „necírkevní“ české společnosti o něm málokdo ví a málokdo ho široké veřejnosti prezentuje. Ten, do koho lze vkládat naději pro zachování dědictví Jednoty bratrské, už není široký lid český, ale spíše jeho část, a to jednotlivé církve zde působící. A právě hledání odkazu Jednoty bratrské v učení a praxi současných protestantských církví bude úkolem této práce.

Celá diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních bloků. První část, označená jako teoretická, se skládá z deseti kapitol, které představují deset kategorií specifík a důrazů v učení historické Jednoty bratrské. K získání těchto konkrétních kategorií jsem použila metodu pramenně kritického zkoumání dobových textů i sekundární literatury. Z pečlivé analýzy textů vystoupila právě tato specifika jako nejvíce zmiňovaná a zdůrazňovaná, a to jak samotnými představiteli Jednoty bratrské, tak i historiky a teology, kteří se Jednotou bratrskou zabývali. Uvědomuji si samozřejmě, že celý myšlenkový odkaz Jednoty bratrské nelze shrnout pouze do těchto deseti bodů. Domnívám se ale, že bližší

¹ KOMENSKÝ, J. A. *Kšaft umírající matky Jednoty bratrské*, Praha: Spolek „Komenský“, 1928. S. 23.

² KOMENSKÝ, J. A., ref. 1, s. 23-26.

představu o tom, co bylo pro Jednotu bratrskou v duchovním i v každodenním životě nejdůležitější, mohou zde popsané kategorie představit. Celkově by tedy teoretická část práce měla přinést prostřednictvím deseti myšlenkových témat konkrétnější obraz o odkazu, který zde Jednota bratrská pro své následovníky zanechala.

Druhá, praktická, část práce obsahuje už samotnou komparaci odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí jednotlivých protestantských církví. Je rozdělena do šesti kapitol podle počtu zkoumaných církví. Výběr církví pro zařazení do této práce probíhal tak, že jsem se snažila v oficiálních dokumentech registrovaných protestantských církví v ČR vypátrat, zda se ta určitá církev sama přímo odkazuje k Jednotě bratrské. Všechny zde uvedené se o tom zmiňovaly. Při srovnávání vycházím z poznatků z teoretické části práce a řídím se klasifikací specifík tam daných. Pro dosažení výsledků je v praktické části opět použita metoda kritické analýzy pramenů doplněná ještě o strukturovaný rozhovor formou dotazníku pro nejvyšší představitele jednotlivých církví. Prameny jsou zde především v podobě oficiálních církevních dokumentů dostupných veřejnosti, informace o konkrétních současných aktivitách církví jsou dále dohledány na internetových stránkách církví. Zmíněný dotazník se skládá z jedenácti otevřených otázek, jež se týkají jednotlivých bodů odkazu Jednoty bratrské. Dotazník byl po domluvě zaslán e-mailovou formou nejvyšším představitelům církví. Někteří ovšem z důvodu časové tísně na otázky odpověděli opravdu ve stručnosti. V případě jejich církví tedy ve výzkumu vycházím především z poznatků církevních dokumentů. Naopak u některých církví byl nedostatek oficiálních písemných materiálů, tudíž budou v tomto případě při srovnávání s odkazem Jednoty bratrské směrodatné především odpovědi z dotazníku. Samotný dotazník a odpovědi všech církevních představitelů přikládám k práci jako přílohu.

Závěr praktické části a zároveň celé práce by měl přinést výsledky o tom, jaké body ze zde specifikovaného odkazu Jednoty bratrské se v učení a praxi současných protestantských církví v ČR vyskytují, do jaké míry jsou v dnešní době zdůrazňovány a v jakých charakteristických bodech se naopak současné církve od Jednoty bratrské odklonily.

Na konec bych se ještě chtěla zmínit o některých formálních záležitostech ve své práci. Jedná se především o použití prvních velkých nebo malých písmen v těchto křesťanských termínech: Písmo svaté, Bible, Slovo Boží (Boží slovo). A v různorodém označení Jednoty bratrské: Ochránovská Jednota, obnovená Jednota, Unitas Fratrum, stará Jednota, předbělohorská Jednota, původní Jednota, bratří. Ve všech těchto pojmech se použita první písmena v literatuře různí, pro tuto práci jsem se rozhodla přiklonit se k výše

uvedené variantě. Dále chci též upozornit na způsob používání úzkých odstavců pro delší přímé citace a uvozovek pro kratší citace. Speciální zkratky vyskytující se v práci jsou zaznamenány v seznamu zkratek.

I. TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE:

Historie a odkaz Jednoty bratrské (specifika a důrazy)

V úvodu k této práci byly popsány body, kterými charakterizoval odkaz Jednoty bratrské Jan Ámos Komenský. Ovšem historie Jednoty bratrské zasahuje ještě téměř dvě století před Komenského a naopak v jisté podobě i dvě století po něm. Proto bychom měli pro přesnější specifikaci odkazu Jednoty bratrské přihlížet k jejímu celému historickému vývoji.

Vznik a počátky působení Jednoty bratrské můžeme nalézt v období vlády utrakvismu v 15. století. Po bitvě u Lipan roku 1434 byla potlačena radikálnější strana táboritů a do popředí se dostávají utrakvisté preferující kompromisní jednání s římskou církví.³ Tento přístup však stranu podoboují zaváděl dál od původních požadavků a důrazů, které hlásal Jan Hus. Polovičitost v předávaném učení způsobovala bouření v husitské veřejnosti a vznikání reformních skupin, které usilovaly o obnovu Husových představ opravdového křesťanského života.⁴

Díky mravokárným kázáním Jana Rokycany, jednoho z arcibiskupů církve podoboují, vznikla v jeho blízkosti skupina mladých mužů, jejichž největším snem bylo vytvoření křesťanského společenství plného bratrské lásky a čistého života. Ve vedení této skupiny byl bratr Řehoř ovlivněný učením jihočeského myslitele Petra Chelčického.⁵

Sílicí tužba bratří vytvořit „obec Boží“, kde budou uvádět v život svou představu o pravém křesťanství, je dohnala až k vytvoření společenství v Kunvaldě u Žamberka. Hlavním duchovním a organizátorem se stal bratr Řehoř, který se snažil i o sblížení s dalšími podobně smýšlejícími skupinami (táborité, valdenští, apod.).⁶

Pomalou vzrůstající a poněkud specifická kunvaldská skupina však vyvolávala podezření u husitských kněží v okolí, kteří v jejich radikalitě a uzavřenosti spatřovali znaky potlačených tábořských. Z této rozvíjející nelibosti vyrostlo první pronásledování v letech 1460-1461, jež ovšem bratry více v pravdivosti jejich učení utvrdilo a posílilo. Roku 1467 se poté dokonce odhodlali zvolit si první své vlastní kněží, Matěje z Kunvaldu,

³ ČORNEJ, Petr a Milena BARTLOVÁ. *Velké dějiny země Koruny české. VI. svazek*. Praha: Paseka, 2007. S. 187-197.

⁴ Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská (Unitas Fratrum)*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1989. S. 8-9.

⁵ MÜLLER, D. Jos. Th. *Dějiny Jednoty bratrské I.* Přeložil F. M. Bartoš. Praha: Nákladem Jednoty Bratrské, 1923. xvi, s. 15-18.

⁶ MÜLLER, D. Jos. Th., ref. 5, s. 34-89.

Eliáše z Chřenovic a Tůmu z Přelouče. Tato opovážlivost znamenala opravdový rozchod s církví podobením, a tudíž vzbudila další mnohem horší vlnu pronásledování a utiskování (do 1471).⁷

Po smrti Jiřího z Poděbrad a s nástupem Jagellonců zavládly pro nově vzniklou Jednotu klidnější časy. Počet bratrů ve sborech díky tomu pomalu narůstal až do té míry, že úplná uzavřenost společenství už nebyla možná. Do popředí se začaly dostávat otázky ohledně vztahu ke světské moci, ke vzdělanosti a ke světu vůbec. Ukázalo se, že bratři v odpovědích na tyto problémy nejsou jednotní, proto už koncem 15. století došlo ke střetu konzervativní „malé stránky“ se stranou pokrokových v čele s Lukášem Pražským.⁸

Další směřování Jednoty se po tomto sporu vyjasnilo, bratři se více otevřeli světu i společnosti. Věřící křesťan měl stát odpovědně ve světě, účastnit se veřejného života a nestránit se úřadů a jiných povolání. Nejdůležitější je, aby nezapomínal na dodržování Božího zákona a všude svědčil o své věrnosti Kristu. Směr Lukáše Pražského také nejvíce zdůrazňoval Písmo svaté a tři základní pilíře života křesťana: lásku, víru, naději, jejichž vyzdvižení se udrželo poté po celou následující historii Jednoty. V této době také došlo k vypracování prvních oficiálních řádů Jednoty. Bratři se snažili do nich shrnout vše, co se týkalo jejich sborů, kněží, bohoslužeb, výchovy i nároků na každého člena.⁹

Vnitřní spory v Jednotě byly na konci 15. století vyřešeny, ovšem z vnějšku od římských katolíků i utrakvistů hrozby neustávaly. Odpor vůči Jednotě v podobě různých protibratrských výnosů vyvrcholil v roce 1508 ve Svatojakubském mandátu, jenž nařizoval zastavení veškeré činnosti Jednoty. Měl tak docílit jejího naprostého zrušení a potlačení.¹⁰

Pronásledování bratří a pálení jejich knih skončilo po smrti krále Vladislava v roce 1516. V Jednotě se po navrácení pokoje neotálelo a hned se opět začalo s horlivou činností a s tiskem dalších náboženských spisů. V tomto období se také bratři doslýchají o Martinu Lutherovi a celá německá reformace je nadchne. S Lutherem navázali styky a vzájemně se ve své činnosti podporovali. Po smrti bratra Lukáše už nešlo pouze o kritické seznamování, ale můžeme hovořit o tom, že se Jednota dostává pod přímý vliv luterství. Projevilo se to především v otázkách veřejné správy a celkově přístupu ke světským vládcům. Dle

⁷ Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská, knížka o vzniku, učení, rádech a zřízení*. Praha: B. Vančura, 1947. S. 9-11.

⁸ ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Kalich, 195. S. 68-100.

⁹ ŘÍČAN, Rudolf a kol. *Jednota bratrská 1457-1957: sborník k pětistému výročí založení*. Praha: Kalich, 1956. S. 25-29.

¹⁰ ČORNEJ, Petr a Milena BARTLOVÁ, ref. 3, s. 554-558.

luterského vzoru Jednota slevila ze své kritičnosti vůči šlechticům a dovolovala jim stát se jejími členy bez toho, aby se museli zříci svých výsad.¹¹

Pod vedením bratra Jana Roha a Jana Augusty roku 1535 Jednota předložila králi Ferdinandovi I. Habsburskému svou konfesi. Tato konfese se netajila, že byla psána pod částečným vlivem luterství a augspurského vyznání, ovšem stále v ní více přetrvávaly specifické znaky bratrství.¹²

I když konfese bratřím zajistila větší uznání u Luthera, v jejich domovině se situace nezlepšila. Ba naopak, po Šmalkadské válce roku 1547, kdy se mnoho z bratří zúčastnilo bojů na straně protestantské šlechty, nastalo v českých zemích opět pronásledování Jednoty, ničení sborů, mučení a věznění jejích členů. Proto se někteří z nich rozhodli svou zemi opustit a uprchnout se svými rodinami do Pruska či Polska. Vězení se nevyhnulo ani Janu Augustovi, který strávil za mřížemi na Křivoklátě dalších 16 let. Jednota byla tedy nucena zvolit si své nové vedoucí seniory. Stali se jimi bratr Černý, Červenka a zejména bratr Jan Blahoslav. Kvůli větší bezpečnosti se muselo také změnit těžiště Jednoty, které bylo přesunuto na Moravu.¹³

Po vyhlášení augspurského míru roku 1555 se i vody kolem Jednoty bratrské relativně uklidnily. Jednotlivé sbory tak mohly pod vedením Jana Blahoslava radostně vzkvétat. Předchozí pronásledování vnímali bratří jako upozornění, že příliš slevili ze své přísné kázně, proto se v tomto období navracejí k učení bratra Lukáše.¹⁴

Díky dosažení některých svobod po podání České konfese roku 1575 se mohli v pokoji věnovat vydavatelské činnosti.¹⁵ Rozšířilo se tak mnoho významných spisů, z nichž nejdůležitější byl překlad Nového Zákona od Jana Blahoslava, jenž se pak stal podnětem k vydání Kralické bible. Jan Blahoslav, právem nazývaný „otec a vozataj lidu Páně v Jednotě“, vykonal na poli literárním a publikačním pozoruhodné dílo. Bohužel se ani on, ani Jan Augusta České konfese nedožili, ale jejich díla mohla být poté alespoň svobodněji vydávána.¹⁶

¹¹ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 9, s. 29-34.

¹² PROCHÁZKA, Josef ed. *Konfessi Bratrská aneb Počet z víry a učení, i náboženství Jednoty Bratří Českých*. Praha: Josef Procházka, 1869. S. 15-17.

¹³ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 8, s. 214-235.

¹⁴ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 8, s. 236-260.

¹⁵ Ve vytvoření České konfese se Jednota bratrská spojila s utrakvisty, kteří jako velká církev představovali určitou ochranu Jednoty po zbytek 16. století. In: ŘÍČAN, Rudolf. *Kapitoly z církevních dějin. Řada 2. Od úsvitu reformace k dnešku*. Praha: YMCA, 1947.

¹⁶ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 8, s. 262-272.

Další zlom v postavení Jednoty v českých zemích představoval rok 1609, kdy císař Rudolf II. vydal Majestát, zajišťující bratřím náboženskou svobodu.¹⁷ Zákonem zaručené svobody si ovšem protestantsky smýšlející lidé dlouho neužili. Katolická strana pod vedením jezuitů stále více vyvíjela tlak na znovudobytí vlivu v českých zemích. Nástupem tvrdě katolického panovníka Ferdinanda II. započalo nejkrutější období pro Jednotu bratrskou. Ferdinand sám zrušil Rudolfův majestát jednoduše tak, že ho přestříhl nůžkami. České (protestantské) stavy se bouřily a na český trůn povolaly svého zástupce Fridricha Falckého. Ovšem po porážce stavovského povstání na Bílé hoře roku 1620 se ztrácí poslední naděje, že se opět navrátí náboženská svoboda v zemi. V následné popravě dvaceti sedmi českých pánů roku 1621 dala katolická strana jasně najevo, kdo má a bude mít moc v českých zemích.¹⁸ Další léta představovala období konfiskace nekatolických majetků, zákaz všech nekatolických církví a celkově přísnou rekatolizaci českých zemí.¹⁹

Po obnovení zemského zřízení v roce 1627, které obsahovalo prohlášení katolictví jako jediného povoleného náboženství v českých zemích, bylo množství bratří nuceno svou zemi opustit. Mezi těmito uprchlíky byl i jeden z největších představitelů Jednoty a její poslední biskup, Jan Amos Komenský.²⁰

Třicetiletá válka emigrantům nedovolovala navrátit se zpět, proto se často stávalo, že skupinky bratří z důvodu větší ochrany a záštity v exilu splývaly s místními evangelickými církvemi a na původní specifičnost Jednoty se pozapomínalo. I sám Komenský umírá v exilu s tím, že naděje na obnovení Jednoty bratrské je už mizivá.²¹

Zde by se dalo říct, že Jednota bratrská tímto pádem na samé dno své existence přešla do druhé etapy života. Mnozí jí už předpovídali brzký zánik, ovšem ona to vše přestála. V období po třicetileté válce se podle záznamů na českém území objevovaly hloučky křesťanů, nazývaní „tajní nekatolíci“. Většina z nich byla zřejmě potomky bratří („Bratři beránkovi“), kteří se rozhodli v zemi navzdory katolickému útlaku zůstat. I při neustálém pronásledování se scházeli a vzájemně se posilovali ve víře. Nejvíce se bratrská tradice udržela v oblasti severní Moravy (na Fulnecku a Suchdolsku).²²

¹⁷ VOREL, Petr, *Velké dějiny země Koruny české. VII. svazek*. Praha: Paseka, 2005. S. 436-446.

¹⁸ Jedním z popravených pánů na Staroměstském náměstí byl i Václav Budovec z Budova, horlivý stoupenec Jednoty bratrské a její významný představitel. In: ČORNEJOVÁ, Ivana, Jiří KAŠE, Jiří MIKULEC a Vít VLNAS. *Velké dějiny země Koruny české. VIII. svazek*. Praha: Paseka, 2008. S. 53-65.

¹⁹ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 8, s. 337-358.

²⁰ ČORNEJOVÁ, Ivana, Jiří KAŠE, Jiří MIKULEC a Vít VLNAS, ref. 18, s. 90-102.

²¹ Úzká rada Jednoty bratrské, ref. 4, s. 12-13.

²² NEŠPOR, Zdeněk R. *Čeští nekatolíci v 18. století. Mezi pronásledováním a náboženskou tolerancí*. Ústí nad Labem: Albis international, 2007.

Na konci 17. století k těmto místním tajným skupinám začínají přicházet také evangeličtí kazatelé ze zahraničí, kteří mezi českými nekatolíky rozšíří pietistické myšlenky. Pod vlivem těchto působících pietistů začínají odcházet do okolních nábožensky svobodnějších zemí další skupiny českých bratří. Ovšem pro ty, kteří zůstali, se stal oporou ve víře evangelický luterský kostel vzniklý ve slezském Těšíně. V tomto kraji se od roku 1717 objevuje Kristián David ze Ženklaavy, který se stejně jako pietisté stává cestujícím kazatelem.²³

Mezitím pietisticky vychovaný (na univerzitě v Halle) mladý šlechtic Mikuláš Ludvík Zinzendorf odkupuje od své babičky pozemky v Berthelsdorfu a rozhodne se toto místo nabídnout jako azyl pro pronásledované skupinky nekatolíků. V roce 1722 sem přicházejí uprchlíci z Moravy vedení Kristiánem Davidem a zakládají osadu Ochránov (Herrnhut).²⁴

Nepatrná osada Herrnhut se pomalu rozrůstala s přívalem dalších nekatolických přistěhovalců žádajících o pomoc a bezpečí. Celá náboženská obec byla utvořena z heterogenních skupin, které nepocházely ze stejné země a často ani neměly stejnou představu o své víře. Spolu s luterány souznícími s pietismem a s českými nekatolíky držícími se bratrské tradice, se tu zabydleli i různorodí náboženští solitéři projevující se pro zbývající členy kolektivu příliš radikálně. I právě kvůli této nestejnorodosti docházelo v prvních letech existence Herrnhutu k vážným věroučným sporům a roztržkám.²⁵

Přelomovým rokem pro existenci Ochránovské Jednoty se stal rok 1727, kdy zásluhou Zinzendorfa došlo k dohodě a smíření mezi různými náboženskými směry v Herrnhutu. 12. května přijali Ochránovští stanovy upravující občanský život osady, které vypracoval Zinzendorf spolu s Kristiánem Davidem. Až později zjistil, že se tyto stanovy tolik shodují se zřízením Českých bratří.²⁶

Úplný konec za všemi rozpory udělal však až 13. srpen 1727, kdy celá ochránovská společnost mezi sebou potvrdila nově vzniklé křesťanské obecnství prostřednictvím

²³ HUTTON, J. E. *A History of the Moravian Church*. Texas: RDMc Publishing Fort Worth, 2006. S. 199-202. Dostupné také z:

https://books.google.cz/books?id=Yz9mtvqlQQ4C&dq=HUTTON,+J.+E.+A+History+of+the+Moravian+Church&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

²⁴ HUTTON, J. E., ref. 23, s. 200-220.

²⁵ CRANZ, David. *The Ancient and Modern History of the Brethren: Or, a Succinct Narrative of the Protestant Church of the United Brethren, Or, Unitas Fratrum, in the Remoter Ages, and Particularly in the Present Century*. London: W. and A. Strahan, 1780 (digitized 5 Mar 2008). S. 99-102. Dostupné také z:

https://books.google.cz/books?id=eKoPAAAAQAAJ&dq=CRANZ,+David.+The+Ancient+and+Modern+History+of+the+Brethren&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

²⁶ Úzká rada Jednoty bratrské, ref. 4, s. 15.

společné večeře Páně v berthelsdorfském kostele. V ten den se podle záznamů všichni cítili, že jsou bratři a sestry. Zřejmě proto tento den vstoupil do historie jako vznik obnovené Jednoty bratrské.²⁷

Zpočátku svého působení byla obnovená Jednota laickým společenstvím, tedy neměla žádné vlastní ordinované pracovníky a kněží. I kvůli tomu nebyla luterskou církví stále uznána za právoplatnou novou církev a zároveň za dědičku Jednoty bratrské. Bratři o možnosti ordinace několikrát s luterskou církví jednali, ale nikdy nedošlo k významné dohodě. Některé luterské konzervativní kruhy stály silně proti osamostatnění se Jednoty.²⁸

Ochranov se tedy vzhledem k vnějším problémovým vztahům nemohl tolik rozvíjet, jak by chtěl. Z toho důvodu vznikaly nové osady na jiných místech Německa, v Anglii nebo i v Americe. Snaha o dosažení možnosti ordinovat své vlastní kněží ale neustávala. Ochranovští se setkali s Danielem Arnoštem Jablonským, vnukem Komenského, který byl nejstarším biskupem polské Jednoty bratrské. Jablonský uznal ochranovské za přímé pokračovatele Jednoty bratrské a v roce 1735 ordinoval prvního biskupa obnovené Jednoty bratrské Davida Nitschmanna.²⁹

Díky získání ordinovaných kněží přestala být Jednota laickým seskupením. Postupem času byla tedy díky tomu uznána v různých evropských zemích a především docílila definitivní samostatnosti a nezávislosti.³⁰

Důraz ochranovských na misii zapříčinil vznik množství nových osad nejen v různých zemích Evropy, ale i v Severní Americe, Jižní Americe, v Grónsku a na Západoindických ostrovech. Pracovní aktivita a nadšení bratří se neorientovaly pouze na misii v náboženském smyslu, ale projevovaly se i v sociální a vzdělávací sféře.^{31, 32}

Mikuláš Ludvík Zinzendorf umírá v roce 1760, a protože bylo s jeho osobou spojeno množství organizačních a právních záležitostí ochranovské Jednoty, muselo se přistoupit k určitému přeorganizování. Za tímto účelem se sešlo několik církevních synodů. Pod

²⁷ CRANZ, David, ref. 25, s. 118-120.

²⁸ BARTOŠ, F. M. *Jednota a reformátoři*. In: ŘÍČAN, Rudolf et al. *Jednota bratrská 1457-1957: sborník k pětistému výročí založení*. Praha: Kalich, 1956. S. 111-146.

²⁹ V roce 1737 byl ordinován i hrabě Zinzendorf. In: ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Kalich, 1957. S. 235-262.

³⁰ Úzká rada Jednoty bratrská, ref. 4, s. 16.

³¹ Zakládali nové školy, nemocnice a sociální ústavy.

³² VERBEEK, Jacob Wilhelm. *A concise history of the Unitas Fratrum*. Londýn: Mallalieu & CO., 97, Hatton Garden, 1862. S. 59-62. Dostupné také z: https://books.google.cz/books?id=duoCAAAAQAAJ&dq=VERBEEK,+Jacob+Wilhelm.++A+concise+history+of+the+Unitas+Fratrum.&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

vedením biskupa A. G. Spangenbergova pečlivě zpracovaly souhrn učení obnovené Jednoty bratrské („Unitas Fratrum“).³³

Jednota bratrská se rozšiřovala díky misionářům do dalekého světa. Ovšem nezapomínali ani na svou rodnou vlast, kde stále nekatolíkům hrozila perzekuce. Poslové z Ochranova i přes možné nebezpečí přinášeli svým tajným přívržencům do Čech i na Moravu slova potěšení i díla významných bratří. Toleranční patent vydaný Josefem II. v roce 1781 přinesl všem nekatolíkům velkou naději na ukončení strachu a skrývání se. Ovšem tímto patentem se uznaly za tolerované pouze dvě církve, a to luterská a reformovaná. Hlásit se k „víře Beránkově“ bylo stále nepřipustné.³⁴

Jednota bratrská si ve své vlasti musela na větší svobody počkat až do roku 1861, kdy císařský patent přinesl náboženskou rovnost všem státem uznaným církvím a toleranci všem ostatním. Bratrská víra mohla konečně vejít na světlo. Za pomoci ochranovských začala vznikat první oficiální společenství především na území východních Čech. Za úplně první sbor obnovené Jednoty bratrské v Čechách je považován sbor v Potštejně nad Orlicí, vzniklý v roce 1870.³⁵

V roce 1880 se prostřednictvím ministerského nařízení dostalo státního uznání i bratřím. Oficiálně byli ale nazváni „Evangelická bratrská církev“, kvůli habsburské zaujatosti vůči názvu „Jednota bratrská“. Ovšem po vytvoření Československé republiky už rozvoji české Jednoty nestálo nic v cestě a díky tomu mohla být v roce 1931 na generálním synodu prohlášena za oficiální větev Jednoty bratrské.³⁶

Jako každá církev si i Jednota bratrská své učení v průběhu působení upřesňovala, pozměňovala a přizpůsobovala době a okolnostem. Některé body učení, které byly šířeny na počátku vzniku Jednoty, se uchovaly přes celou dobu její existence a naopak jiné byly dány do pozadí nebo úplně vyloučeny. S tím souvisí i přísun nových důrazů, které měly své místo například až v Ochranovské Jednotě, ale v době Petra Chelčického či Jana Blahoslava na ně ještě nikdo nepomyslel.

Právě na rozdílnost některých specifik v učení staré Jednoty bratrské a Ochranovské Jednoty bratrské bych v této kapitole také chtěla upozornit. Důvod těchto změn můžeme

³³ SCHILLER, Jindřich. *Vypravujeme si o Obnovené Jednotě bratrské*. Železný Brod: Bratrská škola, 1945. S. 12-20.

³⁴ Podrobně o tom: NEŠPOR, Zdeněk R. *Čeští nekatolíci v 18. století. Mezi pronásledováním a náboženskou tolerancí*, Ústí nad Labem: Albis international, 2007.

³⁵ ČAPEK, J. B. *Duch a odkaz československé reformace*. Praha: Kalich, 1951. S. 23-24.

³⁶ Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská, knížka o vzniku, učení, rádech a zřízení*. Praha: B. Vančura, 1947. S. 24-25.

hledat především v jiných podmínkách, ve kterých se čeští a ochranovští bratři pohybovali. Zjistíme, že se ve svobodném prostředí Ochranova pochopitelně vyzdvihovaly jiné body učení a řešily jiné otázky než v kroužcích bratří skrývajících se na různých místech Čech a Moravy před útlakem katolické většiny.

V první části této kapitoly se tedy zaměřím nejdříve na ustálené důrazy a specifika Jednoty bratrské, které můžeme nalézt po celou dobu její historie, tedy jak v původní Jednotě tak i v obnovené. V druhé části poté obrátím pozornost k důrazům v učení Jednoty bratrské, jež se v průběhu jejího vývoje měnily. Budeme moci pozorovat, že se v některých případech jednalo o dost radikální změny, dalo by se říct, že o naprosté názorové obraty.

1. Ustálené důrazy a specifika Jednoty bratrské

1.1. Důraz na řád a kázeň

Důraz na řád a s ním i související přísná kázeň v církvi představují určitě přední znak Jednoty bratrské, který můžeme spatřovat v celé její historii. Viktor Hájek se v knize *Kázeň v Jednotě bratrské* nebál použít dokonce spojení, že „kázeň je v Jednotě starší než Jednota sama“.³⁷ Dbaní na kázeň byl totiž jeden z prvních podnětů k odtržení se od utrakvistů a možná i vlastní příčinou utvoření Jednoty bratrské.

Bratři si postupem času vybudovali pevné řády týkající se jednotlivců i široké společnosti. Každý životní krok byl definován, všichni a všechno mělo své přesné místo. Kdekoliv pak bratři působili, vyzařovala z nich výjimečná oddanost Božímu světu a Božímu vedení. V této viditelné poslušnosti a zásadovosti, ze které vyrůstal úzký církevní život, velká poctivost v pozemských povoláních i rozvíjení kulturní činnosti, se Jednotě nevyrovnala žádná jiná reformační církev.³⁸

Jan Lasitský, polský dějepisec helvétské konfese žijící ve druhé polovině 16. století, ve své knize *O obyčejích a řádech Starých Bratří Českých* odkazoval na vylíčení charakteristiky Jednoty bratrské od Andrea Fricia Modrevia, římského katolíka. Modrevius popisuje bratry jako lid zvláštní, zavrhuující opíjení se, tance, hry v kostky, oplzlé řeči, objímání se a další pro společnost obvyklé věci. Pozoroval na jejich společenství přísný řád, který zaručoval poslušnost, pracovitost a věrnost věřících. Zároveň se pozastavoval nad jejich vroucí zbožností a vzdělaností v Písmu projevující se nejen při nedělním shromáždění ale i při domácích setkání s rodinou.³⁹

Z tohoto dobového popisu můžeme vyvodit, že přísná morálka a kázeň byla na bratřích opravdu vidět. Je důležité si povšimnout, že šlo o skloubení dvou rovin kázně –

³⁷ HÁJEK, Viktor. Dr. *Kázeň v Jednotě bratrské*. Brno: Českobratrský evang. sbor, 1934. S. 24.

³⁸ BEDNÁŘ, P. *Jednota bratrská, její organismus a život*. Praha: Odbor Evangelického díla, 1943. S. 11.

³⁹ „Jsou lidé v Čechách, přijímám Bratří, kteréž jiní Pikharty, jiní Valdenskými nazývají, mezi nimiž praví zapověděné býti všecky kvasy, opíjení se, tance, hry v karty a kostky, oplzlé řeči, bujná dotýkání, objímání, líbání ženských osob, a tomu podobné věci, z nichž mnoho zlého pochází. Přestupníky takových záporů, praví se, že po jednom a druhém napomenutí ze sboru vylučují a všech pobožných společností zbavují, aniž zase do církve přijímají, leč až pokání neošemetného dostatečná na sobě znamení prokáží. I poněvadž tedy mysl lidská v ustavičné zahálce a prázdnotě býti nemůže, Bratřím pak pro takovou záporů marností se zanášeti volno není, jde odtud, že všední dny ve prácech tráví, svátky pak v církevních shromážděních, aneb i po domech sejdouce se, jedni čtou (mají zajisté knihy svaté v jazyku svém popsané, a mnozí z nich čísti umějí), druzí poslouchají.“ In: LASITSKÝ, Jan. *Historie o původu a činech bratří českých, kniha osmá, jenž jest o obyčejích a řádech, kterýchž mezi sebou užívají*. Praha: Jednota českobratrská, 1920. S. 44-45.

dodržování řádu směrem k církvi a k Bohu a stranění se věci směrem ke světu. Jednota svým přívržencům vymezovala s pomocí Písma jasné hranice. Byly určeny konkrétní činnosti, které byly přístupné a které byly zakázané. Mohli bychom se domnívat, že na okolí takováto poslušnost mohla působit jako slepé otroctví. Avšak další komentář katolíka Modrevia, kde téměř pláče nad situací ve své církvi, jejíž místo je pro něj na opačné straně řádu a morálky, nám ukazuje, že Jednota zřejmě představovala pro mnohé pravý příklad bezúhonné církve Ježíše Krista.⁴⁰

Řádem byl tedy prostoupen celý život bratří. Ve své knize *Zprávy, naučení a napomenutí Jednoty bratrské* se o podobě jejich života zamýšlí Rudolf Říčan. Píše, že život Jednoty bratrské se neomezoval jen na nedělní shromáždění ani na církevní řády v užším slova smyslu. Sama podstata Jednoty a tendence z ní vyvěrající určovaly ráz života členů církve v rodině, v povolání i ve společnosti. Poslušný život věřících není pouze záležitostí individuálních snah jednotlivců, ale roste ze společenství. Bůh má být oslavován skrze společnou poslušnost údu církve. Takovéto poslušnosti dosahuje společenství díky vzájemné pomoci jedněch druhým, v napomínání, v podpírání a v pomoci při konkrétních životních událostech.⁴¹

Z předchozího odstavce zaznívá důležitá charakteristika bratrské kázně. Každý člen Jednoty představuje díl do velké mozaiky, kterou vytváří celé obcenství. Z pevné víry jednotlivce vyvěrá jeho poslušnost Bohu a dále i jeho viditelný život. A každý takovýto život vytváří ráz církve. Proto se musí dílky mozaiky vzájemně podporovat či kárat. Jedině tak se postaví pevná stavba církve, která je hodna Božího království.⁴²

Velice dobře úlohu řádu pro církve popisuje i František Bednář. Řeší také otázku bratrského pojetí řádu, které může silně připomínat vyzdvižení přísných pravidel a norem u Kalvína. Podle Bednáře byl u Kalvína církevní řád projevem kázně, ale každou chybou nebyla uražena Boží dokonalost jako v Jednotě. Bratří se báli obcenství s hříšníky, kvůli nimž mohlo celé společenství ztratit spásu. Řád, který si vytvoří, má tedy plně vyplývat ze zákona Kristova, a tím si získat absolutní autoritu.⁴³

Zároveň Bednář upozorňuje na to, že v Jednotě bratrské církevní řád neměl sloužit jako kárný prostředek, prostřednictvím něhož se trestali ti, co překročili daná pravidla, ale

⁴⁰ LASITSKÝ, Jan. *Historie o původu a činech bratří českých, kniha osmá, jenž jest o obyčejích a řádech, kterýchž mezi sebou užívají*. Praha: Jednota česko-bratrská, 1920. S. 45-46.

⁴¹ ŘÍČAN, Rudolf. *Zprávy, naučení a napomenutí Jednoty bratrské*. S. 9.

⁴² Tematikou role víry a církve v Jednotě bratrské se budu dále podrobněji zabývat v bodech 1. 3. a 1.4.

⁴³ BEDNÁŘ, F. *Jednota bratrská, její organismus a řád*. Praha: Odbor Evangelického díla, 1943. S. 9.

měl být především velikou pomocí křesťanům na jejich cestě spásy. To bylo posláním církevního řádu.⁴⁴

Bratři tedy dospěli k tomu, že kvůli hříšnosti každého člověka je nutné na sebe vzájemně ve společenství dohlížet. Po příkladu Písma byl vytvořen psaný řád, který pomáhal v úsilí o čistou církev. Prostřednictvím něj se zpronevěřilí mohli napomínat, kárat či vylučovat a ukázněni chválit a podporovat. Tak v Jednotě fungoval řád všestranně obepínající soukromý i společenský život všech členů Jednoty i jejích sborů, utvrzený kázní. Nikoliv kázní tvrdou, zákonickou, ale „milostnou“ kázní, jež vycházela z milosti Ježíše Krista.⁴⁵

Psaný řád Jednoty bratrské z roku 1616 se kázní věnuje v posledním svém bodu.⁴⁶ Podle něj se kázní řídili všichni, od dětí až po starce, od pomocníků po vrchnost. Každý z nich věřil, že když nad sebou mají někoho, kdo dává pozor, aby nezbloudili, nemusí se tolik bát hříchu. Jednota bratrská nalézala v Bibli množství podněcujících veršů pro zavedení kázně,⁴⁷ proto se jí rozhodla praktikovat se svou typickou systematičností.⁴⁸ Podle veršů z Matoušova evangelia (18,15-19) rozdělila kázeňský řád do tří stupňů: 1. Soukromé napomenutí nebo pokárání, 2. Veřejné zahanbení, 3. Úplné vyloučení z církve.

První stupeň je záležitostí dvou osob. Každý bratr i sestra jsou povzbuzováni k upřímnosti a lásce k ostatním, aby když uvidí někoho jiného hřešit, uměli ho bez ostychu bratrsky napomenout. Mají dokonce povinnost ho pokárat, a pokud daný hříšník se svou špatností nepřestane, musí to už oznámit vedení sboru.⁴⁹

Jestliže napomenutí mezi čtyřma očima nepomáhá na vyléčení hříchu jedince, přichází na řadu druhý stupeň kázně, tedy předvolání člověka před duchovního správce a soudce. Stane-li se, že se hříšník stále nechce vzdát svého provinění, je mu zakázán přístup k večeři Páně, dokud s tím nepřestane. Při těžších hříších, které pronikly na veřejnost, musí jedinec ještě předstoupit před celé shromáždění a poprosit o odpuštění.⁵⁰

Při tvrdohlavém držení se hříchu nebo při dopuštění se velké ohavnosti nastupuje třetí stupeň kázně v podobě vyloučení z církevního života, které se veřejně oznamuje celému shromáždění. Na konci řádu kázně je ovšem zmíněna naděje, že i takovýto člověk

⁴⁴ BEDNÁŘ, F., ref. 43, s. 10.

⁴⁵ ŘÍČAN, Rudolf. *Církevní řád Jednoty bratrské*, Praha: Evangelické dílo, 1945. S. 3.

⁴⁶ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 45, s. 85-93.

⁴⁷ Např. Matouš 18,15, Matouš 13, 8-9, 1. Timoteova 5,20. In: Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. 3. přeprac. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1993. 1290 s.

⁴⁸ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 45, s. 89-90.

⁴⁹ *Ibid.* S. 91.

⁵⁰ *Ibid.* S. 91-92.

po přiznání si hříšnosti a opravdovém pokání je s radostí a s vděčným chválením Boha opět v církvi uvítán. A právě v tom je druhý a zároveň hlavní smysl kázeňského řádu – „otvírá kajícím nebe“.⁵¹

⁵¹ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 45, s. 92-93.

1.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejpřednější“)

Druhý výrazný znak Jednoty bratrské je obsažený v heslu „Slovo Boží nejpřednější“ nacházejícím se v Řádu Jednoty bratrské. Je jím prodchnuta celá její historie. Představuje silný důraz na Boží slovo v podobě Bible.

Musíme si uvědomit, že v době působení Bratří obecnství středověké katolické církve vzhlíželo ke svátostné církvi plně nadpřirozených jevů a k papeži udávajícím řád života jako k největším autoritám. Písmo svaté se pomalu dostávalo na samý okraj křesťanské víry. Takováto podoba křesťanství ovšem Bratřím připadala porušená a falešná. Proto se hned od svých prvopočátků snažili o přestavbu církve podle Písma svatého. Jasně stanovili, že pro církev má být jediná autorita a jediné svrchované měřítko správného života Bible. Celé Písmo pro ně totiž představovalo pravé Boží slovo, jímž promlouval Bůh k izraelským praotcům a poté k apoštolům skrze svého syna Ježíše Krista. Nic právoplatnějšího a směřodatnějšího než Slovo Boží ve formě Písma svatého tedy pro člověka nemůže být.⁵²

Josef Hromádka ve své knize *Smysl bratrské reformace* specifikuje přístup Bratří k Písmu. Podle něj bylo Slovo Boží v Jednotě bratrské východiskem, pravidlem a autoritou. Církev se mu podrobovala, měřila na něm všechno, osobní i veřejný život, učení církve i její bohoslužby. Když bratří chtěli nalézt jasné odpovědi na to, jaká je vůle Boží, co chce Bůh od člověka, co mu nabízí a k čemu ho vede, obraceli se vždy k Písmu.⁵³

Bratří tedy plně zapojili Písmo svaté jak do svých individuálních životů, tak i do života církve. Role Bible jako okrajové záležitosti se v Jednotě naprosto obrací a Písmo se dostává do středu celého světa a života. Okolo něj se poté vytváří společenství lidí, kteří jsou neustále ovlivňováni v jednání i v myšlení tímto centrálním bodem. Základním pravidlem pro neuhnutí ze správné cesty evangelia je poté nepřetržité udržování si kontaktu s Božím slovem. V Jednotě to konkrétně znamenalo pravidelné číst Písmo, rozjímat nad ním a řídit se jeho pokyny v každodenních záležitostech.⁵⁴

Jednání v souladu s Písmem či proti němu ve většině případů ovlivňovalo život každého jednotlivce zvlášť, ovšem Bratří poukazují na správce sborů a další představitele církve, kteří mají zodpovědnost nejen za sebe, ale i za množství dalších křesťanů. Proto

⁵² Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská, knížka o vzniku, učení, řádech a zřízení*. Praha: B. Vančura, 1947. S. 55.

⁵³ HROMÁDKA, J. *Smysl bratrské reformace*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1954. S. 7.

⁵⁴ ŘÍČAN, Rudolf a kol. *Jednota bratrská 1457-1957: sborník k pětistému výročí založení*. Praha: Kalich, 1956. S. 272-273.

právě oni mají pečlivě dbát na dodržování Boží vůle a řídit se na prvním místě Písmem svatým, jež v sobě zahrnuje právě zjevení Boží vůle a vše, co je třeba věřit a činit ke spasení.

Aby se zajistilo, že každý bude mít přístup ke zdroji Božího slova, dával se při společných bohoslužbách důraz na čtení a výklad Bible. Čtení z Písma i kázání bylo vždy konané v daném jazyce společenství, z důvodu všeobecné srozumitelnosti. Kázání Božího slova a především evangelia znamenalo pro Bratří nedílnou součást vysluhování svátostí. Bez něj jsou svátosti bezdůvodné a nesmyslné, nemohou tak přinášet užitek svým příjemcům. Kázání ale v Jednotě zastupovalo také roli výchovného, vzdělavatelského a pastoračního prostředku, při čemž bylo kazatelům stále připomínáno, že nekáží sebe a své názory ale Krista.⁵⁵

Jednota bratrská již od svých počátků stavěla na základech Božího slova a ve svém dalším vývoji od tohoto důrazu ani na okamžik neuhnula. Například v reformním období přelomu 15. století a 16. století, kdy se některé nauky Jednoty přehodnocují a upravují, se bratr Lukáš ve své Apologii vyjadřuje o Slovu Božím, že je „první a největší a nejpotřebnější služebnost, pro niž všechny svátosti hodné jsou a bez níž není žádná užitečná k spasení“.⁵⁶ Dále i z množství používaných biblických citátů ve všech Lukášových spisech můžeme vyvodit, že se proti starobratrskému učení pokládajícím Písmo za jediné pravidlo církevního života nestavěl, ale naopak ho podporoval a také vyzdvihoval.

I v obnovené Jednotě se stále udržoval velký důraz na Bibli, linie tradice starých bratří se tedy ani v 18. století nepřerušila. Při určování pravidel v náboženské obci Herrnhut se ve stavech bratrského spolku objevilo jasné vyzvednutí autority Slova Božího. Na žádných jiných spisech či zásadách se tolik nestavělo jako na Bibli, která měla být měřítkem nejen v církevních záležitostech, ale i při řešení otázek v praktickém všedním životě.⁵⁷

Pro shrnutí si tedy připomeňme, že specifičnost bratrského důrazu na Boží Slovo se ukrývá v jeho zasazení do centra každodenního myšlení, chování a jednání člověka. Zvěst Bible se v bratrském učení netýkala pouze záležitostí minulosti, budoucnosti či svátků, ale zasahovala do každého malého i velkého rozhodování jednotlivce. Je to stálý „biblický zápas o lidské srdce, o lidské svědomí a poslušnost, o svobodu pod svrchovanou autoritou,

⁵⁵ LANDOVÁ, T. *Liturgie Jednoty bratrské*. Praha: Evangelická teologická fakulta, 2014. S. 74-75 a s. 114-115.

⁵⁶ MÜLLER, D. Jos. Th. *Dějiny Jednoty bratrské I*. Přeložil F. M. Bartoš. Praha: Nákladem Jednoty Bratrské. S. 292.

⁵⁷ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Jak potůček v jezeře*, Praha: Kalich, 2009. S. 107.

kteřá bytostně, kvalitativně převyšuje všechnu církevní i pozemskou moc. Je to svoboda v poslušnosti a poslušnost ve svobodě. Je to vědomí, že mne žádný viditelný lesk církevní autority, žádná moc pozemského bohatství nebo politické síly nemůže spoutat ani zastrašit.⁵⁸

I vzhledem k praktickému zaměření Jednoty bratrské považuji za nutné do této části o bratrském pojetí Písma zařadit podkapitoly věnující se konkrétním příkladům zdůrazňování Písma v bratrském životě.⁵⁹ Jedná se o pravidelné konání „biblických hodin“ a vydávání *Hesel Jednoty bratrské*. Mohli bychom zde jmenovat také například praktikování „nedělní školy“ pro děti, jež měla opravdu funkci prvního biblického vyučování pro děti a dospívající. Tomuto tématu ovšem bude věnována až kapitola o „Vzdělání a výchově“.

1.2.1. Biblické hodiny

Biblické hodiny byly jednou z forem, jak si Bratři mohli prohlubovat své biblické znalosti. Vzdělávání se v Písmu svatém bylo považováno jako žádoucí doplněk nedělního kázání. Kromě nedělních bohoslužeb s kázáním se tedy Bratři scházeli ještě speciálně jiný den v týdnu, aby se společně zamýšleli nad určitou pasáží z Písma nebo nad vybraným biblickým tématem.⁶⁰

Tuto tradici můžeme nalézt v praxi jak staré Jednoty bratrské tak i v Ochránovské.

1.2.2. Hesla Jednoty bratrské

O tisku a veřejném vydávání *Hesel Jednoty bratrské* se dovídáme až z období obnovené Jednoty. Podle poznatků Edity Štěříkové tuto tradici vytvořil hrabě Zinzendorf, když roku 1728 začal pro každý den vybírat určité heslo, jež mělo být nejdůležitějším předmětem rozhovorů toho dne a mělo sloužit jako napomenutí nebo povzbuzení. Druhý den pak toto heslo bylo ještě vybranými bratry připomínáno od domu k domu, aby ho měli

⁵⁸ ŘÍČAN, Rudolf, ref. 54, s. 274-275.

⁵⁹ Ve druhé části práce budou také i tyto konkrétní důrazy na Písmo svaté hledány v praxi současných českých protestantských církví.

⁶⁰ Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská, knížka o vzniku, učení, řádech a zřízení*. Praha: B. Vančura, 1947. S. 44.

lidé stále v mysli. Nejdříve hesla Zinzendorf sám formuloval nebo používal útržky z písní. Později, od roku 1731, už byla hesla vybírána přímo z Bible a tištěna předem na celý rok.⁶¹

1.3. Významná role církevního společenství

V této kapitole nahlédneme do bratrského pojetí církve a církevního společenství. Je pozoruhodné, že učení o důležitosti církevního společenství se za celou historii Jednoty bratrské téměř nezměnilo. Stejným způsobem, jakým se o církvi vyjadřuje Petr Chelčický ve své *Postile*, hovoří i další bratrské dokumenty až do doby Ochránovské Jednoty. I z precizně vytvořeného církevního řádu představeného v první kapitole můžeme usoudit, že správný chod církevního obcenství považovali bratři za velice důležitý. Církev totiž jako tělo Kristovo nese podle bratří na svých bedrech velkou zodpovědnost. Její hlavou má být pouze Kristus, věřící ho mají mít stále uprostřed sebe a v rozhodování se spoléhat pouze na něj. Tělo jde tam, kam mu řekne hlava, tedy známkou církve Kristovy je příkladný křesťanský život.⁶²

Bratrská přísnost a důraz na kázeň se, jak je vidno, zobrazuje i v tomto charakterizování církve. Tělo Kristovo je podle bratří tvořeno množstvím údů neboli členů církve.⁶³ Každý úd je plnohodnotnou součástí těla, pokud ovšem padne, hrozí pád celému tělu. Proto se jednotlivé údy musejí vzájemně hlídat, podporovat ve správném následování Krista a v případě zjevného hříchu padlé údy ze svého středu vylučovat. Tímto způsobem společně usilují o vytvoření vzdáleného ideálu „svaté církve plné Božích vyvolenců“ nebo také shromáždění spravedlivých, ctnostných lidí.⁶⁴

Znakem pravé Kristovy církve na tomto světě je pak podle Jednoty nejen zvěstování čistého slova Božího a řádné vysluhování svátostí, nýbrž i okolnost, „že lid věřící přísluhování Kristovu důvěrně obcuje a skrze to v jednotu víry i lásky svaté se spojuje a v svazku pokoje trvá, na Kristu se vzdělává“.⁶⁵

Jednota bratrská tedy k církvi přistupovala jako k úzce semknutému společenství, které má stejného Pána, stejný směr i cíl. Všichni se navzájem podporovali, ochraňovali a

⁶¹ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita, ref. 57, s. 134.

⁶² BEDNÁŘ, F., ref. 43, s. 9.

⁶³ V bratrském pojetí také chápáno i ekumenicky. Údy těla Kristova jsou tedy také jednotlivé „jednoty“ (církve). Viz kapitola *Přijetí konfesionalismu a podpora duchovní jednoty církve*.

⁶⁴ HÁJEK, Viktor, ref. 37, s. 42-44.

⁶⁵ „Co činí jednotu církve svaté“. In: GINDELY, A. *Dekrety Jednoty bratrské*. Praha: I. L. Kober, 1865. S. 10.

láskyplně napomínali. Díky důrazu na časté setkávání se, mohly mezi členy Jednoty vznikat pevnější vazby. Každý jednotlivec svým životem spoluvytvářel podobu obecnství, a tak mohl dopomáhat k naplňování ideálu svaté církve.

Myslím, že zde pro představu o fungování bratrského společenství můžeme použít dnes již populární heslo: „Jeden za všechny, všichni za jednoho.“

Následující dvě podkapitoly ještě vyzdvihují a blíže popisují některé rysy bratrského pojetí církevního společenství, které jsou podle mého názoru v Jednotě bratrské nejspecifičtější a nejvýraznější. Poslední podkapitola je opět věnována konkrétním příkladům praktik v Jednotě bratrské, které navazují na učení o církevním společenství.

1.3.1. Církev jako duchovní rodina

Výše bylo popsáno, že bratři vnímali církev jako jedno tělo řízené hlavou – Kristem. Ovšem již ze samotného názvu Jednota bratrská vyplývá metafora, kterou pro charakterizování svého společenství bratři používali snad daleko častěji. Tímto připodobněním byla „duchovní rodina“ spojená bratrsko-sesterskými vztahy.

Bratrská církev nebyla jen občasným shromážděním za účelem vysluhování svátostí a četby Slova Božího, kdy zároveň jednotliví členové mohli žít svým nekontrolovaným životem. Právě naopak. Teolog Josef Lukl Hromádka popisuje bratrské společenství ve své knize *Smysl bratrské reformace*. Vidí církev v bratrském pojetí jako smlouvu mezi bratřimi a Kristem, která nezavazuje pouze při bohoslužbách, ale také ve všedním životě. Bratrské společenství představovalo skutečnou rodinu, kde jeden ví o druhém a navzájem si všichni pomáhají. Nejdůležitější projevy duchovního života se odehrávaly právě vprostřed společenství. Stále bylo zdůrazňováno, že Kristu lze plně porozumět jen v obecnství s lidmi, které je společenstvím víry a lásky.⁶⁶

Členové Jednoty bratrské tedy spolu žili opravdu jako rodina, sdíleli spolu dobré i zlé. Můžeme tvrdit, že pravé víry mohl podle bratrského učení člověk dosáhnout jen ve společenství s dalšími věřícími, mimo něj by byl ztracen. Tato sborovost zůstala předním znakem Jednoty bratrské po celou dobu její existence.

1.3.2. Církev stojí nad jednotlivcem – „církev má právo určovat i soukromý život kněží“

⁶⁶ HROMÁDKA, J. L., ref. 53, s. 11.

Další charakteristikou, která se bezpochyby spojuje s Jednotou bratrskou, je dominantní postavení církevního společenství nad jednotlivcem. Víím, že tato skutečnost byla již nastíněna v odstavcích výše, ovšem zaměříme zde pozornost pouze na ni.

Důležitost budování sborového obecnství a navozování úzkých vztahů mezi bratřími v sobě skrývaly i různá úskalí. Zodpovědnost za správné směřování církve nemělo jen několik jednotlivců, ale nositelkou Kristova těla měla být většina ve společenství. I proto pravidelná pastorece probíhala v duchu nábožensko-mravně výchovném. Kněží při nich dávali členům sboru rady ve všech směrech a záležitostech, dokonce zcela světských a hospodářských, zasahujících někdy až do intimností. Tato péče znamenala především metodu, jak zajistit, aby bratrský život šel cestami čistého křesťanství.⁶⁷

V Ochranské Jednotě tomu zřejmě nebylo jinak. Život sboru a jednotlivců tam byl řízen velmi přísně. Duchovní vývoj členů společenství byl ohraničen jednoznačnými pravidly určenými vedením sboru a nepřipouštělo se nic jiného. Daná pravidla se týkala i maličností všedního života, často také zasahovala až do nejintimnějších oblastí lidského bytí.⁶⁸

Život v Jednotě bratrské tedy znamenal ochranu a přesné vedení v životě, ovšem také přinášel ztrátu soukromí a podřízení individuality správnému směřování církve.

1.3.3. Církevní akce – Hody lásky, Sborové dny (Dny modliteb), Tvoření skupinek

Církevní život v Jednotě bratrské byl velice bohatý. Nezůstalo jen u nedělí a biblických hodin, ale pro budování opravdu bratrského obecnství byly pořádány různé akce. O většině z nich se můžeme dočíst až z historie obnovené Jednoty bratrské. Je to způsobené zřejmě tím, že ochranovské společenství vzrůstalo již v relativně tolerantním prostředí, tudíž se bratří nemuseli bát častěji pořádat větší viditelné setkání.

První z akcí, která zpečetřovala důležitost církevního společenství, se odkazovala ke starému zvyku křesťanských agapé. V Ochranské Jednotě byla nazvána Hody lásky. A tento název nedostala jen tak bez důvodu. Hody lásky měly představovat církevní pospolitost nejen v duchovních věcech ale i v těch světských každodenních záležitostech. Celé shromáždění společně jedlo a pilo a připomínalo si tak lámání chleba v apoštolské době, které symbolizovalo upevňování vzájemné lásky a srdečnosti. Bratrská vzájemnost

⁶⁷ BEDNÁŘ, F., ref. 43, s. 13.

⁶⁸ ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Christian David*. Suchdol nad Odrou: Moravian, 2012. S. 75.

se pak ještě vyzdvihovala prostřednictvím projevů od domácích kazatelů ale i od zvaných bratří.

Hody lásky se mohly konat ve společenství celého sboru nebo jen určité skupinky, která se scházela ještě zvlášť. Určité datum pro svolání slavnosti také nebylo přesně dané. V jednom dodatku ke stanovám Bratrského spolku se píše konkrétně toto: „Kdykoliv to sborové okolnosti vyžadují, je vyhlášen sborový den půstu, modliteb a veřejného napomínání, který uzavírají hody lásky.“⁶⁹

Je zajímavé, že konkrétně tuto slavnost předbělohorská Jednota neznala. Zinzendorf ji přidal k řádu staré Jednoty a nechal tak vzniknout důležitému dílu Ochranské Jednoty – Jednoty Bratrského spolku, které spojovalo myšlenky a učení staré Jednoty s obnovenou Jednotou.⁷⁰

Jako další podobnou celosborovou akci můžeme jmenovat tzv. sborový den, jenž vznikl taktéž v Ochranské Jednotě zásluhou hraběte Zinzendorfa. Tato slavnost se týkala především tehdejšího bratrského misijního nadšení. Celý den byl věnován četbě dopisů a zpráv z bratrské misie a z ostatních bratrských sborů. Zároveň také docházelo k vysílání nových misionářů na cesty a celá jejich práce byla poté ve společných modlitbách předkládána Bohu.⁷¹

Kromě celosborových svátečních dnů docházelo opět především v obnovené Jednotě ještě navíc k vytváření malých skupinek. Ty se za účelem lepšího sblížení scházely jeden den v týdnu a trávily spolu čas nad vyměňováním si duchovních zkušeností, nad společnými modlitbami a zpěvem. Celý program měl na starosti přidělený zodpovědný vedoucí. Do skupinek se spojovali lidé, jimž byla svěřena ve sboru zvláštní zodpovědnost, nebo sdíleli stejnou naději a nadšení. Ovšem mohla se tímto způsobem oddělit i určitá generace nebo lidé stejného rodinného stavu a pohlaví, jež prožívali podobné věci a vnímali svět i duchovní záležitosti stejnými očima.⁷²

⁶⁹ ŠTĚŘÍKOVÁ, E., ref. 57, s. 129.

⁷⁰ ŠTĚŘÍKOVÁ, E., ref. 57, s. 112.

⁷¹ *Ibid.* S. 171.

⁷² *Ibid.* S. 124-125.

1.4. Praktické pojetí víry

Křesťanství, zejména protestantismu, je často od představitelů jiných náboženství vytýkáno, že svou víru příliš filtruje přes rozum. Snaží se nejdříve všechny náboženské skutečnosti pochopit, racionálně nad nimi pouvažovat a poté jim teprve s čistým svědomím uvěřit. Možná tomu tak u množství křesťanských směrů opravdu je, ovšem víra Jednoty bratrské se této představě o křesťanském věčném polemizování velice vymykala.

Sám Komenský se řídil zásadou: „Proměň teoretické otázky v praktické a tím porozumíš smyslu Písma lépe, než když se jím obíráš jen s rozumovým mudrováním a teoretickým pitváním.“⁷³ A těmito slovy vystihuje smýšlení celé Jednoty bratrské.

1.4.1. Víra – aspekt prostoty

Pravá víra podle bratří neměla být stavěna ani na filozofickém hloubání ani na mystickém vytržení, ale základním kamenem pro ni měla být sprostná, tichá a vroucí oddanost Kristu. Jen díky tomu pak všechny teologické výpovědi vyjadřující oddanost Kristu mohly dál probouzet živou víru a zabodávat se do lidského svědomí.⁷⁴

Následující podkapitoly se zaměřují blíže na specifickou bratrskou víru. V jejich praktickém pojetí víry totiž můžeme nalézt ještě několik aspektů. Konkrétně v této práci jsou použity: aspekt prostoty, poslušnosti, citovosti a viditelnosti.

„Prostotu“ bratří chápali jako skromnou, bezelstnou až dětsky naivní víru. Jak už jsem vyjádřila v odstavcích výše, rozum při takovémto způsobu víry jde stranou a člověk se plně poddává vedení Krista.

Důraz na prostou víru nalézáme především v myšlenkách jedné z nejvýznamnějších postav obnovené Jednoty bratrské, Christiana Davida. Vidí Boží prostotu jako vlastnost, při které člověk na nic nemyslí, rozum a všechny materiální žádosti jsou dány stranou, člověk od všeho odpočívá a jen miluje. Přirovnává tento stav k novorozenci, který nepřemýšlí, proč jej matka miluje, ani se nestará o to, co bude jíst a pít, prostě se matce plně odevzdá a miluje ji jen tak. Člověk je tedy skrze prostou víru vtahován k Bohu a nic neučiní bez Ježíšova povolání a lásky.⁷⁵

⁷³ HROMÁDKA, J. L., ref. 53, s. 22.

⁷⁴ *Ibid.* S. 22- 23.

⁷⁵ „Boží prostota je takovou vlastností, při níž člověk na nic nemyslí, jeho rozum, vůle a žádosti jsou téměř nečinné, člověk se nestará, nemyslí, nechce, nežádá, nýbrž jen ode všeho odpočívá a jen miluje. Stejně

1.4.2. Víra - aspekt poslušnosti

Aspekt poslušnosti souvisí velice blízce s prostou vírou (viz výše). Tím, že bratři toužili po plném oddání se Kristu, bylo také jejich cílem prosté a pokorné naslouchání jeho rozkazům. Byli připraveni kdykoliv poslechnout volání Pána, vzít na sebe jeho jho a plnit vše, co od svých učedníků očekává.⁷⁶

Můžeme tvrdit, že v této poslušnosti vůči Bohu byli bratři velice radikální. Jinou víru, než tu poslušnou, řízenou příkazy Boží vůle, formující celý život, nepovažovali za skutečnou: „Nestačí slyšet evangelium a dát mu za pravdu myšlenkovým přesvědčením. Je třeba žít z víry, postavit se cele na základ, k němuž víra ukazuje, oddat se Kristu tak, aby při věřícím člověku působil ovoce nového života dary svého Ducha.“⁷⁷

1.4.3. Víra – aspekt citovosti

Aspekt citovosti se v bratrské víře vyskytoval již v předbělohorské době, což bylo vzhledem k celkovému myšlenkovému vývoji protestantismu velice neobvyklé. Bratři se právě touto citovostí a svou poslušnou prostou vírou vždy od ostatních reformačních církví lišili. Ve svém způsobu víry nevycházeli z nějakých věroučných pouček, ale z nitra svého srdce.⁷⁸

Hluboká citovost ve víře bratři získávala v určitých situacích až mystický náboj. Docházelo k tomu především v počátcích vzniku a pak v obnovené Jednotě.⁷⁹ Hrabě Zinzendorf byl známý takovýmto přílišným uvolňováním citovosti. Středem jeho písní, modliteb i kázání se stala oběť Kristova, kterou opěvoval s horlivou láskou někdy velice naturalisticky: „Kristova krev a spravedlnost je svatební můj šat a skvost, jimž pro nebe se přistrojím a před Bohem ctně obstojím.“⁸⁰

1.4.4. Víra – aspekt viditelnosti

jak dítě v kolébce neví a nemyslí, proč je jeho matka miluje, a nepřemýšlí, co chce mít, ani se nestará, co bude jíst a pít. Když je duše vtažena v Bohu, miluje Boha a neví proč, nemyslí na odměnu ani na trest, miluje Boha jen tak. Tak je člověk tím ode všeho jiného odtahován a je vtahován v Bohu a nedělá nic bez Ježíšova povolání a lásky.“ *Lebenslauf*. In: ŠTĚŘÍKOVÁ, E. *Christian David*. S. 315.

⁷⁶ HROMÁDKA, J. L., ref. 53, s. 8-9.

⁷⁷ ŘÍČAN, R. *Zprávy, napomenutí a nařízení jednoty bratrské*. S. 9.

⁷⁸ ČAPEK, Jan Blahoslav. *Duch a odkaz ČS reformace*. Praha: Kalich, 1951. S. 21.

⁷⁹ Důraz na citovost a na osobní zbožnost v obnovené Jednotě bratrské byl zřejmě zapříčiněn také vlivem pietismu.

⁸⁰ *Zinzendorfova píseň*. In: GREENFIELD, John. *Moc s výsostí*. Praha: Josef Dobeš, 1936. S. 56.

Bratři od začátku svého působení považovali za důležité, aby se víra křesťana odrážela v praktickém každodenním životě. V reálu pak tato charakteristika vypadala tak, že se členové Jednoty svým chováním, jednáním i názory velice odlišovali od většinové společnosti. Dalo by se říct, že právě „jít proti proudu“ bylo jedním ze znaků Jednoty bratrské. Například v prvotním společenství se stavěli proti násilí a přísahám, odmítali sjednocování světské a církevní moci a podporovali myšlenku společného majetku prezentovanou již táborskými nebo Valdenskými.⁸¹ Důležité je ale v tomto kontextu zdůraznit, že v udržení opozičního postavení jim pomáhala jejich silná a pevná víra, jejíž plody se právě ukazovaly ve vnější charakteristice bratří.⁸²

Křesťané, kteří tedy vycházejí ze společenství svých bratří do každodenních vztahů, povolání a funkcí ve společnosti, mají být podle Jednoty bratrské všude na svých místech stálou připomínkou alternativní možnosti života v láskyplné duchovní rodině a příkladem čistého následování Krista.⁸³

⁸¹ Valdenským bratři vytýkali, že nebyli dost radikální ve věci dobrovolné chudoby.

⁸² MOLNÁR, Amadeo. *Českobratrská výchova před Komenským*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1956. S. 49.

⁸³ HALAMA, Jindřich. *Sociální učení českých bratří 1464-1618*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. S. 92 a s. 195.

1.5. Přijetí konfesionalismu a podpora duchovní jednoty církví

Jan Amos Komenský ve svém *Kšaftu umírající matky Jednoty bratrské* zmiňuje šest odkazů Jednoty bratrské, mezi nimiž je také snaha o: „Sloužení Bohu jedním ramenem, (...), aby rostla touha po duchovní jednotě v národě, (...), a spolu i snaha po sblížení a konečném sjednocení všech církví křesťanských, touha ekumenická.“⁸⁴

V této kapitole je v krátkosti nastíněna specifická Jednoty bratrské ve způsobu, jakým přistupovala k ostatním církvím, jak se vyrovnávala s konfesionalismem a co pokládala za nezbytný cíl všeho křesťanstva.⁸⁵

Podívejme se nejdříve na dobu, ve které Jednota bratrská začíná vznikat. Moc římskokatolické („obecné“) církve ovládá celou Evropu, každé zpochybnění její interpretace křesťanského vyznání je přísně trestáno. V českých zemích bojují na život a na smrt proti této skutečnosti husité. Většina z nich se pro vítězství své pravdy nebojí použít násilí proti svým katolickým soupeřům.⁸⁶ Za těchto okolností vystupuje Petr Chelčický se svým učením nenásilí a vznikají první hloučky jeho následovatelů.⁸⁷

Bratři od počátku svého působení neprotestovali pouze proti násilí v obecném měřítku, ale odsuzovali především násilí mezi křesťany navzájem. Vždy zdůrazňovali, že jsou pouhou částicí v obecné církvi a odmítali myšlenku, že by cesta ke spáse vedla jen skrze jedinou pozemskou církev.⁸⁸

Zavržení myšlenky vyvolenosti jediné církve nalzáme již v Dekretu z roku 1486:

„Žádné shromáždění oblastní, jakkoli veliké bylo by strany počtu lidí, není obecné, totiž zavírající všecken počet věrných, ani strany spasencův, aby kromě nich neměl Bůh nikdíž jinde žádného spasence, než sama víra obecná křesťanská v pravdě zřízeného spasení, ta kdežkoli jest v pravdách svých, po všem jménu křesťanském, činí církev svatou obecnou, kromě níž není spasení.“⁸⁹

⁸⁴ ČAPEK, J. B., ref. 78, s. 19.

⁸⁵ Blíže o mezicírkevních vztazích a ekumenismu: FILIPI, Pavel. *Církev a církve: kapitoly z ekumenické eklesiologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000.

⁸⁶ ČORNEJ, Petr a Milena BARTLOVÁ. *Velké dějiny země Koruny české. VI. svazek*. Praha: Paseka, 2007. S. 554-558.

⁸⁷ Podrobné informace o Petru Chelčickém: BOUBÍN, Jaroslav. *Petr Chelčický, myslitel a reformátor*. Praha: Vyšehrad, 2005. 198 s.

⁸⁸ BEDNÁŘ, P. *Jednota bratrská, organismus a řád*. S. 16.

⁸⁹ *Dekret Jednoty bratrské*. In: ŘÍČAN, R. *Dějiny Jednoty bratrské*. S. 64.

Podobně to popisuje i bratrský teolog 16. století, Matěj Červenka, ve svém spisu *Osvědčení se Jednoty bratrské*.⁹⁰ Mluví v něm všeobecně za Jednotu bratrskou, že věří v církev obecnou, která se skládá ze všech křesťanských dílků, neboli jednot, na zemi. A v každé z nich má podle jeho slov Bůh své spasené lidi.⁹¹

Bratři tedy věřili, že existuje jediná skutečná církev, ale tou je ta Kristova nadpozemská. Proto pro skupiny věřících působících zde na zemi neradi používali pojem „církev“, ale jednotlivé „údy“ nebo „jednoty“, v nichž se nacházejí lidé spravedliví tvořící tělo Kristovo, církev obecnou.

Zaměřme se ale nyní přímo na bratrské pojetí jednoty církve. Pokud bychom chtěli přisuzovat Jednotě bratrské ekumenické myšlení současného významu, tedy snahu o sjednocení všech křesťanských církví, směřovali bychom špatným směrem.⁹²

Nahlédněme například do díla Jana Blahoslava, jenž nám bratrský názor na ostatní církve více znázorní. Z jeho komentářů můžeme jasně usoudit, že přijetí sjednocujících myšlenek bylo v té době pouze do určité míry a souznění bylo pouze s některými společenstvími. Podívejme se třeba na tvrdá slova, jež použil na adresu římské církve:

„(...) papež se svou rotou není než nevěstka svatojánská, Antikrist bloudící smyslem i životem a Kristu se protiví. (...) Smyslem pak bloudili, že to, což měli v Bohu skládati, složili ve věcech stvořených, v svátostech, v skutcích některých a etc. a v tom naději svou složili, Boha k nim přivázavše.“⁹³

Dále popisuje, proč se bratři nepřidali na českou stranu podobojí, neboli k husitům. Vyčítali jim, že stejně jako římská církev i oni šíří bludné učení, především o přímlově svatých, o víře i o skutcích. Zároveň právě s římskou církví jsou v neustálém boji, navzájem se haní a bez pokání prolévají krev.⁹⁴ Také se zmiňuje o valdenských, se kterými

⁹⁰ Matěj Červenka se stal roku 1553 přerovským biskupem Jednoty bratrské. Spolu se svým vrstevníkem a moravským soukmenovcem Janem Blahoslavem patřil k nejvýznamnějším bratrským teologům. Zároveň byl také známý díky svému dějepisickému dílu. Blíže o něm: KUBÍČEK, Jaromír. *Dějiny Moravy*. Volume 2. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1995. S. 57.

⁹¹ „Věříme jistě církev obecnou služebnou býti všecho křesťanstvo pod nebem a svou jednotu částkou její toliko, jako i římskou, českou, luteránskou, helvétskou etc., té obecné církve. A zatím věříme, že v té vši církvi jednot křesťanských má Pán Buoh své spasence, totiž oudy církve podstatné, o čemž mistr Hus přepěkně píše, ano, pro ten artikul i upálen jest.“ *Osvědčení se Jednoty bratrské*. In: MOLNÁR, Amadeo. *Slovem Obnovená: čtení o reformaci*. Praha: Kalich, 1977. S. 156.

⁹² Více FILIPI, P. *Církev a církve: kapitoly z ekumenické eklesiologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000.

⁹³ BLAHOŠLAV, Jan. *Čtyři menší spisy: O původu a příčinách Jednoty bratrské i kněžství a řádu, kteréhož se v ní užívá*, Brno: Host, 2014. S. 42.

⁹⁴ „Jedno pro bludy smysla i života, jež Rokycan i někteří jiní zjevovali a na ně křičeli, ač rozdílně v něčem od Římanů, však tak rovně škodlivé jako i Římané zpět kráčeli, jako smysl ten při svátosti majíce, že v jedné každé částce jest celý, živý s kostmi Kristus, ovšem pak o přímlově svatých, o víře, o skutcích etc. (...) K obojí pak straně té proto nepřistoupili, že oboje strana sváry a různice mnohé mezi sebou měvše,

byli často bratří ztotožňováni. Blahoslav se od nich distancuje. Jednota bratrská se podle něj s valdenskými nespojila, protože se chovali pokrytecky a navenek ze strachu užívali obyčejů římské církve, které v soukromí měli za bludné.⁹⁵

Z tohoto kontextu můžeme usoudit, že Jednota bratrská ve svém pojetí definovala mezicírkevní vztahy jako jednotu v různosti. Neusilovali o hmotné vytvoření jediné pozemské církve, ale spatřovali nutnost v poukazování na to, co církve spojuje, ne rozděluje.⁹⁶

Jedním z takových hlasatelů hledání duchovní jednoty mezi církvemi byl zajisté Jan Amos Komenský. Pociťoval rozdělení protestantismu na mezi sebou soupeřící církve za neštěstí a hřích.⁹⁷ Pokoušel se dokázat, že se všechny bohoslovecké rozdíly mezi reformačními církvemi dají překonat.⁹⁸ Je ale třeba proniknout do základů Písma svatého. Jednotu bratrskou pokládal za nástroj v úsilí ukázat takovouto jednotu církve. Také proto jednu ze svých výzev k duchovnímu sjednocení vkládá do svého spisu *Poselství Jednoty bratrské*. Nabádá v něm bratry a vlastně všechny křesťany, aby se už nechovali jako divoká rozptýlená stáda, ale aby všichni spočinuli pod jedním pastýřem. Vnímá ale stále rozdílnost mezi určitými skupinami, někdo je silný a rozzuřený a některé společenství je naopak mírné a odpočívající. Všechna tato stáda vyzývá k vytvoření jednoho těla Kristova, k jednotě církve. Jenom díky jednotě církve může svět poznat, že Kristus byl poslán od Otce za spasitele světa.⁹⁹

jedni druhé na nejvyšší zhaněvše a za kacíře potupivše, ano i krev z sebe vylévavše, v tom bez pokání zlostně a zapekleně stáli, (...). In: BLAHOSLAV, Jan. *Čtyři menší spisy*. S. 43.

⁹⁵ „Že pravdy ukřývali a chovali se v pokrytosti, požívající obyčejův i služebností těch, jež za svodné měli, nebo ke kněžím k posluhování chodili, aby pod tím mohli se ukrýti a v obcích trpění býti, což poněvadž nebylo z víry, ale proti svědomí, bylo nechvalitebné. In: BLAHOSLAV, Jan. *Čtyři menší spisy*. S. 45.

⁹⁶ FILIPI, Pavel. *Církev a církve: Kapitoly z ekumenické eklesiologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. S. 106.

⁹⁷ KOMENSKÝ, J. A. *Otázky některé o Jednotě Bratří Českých* [online]. In: Besedy učitelské. Praha: Jos. Jirečka, ročn. X. (1878), č. 18, 19, 21. [vid. 20. 2. 2015]. Dostupné z: <http://texty.citanka.cz/komensky/otntoc.html>

⁹⁸ HROMÁDKA, J. L. *Smysl bratrské reformace*. S. 23.

⁹⁹ „Sjednotil, pravím: abychom nebyli více jako rozptýlené ovce, nebo jako hejno lvů, medvědů, vlků, hadů a bazilišoků hubících se navzájem, nýbrž jako pod jediným pastýřem jedno stádo, pokojně odpočívající a spolu se pasoucí, krotcí s divokými, silní s nebojovnými, atd. Ale ne tak jako stádo dobytka, kde je všechno promícháno, nýbrž jako vojsko s praporci, jako království Mesiáše lépe zřízené než Šalamounovo, jako město krále velikého a jako tělo živé, plně opatřené nejrozličnějšími údy rozličných služeb, ve všech kloubech spojené, plné dechu života.(...) Někdo namítne, že je to nemožné přání a nikdy nesplnitelné. Ale přesto si máme přát, cokoli je dobré. Jednotu církve si přát jsme povinni, poněvadž si ji přál ten, který si mohl přát jen to nejlepší: nejvyšší dobrý Spasitel. (...) Běda, křesťané, bojte se! Ztrativše jednotu ztratili jsme to, z čeho měl poznati svět, že jsme lidem božím a že Kristus byl poslán od Otce za spasitele světa. Kdybychom ji byli udrželi, byli bychom již mohli získati tisíce světů, tedy aspoň nyní vraťme se v jednotu, aby poznal svět. (...) Kéž by se Bohu zalíbilo, vrátiti nám takto jedno srdce a

Ochranovská Jednota bratrská poselství Jana Amose Komenského a jiných bratří ze staré Jednoty přijala za své a snažila se o duchovní obohacování ve styku s jinými reformačními církvemi.¹⁰⁰ Můžeme tedy tvrdit, že křesťanství jednotící tendence byly v učení Jednoty bratrské svým způsobem přítomny po celou dobu jejího vývoje.

jednu duši! Aby jedním tělem a jednou duší byli každý pastýř se svým stádem a každé stádo se svým pastýřem, a veškeré kněžstvo mezi sebou, a veškeren lid mezi sebou, a všichni vládcové se svými poddanými a poddaní se svými vládci, a celá církev mezi sebou, a všechny církve téhož království nebo provincie mezi sebou!“ In: KOMENSKÝ, Jan Amos. *Poselství Jednoty bratrské o vzácném statku jednoty, řádu, kázně a poslušnosti*. Praha: Kalich, 1940, S. 53-55.

¹⁰⁰ ČAPEK, J. B. *Duch a odkaz československé reformace*. S. 21.

1.6. Důraz na modlitbu

V pořadí již šestý specifický důraz vyskytující se v učení a praxi Jednoty bratrské je modlitba. Tento druh komunikace s Bohem je samozřejmě obsažen v jisté míře a podobě v každé křesťanské církvi. Ovšem podle různých písemných dokladů můžeme tvrdit, že v Jednotě bratrské zastávala modlitba jedinečné postavení. Ať už se jednalo o způsob vyjádření modlitby, četnost jejího využívání i příležitosti, při nichž se bratři k modlitbě obraceli. V Ochranovské Jednotě dokonce hrála modlitba tak důležitou roli, že byla vytvořena speciální setkávání zaměřená jen na ni.

Modlitbu zahrnovala všechna bratrská shromáždění. Chápali ji totiž jako povinnost, kterou uložil samotný Kristus apoštolům a dalším generacím křesťanů. V rámci bohoslužby byla zařazena do programu dvakrát, jednou před biblické čtení a podruhé po kázání.¹⁰¹

Co se týče formy modlitby, v Jednotě bylo vedle hlasitých modliteb kněží místo i pro tiché modlitby účastníků. Zároveň je zajímavé, že všechny modlitby se odehrávaly vkleče. Dokazuje to zápis historika Lasitského, podle kterého bratři při společných modlitbách, hlasitých i tichých, klekali a vstávali podle pokynů kazatele.¹⁰²

S ostatními reformačními proudy měla Jednota bratrská shodný názor na modlitby ke svatým. Zcela je odmítala. Dále se bratři vyhýbali také klanění či snímání klobouku při pouhém vyslovení Ježíšova jména. Považovali to za rušivý element při soustředění se na hlásání Božího slova a za projev pocty pouhému zvuku hlásek.¹⁰³

Jak už bylo naznačeno výše, důležitost modlitby v bratrském společenství je nejlépe vidět až ve speciálních akcích Jednoty obnovené. V následujících dvou podkapitolách je proto obracena pozornost ke dvěma specifickým modlitebním záležitostem – „modlitební shromáždění“ a „modlitby 24 hod./den“.

1.6.1. Modlitební shromáždění

¹⁰¹ LANDOVÁ, Tabita. *Liturgie Jednoty bratrské*. S. 120-121.

¹⁰² „Když společné modlitby konají, někdy je konají hlasem (zvláště při Křtu, při Večeři Páně, při oddavcích a ve dny modlitebné), někdy tiše každý sám v duchu svém, spolu však klekajíce a vstávající, jakž kazatel příkladem předchází. (...) Klekají pak vždycky k modlitbě ve jménu Pána Ježíše Krista, modlitba jest obrácena buď k Otci, Synu nebo Duchu, nebo k celé svaté Trojici.“ In: LASITSKÝ, J. *Obraz Jednoty bratrské*. S. 73-74.

¹⁰³ LANDOVÁ, T., ref. 101, s. 122.

Modlitební shromáždění bylo setkání celého sboru či menší skupinky za účelem intenzivního odevzdání se Bohu. Při společných osobních modlitbách byly Bohu předkládány nejrůznější potřeby sboru, zvláštní předměty a události odehrávající se v církvi, či starosti, se kterými se jednotliví členové museli potýkat. Lidé se modlili v nahodilém sledu a pronášeli modlitby vlastními prostými slovy.¹⁰⁴

Setkání za účelem modliteb se konalo většinou jednou do týdne v určitý den, ovšem docházelo i k nečekanému svolání shromáždění před důležitými událostmi a rozhodnutími.

Ochranovští považovali modlitby za zdroj církevní síly, jež předcházela mnohým zázrakům v církvi (např. vylití Ducha svatého), proto tradici pravidelných modlitebních shromáždění nechtěli přerušovat. Naopak se více přikláněli k jejich zintenzivnění například před vysláním misionářů, kdy byla prostřednictvím modliteb rozněcována touha šířit Kristovo spasení mezi pohany. Modlitbám je dokonce přisuzována největší zásluha za vznik moderní zahraniční misie, kdy během 25 let vyšlo z Ochranova více než 100 misionářů.¹⁰⁵

1.6.2. Modlitby 24 hod./den

Modlitby 24 hod./den je zvláštní fenomén spojený taktéž s obnovenou Jednotou bratrskou. V *Památniku* psaným bratřími z Ochranova je popsán začátek této tradice. Tehdy se v bratrském společenství uvažovalo, že by bylo třeba, aby sbor neustále vysílal k Bohu své modlitby, stejně jak se dělo i za dob Izraelců, jejichž oheň na oltáři nesměl nikdy vyhasnout. Proto se dne 26. srpna sešlo 24 bratří a 24 sester a navzájem se usnesli, že setrvají na modlitbách od půlnoci do půlnoci druhého dne. Scházeli se pak každý týden a přijímali pokyny, za jaké konkrétní věci se k Bohu mají modlit.¹⁰⁶

Vybraní bratři a sestry se tedy v naléhavých případech střídali v modlitbách po jednotlivých hodinách. Pro zabránění přerušení řetězce dvaceti čtyřhodinových modliteb byl dán přesný rozpis, komu náleží jaká hodina. Tak Jednota bratrská byla v důležitých chvílích v neustálém spojení s Bohem.

¹⁰⁴ Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská, knížka o vzniku, učení, řádech a zřízení*. Praha: B. Vančura, 1947. S. 45.

¹⁰⁵ GREENFIELD, John. *Moc s výsostí*. S. 31-38.

¹⁰⁶ *Památník ochranovských bratří*. In: GREENFIELD, J., ref. 105, s. 37.

2. Proměnlivé důrazy a specifika Jednoty bratrské

2.1. Od odsuzování kultury po komponování písní

Kultura je prvním z témat, o kterých se v průběhu historie Jednoty bratrské vedly vnitrocírkevní spory. Je třeba ji na tomto místě chápat v užším kontextu, jako společenské vyžití a světskou zábavu, pod kterými si můžeme představit tanec, divadlo, pěstování hudby a dalších tvořivých činností. Jaký tedy byl vztah Jednoty bratrské k těmto kulturním záležitostem a do jaké míry se od začátku jejího vzniku po Ochranov změnil?

První skupinky bratří v 15. století spojovaly bezprostředně umění a kulturu se světskou společností. A protože Jednota bratrská vznikla jako protest proti soudobé společnosti, její církevní zásady obsahovaly i odsouzení všeho kulturního. Dokonce by se dalo říct, že její protikulturnost je i zdůvodněním smyslu její existence.¹⁰⁷

Jedním z důvodů, proč měli bratří takový ostražitý přístup ke kultuře, byl strach, aby duchovní aspekt církevního společenství nebyl zatlačen nepotřebnými estetickými prožitky.¹⁰⁸ Stejný argument můžeme nalézt například v bratrském prohlášení z 16. století, které se zaměřuje konkrétně na hudbu:

„Má-li v sbořích a při pohřbech figuratto zpíváno býti? Zůstano na tom, aby v sbořích a při pohřbech mírně se jí užívalo, poněvadž žádného užitku jí není. Nebo zpěváci více na to myslí, aby nezkazili, a posluchači šeptu hledí, a figurantní muzika více k veselosti slouží nežli k zármutku. K tomu pak příklad na Kristu, kterýž pištce a hudce z domu vyhnal.“¹⁰⁹

Podle této citace je s podivem, že v současné době můžeme hovořit o duchovních písních jako o jednom z nejvýraznějších odkazů, které tu Jednota bratrská po sobě zanechala. Změny v přístupu k hudbě jsou poprvé výrazně zaznamenány za Bratra Lukáše. Jeho generace se pokoušela o rozkvět duchovní písně a o větší zapojení hudby do bohoslužby. Stále se sice zdůrazňovalo, že hudby se má užívat střídavě, aby nebyla překážkou ve zbožnosti ale její pomocnicí, ovšem láska k hudbě v Jednotě pomalu vzrůstala.¹¹⁰

¹⁰⁷ ŘÍČAN, R. *Jednota bratrská 1457-1957*. S. 193-194.

¹⁰⁸ HALAMA, J. *Sociální učení českých bratří 1464-1618*. S. 180.

¹⁰⁹ GINDELY, A. *Dekrety Jednoty bratrské*. S. 263.

¹¹⁰ ŘÍČAN, R., ref. 107, s. 196-207.

Podobně tomu bylo i s divadlem. Bratří zatvrzele odmítali jezuitské praktiky hraných divadelních komedií pro získávání lidí. Postupně ale ustoupili a komedie se začala využívat jako cvičební pomůcka při vzdělávání dětí.¹¹¹

Zato praktikování tance se přijetí v Jednotě bratrské nedočkalo ani v průběhu 16. století, spíše naopak. Z mravoučných bratrských textů z konce 16. století můžeme vyčíst, že tanec je jako ďáblův nástroj, taneční „parket je ďáblův humenec a kroky při tanci jsou kroky do pekla“. Bratří tak usuzovali dle odkazů z Bible, kde tanec ve většině případů vedl ke zkáze člověka.¹¹²

Výsledkem postupného přijetí hudby v Jednotě bratrské je množství zkomponovaných duchovních písní uspořádaných do kancionálů. Zřejmě nejstarším takovým zpěvníkem, který obsahuje bratrské písně, jsou *Písničky* z roku 1501. Vydávané kancionály si našly poté největší oblibu především u laických účastníků bohoslužeb. Ti ho i kvůli srozumitelnějšímu jazyku začali používat při domácích pobožnostech a vzdělávání prakticky více než Bibli.¹¹³

V Ochranovské Jednotě bratrské už hudba a duchovní písně měly své jisté místo. Nikdo nepochyboval o jejich zapojení do bohoslužeb ve větší míře. Tento obrat se projevil i při charakterizování církve od vnějších pozorovatelů, jakým byl například biskup Evelyn Hasse. Ten hovořil o duchovních písních a celkově o hymnologii jako o jednom z nejvýznamnějších plodů, které zde Jednota po sobě zanechala. Podle něj dali bratří světu mnohem více písní, než kterákoli jiná denominace.¹¹⁴

Ochranovská Jednota vytvořila speciálně za účelem chválení Boha hudbou a písněmi tradici zpívaných bohoslužeb, ke kterým se pravidelně shromáždění scházelo. Blíže o této akci vypovídá následující podkapitola.

2.1.1. Zpívané bohoslužby

¹¹¹ HALAMA, J., ref. 108, s. 142.

¹¹² *Mravy ctnostné mládeži potřebné: bratrské mravouky.* ed. STREJC, Jiří, Adam ŠTURM a Matouš KONEČNÝ. Praha: Kalich, 1940. S. 103-105.

¹¹³ LANDOVÁ, T. *Liturgie Jednoty bratrské.* S. 45.

¹¹⁴ Výpověď biskupa Evelyn Hasse: „Za nejvýznamnější ovoce, co zde po sobě moravská církev zanechala, můžeme považovat dvojí: duchovní písně a zahraniční misie. Moravská církev je nejznámější a nejvíce oblíbena pro svou zahraniční misijní činnost. (...) Druhý významný a nejrvalější příspěvek moravské církve je její hymnologie – skladby písní. V poměru své velikosti dala křesťanskému světu mnohem více písní, než kterákoli jiná protestantská denominace.“ In: GREENFIELD, J. *Moc s výsostí.* S. 82-83.

Jak už bylo řečeno, tradice „zpívaných bohoslužeb“ vznikla v Ochranově, kde se lidé začali pravidelně každý týden scházet, aby se nejen slovem ale i hudbou obraceli k Bohu. Tato shromáždění se konala většinou večer, z důvodu toho, že se tak lidé mohli před spaním povzbudit písněmi. I zřejmě proto se při zpěvu měli zpívající vyvarovat křičení, které jen ostatní rozptyluje. Zpěv se doprovázel i na různé hudební nástroje, vedle varhan to byly například pozouny a trumpety.¹¹⁵

Bratři prostřednictvím tohoto každotýdenního spojení hlasů při duchovních písních mohli zažívat působivý pocit duchovního obecenství a jednoty, jenž byl zdrojem stálého povzbuzení, radosti i útěchy.¹¹⁶

¹¹⁵ ŠTĚŘÍKOVÁ, E. *Jak potůček v jezeře*. S. 134.

¹¹⁶ Úzká rada Jednoty bratrské, ref. 104, s. 44.

2.2. Od nedůvěry ke vzdělanosti po propagátory vzdělání

Když se v dnešní době hovoří o Jednotě bratrské, ve většině případů je to v kontextu se vzdělávacím systémem. Jednota bratrská opravdu vzešla ve známost pro své vyzdvihování a zdůrazňování vzdělanosti, a to především díky Janu Amosu Komenskému.¹¹⁷ Ovšem tato kapitola dokazuje, že důraz na vzdělání vždy v Jednotě neexistoval. Stejně jako k hudbě i ke vzdělanosti si bratři museli postupem času vybudovat důvěru, která nakonec vzrostla v jednu z nejvýraznějších charakteristik této církve.

Začátek působení prvních kroužků bratří v čele s Petrem Chelčickým byl ve znamení velkého strachu z vyššího vzdělávání. Chelčický soudobý vzdělávací systém označoval za produkt pohanských i antikristovských struktur, kvůli nimž člověk zapomíná na pravou víru. Bratři proto přestali postupně své děti posílat do obecných škol a vzdělávali je raději sami doma.¹¹⁸

Mohli bychom se domnívat, že v reformní době za Lukáše Pražského dojde i k obratu v názoru na vzdělání. Avšak i Lukáš byl přesvědčen, že učenost není v životě tak důležitá jako znalost pravdy Boží. Obracel tak svůj zájem k prostým lidem, jimž zdůrazňoval smysl vzdělání především v praktickém cvičení a v napomínání k činné lásce v bratrském společenství. Úkolem církve pak bylo vychovat lidskou vůli a povahu, tak aby vznikla silná náboženská osobnost. K dosažení takového čistého neposkvrněného života nepotřeboval řadový člen Jednoty roky světského studia.¹¹⁹

Přes to všechno začátkem 16. století začíná stoupat počet bratrských obecných škol, jež byly brány jako kompromis mezi vzděláváním v odsuzovaných katolických školách a nedostatečným domácím vyučováním.¹²⁰

Po smrti Lukáše vznikl uvnitř církve spor o vzdělanost. První strana se zasazovala o rozvoj bratrského systému vzdělávání a druhá strana naopak propagovala vyhýbání se nabírání zbytečných světských znalostí.¹²¹ Konec dlouholetým rozporům učinilo až dílo Jana Blahoslava – především *Filipika proti misomusům*. Blahoslav v ní tvrdí, že samotná učenost člověku neškodí, spíše naopak, přirozené obdarování od Boha se plně rozvine až

¹¹⁷ Více o vzdělávacím odkazu Jana Amose Komenského viz například: ČAPKOVÁ, Dagmar. *Myslitelsko výchovatelství odkaz Jana Amose Komenského*, Praha: Academia, 1987. Nebo: Kolektiv autorů. *Duchovní odkaz Jana Amose Komenského*. Praha: Lectorium Rosicrucianus, 2002.

¹¹⁸ HALAMA, J., ref. 108, s. 37.

¹¹⁹ BARTOŠ, F. M. *O podstatu křesťanství a dědictví jednoty bratrské*. S. 20.

¹²⁰ HALAMA, J., ref. 108, s. 83-84.

¹²¹ ŘÍČAN, R. *Dějiny Jednoty bratrské*, str. 185.

vzděláváním. Problém učenosti je však v jejím špatném užívání, které Blahoslav odsuzuje a hledá možnosti jeho předcházení. Tento názor poté rozšiřuje i na témata vědy a umění.¹²²

I když k největšímu kroku směrem k podpoře vzdělávání došlo v době Jana Blahoslava, v Jednotě bratrské stále přetrvávalo napětí mezi učením a praxí. Další zlom v bratrském myšlení přišlo až s přijetím České konfese, kdy díky nově nabyté alespoň částečné svobodě mohla Jednota provozovat své školy jako veřejné. Tak se bratrské školství mohlo více rozvíjet a vnitrocírkevní názorové proudy začaly zároveň plně uznávat užitečnost a potřebnost vzdělávání.¹²³

Zvláštní kapitolu v dějinách výchovy a vzdělávání v Jednotě bratrské tvoří bezpochyby osoba Jana Ámose Komenského.¹²⁴ Komenského výchovná filozofie byla od počátku jeho snažení víceméně jasná – jediné vzděláním se mohou rozvíjet kvality člověka. Jen tato cesta vede k bráně moudrosti pro celé lidstvo. Výchovnou činnost a světlo poznání označil proto za „nejmoudřejší zbraň“, kterou se dá čelit nevědomosti, předsudkům, hádkám a z nich pramenícímu zlu.¹²⁵

V souvislosti se staršími bratrskými snahami Komenský usiluje o metodu rychlého, snadného a příjemného vyučování. Šlo mu především o to, aby se žáci učili celostně pozorovat skutečnost a vybírat z ní to podstatné. Zároveň stále připomínal důležitost vnímání schopností a možností každého žáka. Jako učitel sám prosazoval názornost jako nejlepší učební pomůcku. Cílem výchovy byla podle něj hluboká moudrost spojující vědění, zbožnost a charakter, jenž se projevoval v pohlížení na lidi jako na stejně rovné bratry a sestry.¹²⁶

¹²² „Ale již tuto snad někdo dí, že já učené a učení chválím. Ano, tak jest, že chválím to obé, i učení neb umění i umělé lidi, ale nechválím těch, ješto učení neb umění zle užívají. (...) Kdož uměním a učením pohrdá, jest podoben k tomu, kterýž by chtěl sukňe, kabáty etc. sobě i jiným šíti, avšak krajčovského řemesla by neuměl, jemu se učiti nechtěl, ale je haněl a potupoval. Mnoho-li by takový mudrák provedl? Kdo tomu nerozumí? A ten, kdož by tomu nekrajčímu dal šaty dělati, pohrdna jinými krajčími dobrými a umělými, jak by na tom mnoho získal? Zvěděl by tudíž!“ In: BLAHOSLAV, Jan. *Filipika proti misomusům*. S. 105-106.

¹²³ MOLNÁR, A. *Česko-bratrská výchova před Komenským*. S. 156.

¹²⁴ O přístupu Jana Ámose Komenského ke vzdělání by zde mohlo být napsáno mnoho, ovšem je otázkou, zda svými převratnými humanistickými názory vždy zastupoval stanovisko celé Jednoty bratrské, na které je v této práci dáván největší zřetel. Proto jsou zde předloženy jen některé jeho myšlenky. Pro bližší nahlédnutí do Komenského přístupu ke vzdělávání doporučuji: KOMENSKÝ, Jan Amos. *Velká didaktika*, Brno: Komenium, 1948.

¹²⁵ BROŽOVÁ, Ester. Školství v Jednotě bratrské. In: *Jbulletin* [online]. 2013, roč. 4, č. 1-9. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: http://www.jbmb.info/soubory/novinky/Jbulletin_2013_04.pdf.

¹²⁶ ŘÍČAN, R. *Jednota bratrská 1457-1957*. S. 226-228.

V Ochranovské Jednotě bratrské byl už zřejmý vliv pietismu, jehož vyznavači už předtím projevili v oblasti vzdělání významnou činnost¹²⁷ Zároveň se ale stále zdůrazňovalo didaktické dědictví Jana Ámose Komenského. Celkově se dá tvrdit, že v obnovené Jednotě bratrské panoval už silný proedukační duch. Vzdělávání bylo v praktickém životě církve využíváno i pro přípravu na misijní práci, kdy se zájemci o misii pečlivě učili bratrským evangelizačním metodám. Tak Ochranovská Jednota konala průkopnickou práci ve vzdělavatelném směru jak ze stránky náboženské, tak také vědecko-evangelizační.¹²⁸

¹²⁷ Svědčí o tom i založení univerzity v Halle, která se stala skutečným místem rozvoje pietismu.

¹²⁸ GREENFIELD, J. *Moc s výsostí*. S. 82-83.

2.3. Od uzavřenosti před světem po misie

Další charakteristickou oblast, která se v průběhu historického vývoje Jednoty bratrské měnila, představuje vztah bratrského společenství k vnějšímu světu.

Bratři od počátku svého vzniku působili jako uzavřená skupina, která své členy chránila před zmatky a zlem vnějšího pozemského světa. Postupem času ovšem přicházeli na to, že v dlouhodobějším horizontu života církve nelze okolní svět úplně vyloučit. Začali tedy různými způsoby do dění kolem sebe zasahovat. I přesto Jednota bratrská nikdy nepřestala upozorňovat na nebezpečí a pokušení ve světě a dávala přednost rozvíjení vnitřního bratrského společenství víry, lásky a naděje.¹²⁹

Petr Chelčický byl v přístupu ke světu zřejmě ze všech významných bratří nejradikálněji pesimistický. Viděl svět jako skutečně špatný, od základů hříšný. Jedinou záchranu křesťana spatřoval v odtržení se od světské společnosti vnitřně i vnějším odchodem do ústraní. Nevěřil, že by tento svět mohl být někdy plně křesťanský, tato představa je pro něj utopistická až podvodná, antikristovská. Nevidí proto důvody, proč by v tak nebezpečném světě měl spravedlivý člověk působit a zachraňovat slovem i činy ostatní lidi, kteří o to nestojí. Důležitější cíl každého křesťanova života je stát se nejprve osobně spravedlivým a díky tomu se pak může rozhodnout i spravedlnost ve světě.¹³⁰

I když se představa Chelčického může zdát poněkud tvrdá, je důležité si opět připomenout podobu společnosti v době, kdy na českém území Petr Chelčický působil. Důvody jeho nedůvěry ke světu se tak mohou stát srozumitelnějšími. Katolická církev v tu dobu plně spolupracovala se světskou mocí, až se stala její součástí. Přizpůsobila se světskému životu natolik, že mezi ní a světem zmizely hranice úplně. Později se však ukazuje, že tento protisvětský ideální vzor církevního společenství je ve skutečnosti nepoužitelný. Ve všeobecném společenském hierarchickém žebříčku se do popředí dostávaly bohatství, moc, nádhera a rozkoš. A proti tomu se Chelčický chtěl přísně vymezit, jedinou možnou záchranu pravé víry proto viděl v radikálním odchodu ze společnosti.¹³¹

Za bratra Lukáše začíná Jednota bratrská pociťovat nevýhody separace od vnějšího světa. Společnost je vnímá jako nenormální uzavřenou skupinu, což bratřím komplikuje praktický život. Lukáš přichází s myšlenkou, že okolní svět není přirozeně špatný, ale

¹²⁹ HROMÁDKA, J. L. *Smysl bratrské reformace*, S. 10-11.

¹³⁰ BOUBÍN, Jaroslav. *Petr Chelčický*. Praha: Vyšehrad, 2005. S. 76-77.

¹³¹ ŘÍČAN, R., ref. 126, s. 286.

záleží na tom, jak jej lidé užívají. To samé platí i o světské moci, která není jednoznačně špatná nebo dobrá, ale má hodnotu podle způsobu, jakým je vykonávána. S těmito názory tedy přicházejí do bratrského smýšlení změny. Svět už není jednoznačně spojován s hříchem, celá společnost není samozřejmě spoutána hříchem, záleží na samotných lidech, jak ke světu přistupují. Bratři se tak rozhodli převzít spoluodpovědnost za lidskou společnost a stát se svědectvím a příkladem pro spravedlivější utváření mezilidských vztahů. Jednota bratrská se poprvé v tomto období více otevřela světu, i když stále s výhradami.¹³²

S narůstajícími svobodami Jednoty bratrské v 16. století přišla do jejích řad spousta nových otázek. Prvotní důraz na odvržení hříšného světa a na život v přísné morálce se kvůli narušování dobrých vztahů s okolím, začal stávat překážkou pro rozvoj církve. Úkol křesťana střežícího svůj spravedlivý život se rozšířil i na působení ve světě, které začalo být součástí teologie Jednoty bratrské. V této době míru v českých zemích chtěla nová generace bratří získat status pravověrné křesťanské církve, ale zároveň si zachovat své církevní specifické rysy, což bylo velice obtížné. Stále hledali míru, jak moc využívat vlivu šlechty a jak moc spolupracovat s ostatními církvemi, aby neuhnuli ze své bratrské cesty.¹³³

Od České konfese už o spojení Jednoty bratrské a společnosti nebylo pochyb. S přijímáním dalších zásad okolního světa samozřejmě docházelo k čím dál tím větší ztrátě svébytnosti, což završily ještě vlivy evropské reformace. Další vývoj v českých zemích byl však přerušen bitvou na Bílé hoře.¹³⁴

Jak už bylo řečeno, Ochranovská Jednota bratrská se vyvíjela v odlišných podmínkách od staré předbělohorské Jednoty. To se ukázalo i v přístupu k okolnímu světu. Relativní svoboda náboženského vyznání a vlivy z jiných reformačních proudů ochranovským bratřím otevřely dveře k nalezení nového hlavního poslání Jednoty bratrské – misie.

Sám zakladatel Ochranova, hrabě Mikuláš Ludvík Zinzendorf se pro misii nadchl již jako dítě. Jako dospívající se společně s dalšími vrstevníky zavázal, že až vyrostou, stanou se patrony misí k pohanům. A podle jeho následující životní cesty můžeme usoudit, že svému slibu plně dostal.¹³⁵

¹³² HALAMA, J. *Sociální učení českých bratří*. S. 46, s. 53 a s. 91.

¹³³ *Ibid.* S. 151-153, s. 190-191.

¹³⁴ *Ibid.* S. 210.

¹³⁵ Podrobné informace o Mikuláši Ludvíku Zinzendorfovi, viz: WEINLICK, John R. *Hrabě Zinzendorf*. Jindřichův Hradec: Stefanos, 2000.

Misijní touhy hraběte Zinzendorfa byly jedním z nejvýraznějších vlivů, které zapůsobily na budoucí směřování celé obnovené Jednoty. Oficiálně od roku 1732 začíná éra bratrských misí, v níž se nacházela Jednota bratrská po celou dobu svého následného působení. Myšlenka kázat evangelium pohanům vyvolala u bratří silné masové misijní hnutí, na němž se podílely stovky členů církve, dalo by se mluvit až o misijní posedlosti. Ovšem výsledky tohoto misijního nadšení v podobě moravských sborů jsou vidět po celém světě až dodnes.¹³⁶

Christian David, jeden z nejvýznamnějších zástupců obnovené Jednoty bratrské, se o svém misijním zápalu také netajil. Dle svých slov, svůj úkol neviděl pouze na jednom místě, ale v šíření evangelia, které je důležité k probuzení a upevnění víry.¹³⁷

Osobní vyjádření Christiana Davida nevystihuje pouze jeho životní směřování, ale může se použít jako charakteristika smýšlení celé Ochránovské Jednoty. Během prvních třiceti let svého působení bratří donesli evangelium téměř do celého světa – do Evropy, Severní a Jižní Ameriky, Asie i Afriky. O jejím prvenství mezi misijními církvemi nikdo nepochyboval. Všechny ostatní církve se následně snažily alespoň částečně přiblížit k jejímu příkladu evangelizování pohanů a být stejnými šířiteli moci, která tvoří tak veliké a proměňující věci.¹³⁸

¹³⁶ KUBÍKOVÁ, Jiřina. *Křesťanská misie v 16. -18. století*. Praha: Centrum pro náboženský a kulturní dialog při Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, 2001. S. 197-259.

¹³⁷ Dle: ŠTĚŘÍKOVÁ, E. *Christian David*. S. 313.

¹³⁸ GREENFIELD, J. *Moc s výsostí*. S. 27-28.

2.4. Od odvržení světské moci po její přijetí

Předchozí kapitola o přístupu Jednoty bratrské k okolnímu světu se částečně dotkla i tématu o vztahu světské a církevní moci. Zde se budeme soustředit pouze a konkrétně na vývoj názorů bratří na světskou moc.

Změny v bratrské nauce o světské moci šly ruku v ruce s jejich vztahem ke společnosti. Petr Chelčický striktně odmítnul spojení moci duchovní a světské, jež podle něj zapříčinilo zesvětštění církve, a tudíž celkovou zkázu soudobého křesťanství. Zároveň by se neměli ani jednotliví křesťané zapojovat aktivně do světské moci. Světská moc totiž funguje z hříšného principu sobectví. Je to menší zlo, které je dobré jen pro trestání většího zla a chaosu. V tomto kontextu je ale zajímavý Chelčického názor, že přesto všechno mají bratří vrchnost uznávat, prokazovat jí čest a poslouchat ji.¹³⁹

Další generace bratří prvotní myšlenku o oddělení světské a duchovní moci převzaly za svou a postavily ji mezi důrazná specifika své církve. Stále se připomínalo, že by církev neměla být nikdy součástí světských struktur nebo být závislá na lidských autoritách. A to i tehdy, kdyby se světská moc přikláněla na stranu církve.¹⁴⁰

Bratr Lukáš učení o nutnosti oddělení světské a duchovní moci nevyvracel, právě naopak jej také zdůrazňoval.¹⁴¹ Považoval však za nutné upravit bratrská stanoviska o přístupu křesťana ke světské moci. Odvrácení se od světské moci, když se od ní bratří nechali zároveň chránit, znamenalo pro Lukáše velké pokrytectví. Zároveň chtěl, aby se Jednota více zapojovala v utváření spravedlivějších vztahů a struktur ve společnosti, a to se vždy bez pomoci světské moci neobešlo.¹⁴²

Celkově by se přístup předbělohorské Jednoty bratrské ke světské moci dal shrnout myšlenkami biskupa Beneše Bavoryňského z 16. století. Je třeba lid nabádat k dodržování poslušnosti vůči světské moci. Ti, kteří se protíví moci, haní ji a odmítají dávat daně, neposlouchají pouze světskou moc, ale neposlouchají samotného Boha. Neboť se v Bibli praví: „Všecky ctěte, bratrství milujte, Boha se bojte, krále v poctivosti mějte.“ (Titovi 3,1)¹⁴³

¹³⁹ BOUBÍN, J., ref. 130, s. 135-137.

¹⁴⁰ *Ibid.* S. 196.

¹⁴¹ Více informací o Lukáši Pražském, viz: MOLNÁR, Amadeo. *Bratr Lukáš, bohoslovec Jednoty*, Praha: Husova československá evangelická fakulta, 1948.

¹⁴² HALAMA, J. *Soc. učení českých bratří*. S. 57-58.

¹⁴³ „Obecný pak lid pod tuto moc Bohem poddaný poddanost, poslušenství, čest, daně a jiné povinnosti zachovávatí má, a pro dobré svědomí jako Bohu v jeho nařízení poddán býti, netoliko dobrým, ale i poběhlým, což by nebylo proti Pánu svrchovanému. Neb kdož se moci protíví, Božím se zřízení protíví a

Co se týče obnovené Jednoty bratrské, ta se od počátku svého vzniku v Ochránově také střetávala s problematickou otázkou přijetí světské moci. Je důležité si uvědomit, že v německých zemích převládalo luterské vyznání, které se světskou mocí od začátku spolupracovalo. Takovéto myšlení bratří nedokázali pochopit a stáli si na dodržování odkazu svých předbělohorských předků. Na druhou stranu sama znovu vzniklá Jednota bratrská byla na světské moci závislá, a to v podobě materiální i duchovní pomoci od samotného mecenáše Ochránova, hraběte Zinzendorfa. K symbolickému sjednocení duchovní a světské moci došlo poté roku 1737, kdy byl Zinzendorf ordinován na biskupa obnovené Jednoty bratrské a do konce svého života patřil mezi její nejvýznamnější duchovní představitele.

zatracení sobě dobývají. 1 Petr 2C [v. 13n]. Neb v dobrém moci poslouchaje, pána Boha poslouchá, a daně dávaje i počestnost čině, dobrý skutek dělá, tak jakž k tomu učení apoštolské vztahuje se, řku-ci: Všecky ctěte, bratrství milujte, Boha se bojte, krále v poctivosti mějte, Titovi 3A [v. 1]⁴. B. Beneš Bavoryňský, *O pravé náboženství křesťanském*. In: ŘÍČAN, R. *Zprávy, naučení a napomenutí Jednoty bratrské*. S. 137.

3. Shrnutí teoretické části

Celá tato teoretická část práce měla více přiblížit charakter historické Jednoty bratrské. V deseti kategoriích byla ukázána a rozebrána její výrazná specifika, která nejen že vystupují z děl samotných bratří v historii, ale na něž dodnes ukazují historici a teologové. Těchto deset kategorií samozřejmě nemůže pokrýt celé učení a myšlení Jednoty bratrské, dokáže nám však pomoci si alespoň částečně představit, jak asi bratří žili a jaké dědictví zde po sobě chtěli zanechat.

U některých předložených důrazů by si mohl člověk říct, že nejde tolik o specifikum Jednoty bratrské, ale spíše o všeobecný rys křesťanské církve. Zde je důležité si uvědomit, že Jednota bratrská právě o toto oživení a zdůraznění základních křesťanských bodů učení od svého vzniku vehementně usilovala. A jak už bylo řečeno, v její době toto rozhodnutí o odtržení se od společnosti a navrácení se k pravé podstatě křesťanství nebylo úplně bezdůvodné.

Zároveň je nutné podotknout, že i když se některá specifika Jednoty bratrské v průběhu historie měnila a vyvíjela, podstata jejího učení zůstávala stejná – převedení teologie a víry do každodenní životní praxe.

Centrální velikost a samostatnost Jednoty bratrské můžeme podle českého teologa 20. století, Františka Bednáře, nejlépe spatřovat převážně v otázkách praktické teologie, jak přenést křesťanskou víru do každodenního života. Bratří nejen že usilovali o Boží obklopení své mysli, ale především o soulad svého jednání a bytí s Božím vedením. Dotazovali se Boha na postavení člověka v rodině, ve světě, v církvi, na podobu shromáždění věřících, na jejich vztah k ostatním křesťanům a na duchovní zásady, které mají vtisknout do celého svého života.¹⁴⁴

Bednář na konec svého zamyšlení připojuje vybídnutí pro další generace křesťanů odkazující se k Jednotě bratrské:

„Zůstal nám z doby od spojení českých evangelických církví veliký dluh. Málo jsme se zabývali církví, ke které jsme se přihlásili. Splatiti tento dluh, více se pohroužití do života Jednoty, více chápati její podstatu, více dáti mluvit jejím myšlenkám, aniž bychom pohrdali ohromnými zjevy náboženského hnutí, kalvinismu nebo luterství, to je úkol, odkazující nás k pečlivé práci v budoucnosti, tato práce čeká naše mladé pokolení.“¹⁴⁵

Tato Bednářova výzva může být brána jako krátký úvod do tématu následující praktické části práce.

¹⁴⁴ BEDNÁŘ, F. *Jednota bratrská, její organismus a život*. S. 17.

¹⁴⁵ *Ibid.* S. 18.

II. PRAKTICKÁ ČÁST:

Odkaz Jednoty bratrské v učení a praxi jednotlivých církví v ČR

Teoretická část této práce měla za úkol představit blíže odkaz Jednoty bratrské charakterizovaný v deseti nejvýraznějších znacích Jednoty bratrské. V praktické části budu z této klasifikace vycházet pro srovnávání myšlení a praxe Jednoty bratrské se současnými protestantskými církvemi v České republice.

Jak už bylo předesláno v úvodu práce, tato praktická část se zaměřuje na samotný výzkum odkazu Jednoty bratrské v učení a praxi vybraných církví v ČR. Každá kapitola se zde věnuje jedné současné církvi, tudíž celá praktická část se dělí na šest kapitol, podle počtu srovnávaných církví. Nejprve je ve stručnosti představena charakteristika a historie každé církve a následně je už pozornost věnována komparaci jednotlivých bodů odkazu Jednoty bratrské s myšlenkami současných církví.

Je důležité ještě připomenout, že pro tento typ výzkumu byla vybrána metoda kritické analýzy pramenů,¹⁴⁶ jejíž výsledky byly dále doplněny informacemi z krátkého dotazníku.

¹⁴⁶ Prameny jsou zde v podobě oficiálních dokumentů jednotlivých církví a dalších teologických materiálů, vydaných v posledních dvaceti letech. Většina z nich je prezentována na internetových stránkách každé ze jmenovaných církví.

1. Jednota bratrská

1.1. Akademický popis a historie církve

Název první z vybraných současných protestantských církví působících na našem území se shoduje s historickým objektem tohoto zkoumání. Je to *Jednota bratrská*. Tato církev je podle vlastních slov přímou následnicí staré Jednoty bratrské,¹⁴⁷ jejíž tradice díky Ochranovské Jednotě nebyla přerušena a mohla se v 19. století opět rozšířit v českých zemích.

Po roce 1861, kdy byl v českých zemích vydán *protestantský patent* dovolující šíření nekatolických myšlenek zahraničními misionáři, začínají zde také působit bratři z Ochranova. Jejich usilovná práce na obnovení bratrské tradice v rodné zemi přinesla své plody v podobě založení prvního sboru v Potštejně roku 1870. O deset let později k tomu přibýlo ještě státní uznání rakouskými úřady a jméno: Evangelická církev bratrská.¹⁴⁸

Až v období první republiky, od roku 1921, bylo této církvi povoleno nést název Jednota bratrská. Po druhé světové válce se dále chtěla přiblížit bratrské tradici a zvolila si svého vlastního biskupa. Zároveň se v 50. letech stala jednou ze samostatných provincií světového společenství „Unitas Fratrum“, které je výsledkem misijní práce Moravských bratří. V současnosti sdružuje kolem 600 tisíc členů po celém světě.

Co se týče porevolučního vývoje Jednoty bratrské, k největšímu přelomu došlo na konci 90. let, kdy došlo uvnitř církve k velkému rozkolu. Část působících sborů v čele s libereckým společenstvím začala propagovat charismatičtější směřování církve, proti němuž začaly protestovat tradičně pietisticky orientované sbory. Spor byl tak závažný, že nakonec došlo k odtržení tradiční části Jednoty bratrské, která se následně připojila k Českobratrské církvi evangelické a vytvořila Ochranovský seniorát.¹⁴⁹ Zbylé sbory Jednoty bratrské rozvíjely dále svou novou charismatickou orientaci, k níž se v současné době přidala i zbožnost Hnutí Víry.¹⁵⁰

¹⁴⁷ „Jednota bratrská je protestantskou reformační církví, která se jako přímá dědička staré i obnovené Jednoty bratrské hlásí k odkazu české i světové reformace.“ In: SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁴⁸ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. Praha: Portál, 2004. S. 78.

¹⁴⁹ Ochranovskému seniorátu bude dále věnovaná celá druhá kapitola.

¹⁵⁰ Podrobnější informace o sporu obou skupin viz: JEDNOTA BRATRSKÁ. Konflikt v Jednotě bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=101:konflikt-v-jb&catid=58:special.
Nebo také: KIRSCHNER, Jan. Rozhovor s Evou Šormovou, farářkou pražského sboru Jednoty bratrské.

K dnešní Jednotě bratrské se podle sčítání lidu z roku 2011 hlásí 2156 členů sdružených přibližně v 28 sborech. Řídícím orgánem celé církve je Úzká rada se sídlem v Nové Pace, ovšem nejsilněji působícím sborem je zajisté Jednota bratrská v Liberci.¹⁵¹

In: *Českýbratr.cz* [online]. Českobratrská církev evangelická, 2014, č. 6 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.ceskybratr.cz/archives/5759>.

¹⁵¹ FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. Brno: Centrum pro studia demokracie a kultury, 2012. 4. vydání. S. 152.

1.2.Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí současné Jednoty bratrské

Současná Jednota bratrská se v úvodu ke své ústavě označuje za přímou dědičku staré i obnovené Jednoty bratrské a zároveň za církev, která se plně hlásí k odkazu české i světové reformace.¹⁵² Dále v dokumentu „Smlouva věrnosti“ prezentuje své rozhodnutí střežit odkaz otců z Jednoty bratrské i poznání Boží milosti, které jim bylo darováno a žít toto dědictví věrně, statečně a se zralou odpovědností.¹⁵³ Takováto tvrzení v sobě nesou velkou zodpovědnost za podobu a chod církve, která se zároveň i svým jménem přiznává k pokračování bratrské tradice. Je otázkou, jak se daří této církvi udržovat odkaz Jednoty bratrské v praxi.

V základní správní organizaci se opravdu Jednota bratrská snaží následovat své předky. Jako jedna z mála protestantských církví si už od roku 1946 volí své biskupy. Nejvyšším ústavodárným orgánem je pak Synod Jednoty bratrské.¹⁵⁴ Proto právní zřízení je presbyterně-synodální, kdy jsou jednotlivé sbory vedeny k samostatnosti a zároveň je zachována jednota církve.¹⁵⁵

I v dalších organizačních bodech a v názvosloví se snaží Jednota bratrská odkazovat ke svým otcům. Jaké zde probrané významné charakteristické znaky historické Jednoty bratrské se u ní objevují, bude probráno v následujících podkapitolách.

1.2.1.Důraz na řád a kázeň

Řád a kázeň prostupující život celé církve i každého jednotlivce byly jedním z nejspeciřičtějšich znaků Jednoty bratrské. Současná Jednota bratrská o něm vypovídá jak ve své nejnovější ústavě z roku 2012, tak i například ve Smlouvě věrnosti Hospodinu z roku 2003.

V obou těchto dokumentech se o kázni hovoří v kontextu praktického využití ve společném sborovém životě. Církve se přiklání k uplatňování „milostné kázně“, skrze

¹⁵² SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁵³ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2007. Smlouva věrnosti. *JBHolešov.webnode.cz* [online]. © 2012 Vít Vrba [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://jbholesov.webnode.cz/news/smlouva-vernosti/>.

¹⁵⁴ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁵⁵ JEDNOTA BRATRSKÁ. Současnost. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=97&Itemid=120.

kteřou jsou napomínáni jednotliví členové, kteří se dopustili určitých prohřešků. Ve vysvětlení pojmu „milostné kázně“ se pak současná církev zjevně odkazuje k výkladu Jednoty bratrské, tedy že taková kázeň povzbuzuje k nápravě. Člověk si může díky napomenutí od svých bratří uvědomit svůj omyl a směřovat opět k bezúhonnému životu.¹⁵⁶

V ústavě Jednoty bratrské je také dále popsán konkrétní postup při kázeňském řízení se členem církve. Dalo by se tvrdit, že i v tomto následuje současná církev příkladu historických bratří. Stejně jako oni i dnes využívají stejných tří stupňů kázeňského upozornění (trestů). V této souvislosti zároveň podobným způsobem církev upozorňuje na odpovědnost každého člena sboru, který svým vstupem do církve dobrovolně souhlasí s poddáním se vzájemné kázni a napomínání. Tedy se stává jedním z dílků tvořících mozaiku Kristovy církve, která touží svého Pána následovat s upřímným a čistým srdcem, bez kompromisů s hříchem.¹⁵⁷

Další výpovědi o přístupu současné Jednoty bratrské k řádu a kázni v uveřejněných materiálech chybí. Podle výpovědi faráře a biskupa Evalda Ruckého však lze usoudit, že důraz na kázeň a řád má v této církvi stále své pevné místo, i když možná v trochu mírnější, citlivější formě než tomu bylo v historické Jednotě. Není dána přesná podoba přístupných a zakázaných činností, písemný řád se průběžně mění podle doby a okolností. Celkově se dá říct, že dnešní Jednota dává větší důraz na individuální citlivost každého člověka, který by měl dokázat sám rozeznat, jak má jeho život vypadat, aby viditelně prokazoval pravdivost vztahu s Bohem a žil zakotvený v Písmu.¹⁵⁸

1.2.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejpřednější“)

Všechny dostupné oficiální dokumenty Jednoty bratrské se o přístupu církve k Bibli vyjadřují ve stejné souvislosti – Bible je jediným pravidlem učení a víry Jednoty bratrské i každého jejího člena zvlášť. Zároveň také pro ně představuje životodárné Boží slovo (také zjeveného trojjediného Boha), a proto má moc a právo formovat celý život církve.¹⁵⁹

¹⁵⁶ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁵⁷ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2007. Smlouva věrnosti. *JBHolešov.webnode.cz* [online]. © 2012 Vít Vrba [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://jbholesov.webnode.cz/news/smlouva-vernosti/>.

¹⁵⁸ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

¹⁵⁹ „Rozhodujeme se mít v úctě a vážnosti Písma Staré a Nové smlouvy – Bibli, která je jediným pravidlem učení a víry Jednoty bratrské. Je životodárným Slovem, a proto formuje náš život.“ (...) „Prohlašujeme božskou inspiraci, pravdivost a autoritu celého Starého i Nového zákona jako jediného napsaného Božího

V této výpovědi se nacházejí tři podstatné body odkazující k nauce původní Jednoty bratrské. V první řadě je to zdůraznění, že Bible je opravdu „jediným“ pravidlem života, které církev uznává. Také stejně jako u bratří v historii, se tu Biblii přisuzuje autorita Božího slova. A konečně právě díky přijetí tohoto božského autoritativního postavení Bible se k ní členové církve obracejí při řešení otázek v praktickém životě a nechají se jí vést při hledání správné životní cesty.

Zároveň je ale nutné podotknout, že v praktickém životě této církve se důraz na Bibli neobjevuje ve stejné míře, jako tomu bylo v historii Jednoty bratrské. Například se upustilo od pravidelného biblicko-studijního setkávání, nazývaného „Biblické hodiny“. Namísto toho jsou konány mimořádné akce a semináře, které se většinou zaměřují na určitou věkovou či zájmovou skupinu.¹⁶⁰ Také nedělní bohoslužby obsahující především čtení a výklad Písma nejsou jednoznačně prezentovány jako centrální činnost církve.¹⁶¹

Co se týče druhého příkladu, kde bylo v původní Jednotě bratrské zdůrazňováno postavení Bible, tak tato tradice vydávání hesel Jednoty bratrské se udržuje v současné církvi stále. Z její viditelné prezentace je taktéž patrné, že o zachování tohoto projektu stále Jednota bratrská usiluje.¹⁶²

Na závěr lze tedy shrnout, že současná Jednota bratrská se snaží ve svém učení o významu Bible plně odkazovat k historické Jednotě bratrské, ovšem v praktickém životě se tato církev od některých významných bodů bratrského odkazu výrazně odchýlila.

1.2.3. Významná role církevního společenství

V souvislosti s bratrským pojetím církve jsme se setkali s přirovnáním církve jako „tělo Kristovo“ nebo „duchovní rodina“. Oba tyto pojmy používá ve své charakteristice i současná Jednota bratrská. Krista vidí jako hlavu, kterou následuje její tělo – církev. Každý

slova.“ In: SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2007. Smlouva věrnosti. *JBHolešov.webnode.cz* [online]. © 2012 Vít Vrba [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://jbholesov.webnode.cz/news/smlouva-vernosti/>.

¹⁶⁰ JEDNOTA BRATRSKÁ. Ostatní aktivity. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-16]. Dostupné z:

http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=215&Itemid=230

¹⁶¹ Na internetových stránkách pražského sboru Jednoty bratrské dokonce jakákoliv zmínka o pravidelné nedělní bohoslužbě s četbou a výkladem Písma chybí. Viz: JEDNOTA BRATRSKÁ PRAHA [online]. © 2014 Godaddy.com [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://sbor.jbpraha.cz/>.

¹⁶² JEDNOTA BRATRSKÁ. Hesla Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-16]. Dostupné z

http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=77&Itemid=107.

člen je zapojován do služby celého sboru, aby se stejně jako všichni ostatní podílel na zjevení Kristova života v jeho rozmanitosti a společné jednotě.¹⁶³

Zároveň zde zůstává také důraz na vzájemnou mezičlenskou péči. Lidé v církvi se mají o sebe navzájem zajímat, napomínat se a povzbuzovat. Každému je poskytována průběžná pastýřská péče, tedy stejně jako u historické Jednoty, člověk by měl s ostatními „bratry“ sdílet dobré i zlé ze svého života.¹⁶⁴

Podle ústavy Jednoty bratrské i podle výpovědi pana faráře Ruckého je jasné, že tato církev se snaží žít po vzoru bratří společným sborovým životem. Konají se jak veřejná shromáždění církve, tak i různá setkávání skupin po domácnostech, speciální aktivity církve (mateřská a rodinná centra, sociální programy, apod.). Ústavou ani jinými dokumenty není daná přesná podoba sborových činností a akcí, každý sbor se tak svobodně může rozhodnout pro určitou specializaci (sociální zaměření, vzdělávání, apod.).¹⁶⁵

Z konkrétních bratrských aktivit se zde zejména vyskytuje „scházení se ve skupinkách“, jež mají často svou otevřeností možná více misijní charakter.¹⁶⁶ O akcích s názvem „Hody lásky“ či „Sborový den“ se v současnosti žádný sbor Jednoty bratrské veřejně nezmiňuje. Pravděpodobně byly tyto celosborové a mezsborové akce přetransformovány do modernějších podob aktivit církve.

Jednota bratrská se tedy snaží zachovávat odkaz původní Jednoty ve svém společném rodinném životě. Podle faráře Ruckého „jsou propojeni reálnými vztahy, přátelstvím, důvěrou i hodnotami a zcela přirozeně spolu rádi tráví čas.“¹⁶⁷

1.2.4. Pojetí víry jako viditelné součásti člověka (odraz v praktickém životě)

V popisu důrazů své církve současná Jednota bratrská použila ohledně víry tato slova:

¹⁶³ JEDNOTA BRATRSKÁ. Hodnoty. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=94&Itemid=109.

¹⁶⁴ JEDNOTA BRATRSKÁ. Poslání Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=94&Itemid=109

¹⁶⁵ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁶⁶ JEDNOTA BRATRSKÁ. Aktivity. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=165&Itemid=93

¹⁶⁷ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

„Jednota bratrská spojuje zvěst evangelia s praktickou službou. (...) Jednotlivé sbory se skládají z členů, kteří mají celým svým způsobem života vydávat svědectví o Bohu, kterého náš národ již vlastně nezná. Život, na kterém je vidět zásadní změna, nese určitou známku vnitřní autority, a teprve potom je zvěstování radostné zprávy o vykoupení a záchraně člověka věrohodné. Jedině tak mohou lidé v naší blízkosti objevit tajemství evangelia.“¹⁶⁸

Není pochyb, že tato církev usiluje o následování bratrského příkladu v praktickém pojetí víry. Stejně jako bratří i členové současné Jednoty mají svým způsobem života stále dokazovat pevnou víru, plně integrovanou v Kristu. Zároveň si tato církev dává za úkol právě skrze viditelnou vroucí oddanost Kristu oslovit širokou veřejnost. Praktické pojetí víry tedy vyvěrá v pastorační a misijní službě, která je v současné Jednotě velice rozsáhlá.¹⁶⁹

O jednotlivých aspektech bratrské víry¹⁷⁰ církevní dokumenty dále nevyovídají. Z výpovědi Evalda Ruckého ovšem vyplývá, že současné Jednotě není vzdálená myšlenka citové a prosté víry. Přirovnává ideální křesťanskou víru ke vztahu dvou lidí, kteří se milují v každém okamžiku, odevzdají si celý svůj život s každým jeho dnem a každou minutou bez jakéhokoliv zaváhání.¹⁷¹

1.2.5. Podpora duchovní jednoty církve

V dnešním světě 21. století nejsou dobré vztahy mezi křesťanskými církvemi žádnou výjimkou, jako tomu bylo v dobách historické Jednoty bratrské. Konfesionalismus zde má už dlouhou tradici a stále dochází k vytváření nových denominací. I proto se málokterá současná protestantská církev odváží tvrdit, že pouze ona je tou pravou církví Kristovou a dívat se přitom na ostatní skrz prsty.

Konkrétně Jednota bratrská ve své ústavě vyznává, že věří v jednu Církev Kristovu, zahrnující do sebe všechny církve, kterým jsou dána různá obdarování. Vnímá, že neutěšený a rozdělený stav křesťanstva není správný. Touží po tom, aby se jednotlivé církve od sebe mohly učit a společně se radovat z bohatství lásky Kristovy:

¹⁶⁸ JEDNOTA BRATRSKÁ. Hodnoty. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=94&Itemid=109.

¹⁶⁹ JEDNOTA BRATRSKÁ. Aktivity. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=165&Itemid=93.

¹⁷⁰ Viz podkapitola 1.4.

¹⁷¹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

„Protože jsme spolu s ostatními křesťany poutníky na cestě k setkání s naším přicházejícím Pánem, vítáme každý krok, který nás přiblíží k cíli – jednotě v Něm. On sám nás zve ke společenství svého stolu a touto cestou vede Církev k jednotě, kterou zaslíbil.“¹⁷²

Současná Jednota bratrská tedy stále podle bratrského vzoru deklaruje, že je „jednotou“, totiž jen částí Kristovy církve. Chce spolupracovat s ostatními křesťany. Ve většině případů se přiklání k vytváření církevních svazů a zvláštních forem mezicírkevní spolupráce.

V praxi se pak tato podpora jednoty církví projevuje v tom, že je Jednota bratrská zapojená do různých mezicírkevních aktivit a organizací, jako je například Ekumenická rada církví a Česká biblická společnost. Zároveň se také jednotliví správcové sboru snaží scházet se svými kolegy z jiných církví v daném městě a zúčastňovat se smysluplných ekumenických akcí.¹⁷³

1.2.6. Důraz na modlitbu

O postavení modlitby v současné Jednotě bratrské nejsou v dostupných oficiálních dokumentech žádné konkrétní informace. Je ale samozřejmé, že modlitba má v této církvi své místo, je ale otázkou, do jaké míry se shoduje s původním bratrským umístěním.

Evald Rucký ve svém komentáři vidí modlitbu jako nedílnou součást života své církve. V modlitbě se podle něj prohlubuje vztah s Bohem a schopnost rozumět mu. I proto by se církev měla snažit být v neustálém kontaktu s Bohem, aby věděla, co chce a modlitbami uváděla Jeho záměry do života. Zároveň Rucký poukazuje i na skutečně velkou moc modlitby v souladu s Boží vůlí, o čemž vypovídají mnohé verše z Bible.¹⁷⁴

Co se formy týče, současná Jednota bratrská preferuje hlasitou modlitbu, skrze níž se vyřčená slova stávají realitou. Nejčastěji pak při ní lidé stojí a mají zdvižené nebo sepnuté ruce. Ovšem pevná forma a způsob modlitby není církvi dán, jako tomu bylo v historické Jednotě bratrské, každý si může svobodně zvolit svůj styl komunikace s Bohem.¹⁷⁵

¹⁷² SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁷³ JEDNOTA BRATRSKÁ. Současnost. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=97:soucasnost&catid=47:onas&Itemid=120.

¹⁷⁴ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

¹⁷⁵ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

Z modlitebních akcí pořádaných Jednotou bratrskou můžeme jmenovat například Modlitební shromáždění, jenž je svým názvem i programem přímým odkazem k bratrské tradici. Ovšem v současné Jednotě není zvykem takovéto shromáždění pořádat pravidelně každý týden, ale při příležitostech nutných celosborových proseb či díky. Dále se také několikrát uskutečnila Modlitební konference, která může dosahovat až celocírkevního měřítka.¹⁷⁶

1.2.7. Vztah ke kultuře

Vztah ke kultuře se v průběhu bratrské historie postupně proměňoval. Víme, že i když to na začátku působení Jednoty bratrské nevypadlo, duchovní písně a celkově kladný vztah k hudbě se nakonec stal jedním z největších pokladů, co zde Jednota bratrská po sobě zanechala. Přístup ke kultuře současné Jednoty bratrské popsal opět ve své odpovědi v dotazníku pan Rucký.

Tato církev má podle něj ke kultuře jasně pozitivní vztah. O lidské kreativě hovoří jako o odrazu té Boží, proto jsou v řadách bratří podporováni všichni ti, kteří se chtějí věnovat hudbě, divadlu i výtvarnému umění. Ve všem umění je ovšem zkoumaný obsah. To, co prezentuje nekřesťanské hodnoty (pýchu, sobectví, neslušnost, anarchii, aj.), pokřivuje lidskou duši a poškozují společnost, proto takové zvrácené umění nemůže Jednota podporovat.¹⁷⁷

Ze všech kulturních činností je určitě největší důraz dáván na skladbu písní a zpěv. Hudba je podle slov Ruckého, stejně jako v minulých generacích Jednoty bratrské, nedílnou součástí duchovního života církve. Skrze hudbu bratří vyjadřují svůj vztah k Bohu. Jednota bratrská hudby využívá jak při společných shromážděních, tak i jako misijního prostředku.¹⁷⁸

Bratrská tradice zpívaných bohoslužeb se udržuje nepravidelně, většinou se jedná o zapojení hudebního programu do větší církevní akce.¹⁷⁹ Také je nutné poznamenat, že jsou

¹⁷⁶ JEDNOTA BRATRSKÁ. Aktuality. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=309%3Aseveroceska-modlitebni-a-moravska-regionalni-konference&catid=55%3Atitulnistrana&Itemid=1.

¹⁷⁷ Strukturovaný rozhovor, ref. 175.

¹⁷⁸ Strukturovaný rozhovor, ref. 175.

¹⁷⁹ Viz např.: JEDNOTA BRATRSKÁ. Aktuality, Regionální konference. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=309%3Aseveroceska-modlitebni-a-moravska-regionalni-konference&catid=55%3Atitulnistrana&Itemid=1. Nebo: JEDNOTA

dnes při zpěvu v Jednotě bratrské více upřednostňovány moderní křesťanské písně, neboli „chvály“,¹⁸⁰ před původními písněmi z bratrských kancionálů. Tento fakt souvisí zřejmě s misijním zaměřením církve a její snahou přiblížit křesťanství dnešní generaci.

1.2.8. Přístup k výchově a vzdělání

„Jednota bratrská je podle § 7, odst. 1 Zákona č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností oprávněna vykonávat zvláštní práva, v tomto zákoně uvedená, a to zejména: oprávnění zřizovat církevní školy, vyučování, práci sociální, misijní, kulturní, vzdělávací apod.“¹⁸¹

Tato citace z ústavy Jednoty bratrské dokládá práva vyučovat a vzdělávat podle svých norem. Je to privilegium, kterého zrovna současná Jednota bratrská využívá v plné míře. Fungují pod ní školy různého zaměření, ať už je to například Základní a mateřská škola Brána nebo Střední škola sociální a pedagogická Jana Blahoslava a další.¹⁸² Současná Jednota bratrská tedy následuje příkladu pozdějšího směřování historické Jednoty, a to silně proedukačního.

Největší důraz dává Jednota bratrská na křesťanskou výchovu dětí a mládeže. Podle pana faráře Ruckého je těžištěm duchovní výchovy zejména rodina, po ní teprve hraje určitou roli i rodina sborová. Za účelem křesťanského vzdělávání je pro děti v církvi každý týden k dispozici nedělní škola, setkávání dorostu a mládeže, kde si nenásilnou formou dále mohou rozvíjet znalosti Bible, modliteb i praktického života s Bohem.¹⁸³

Co se týče ovšem vzdělání duchovních, pro vykonávání kazatelského úřadu v současné Jednotě bratrské není potřeba vysoká škola. Rucký tvrdí, že jsou v této souvislosti hlavními měřítky pro povolání za duchovního především opravdová osobní zbožnost, která se projevuje na životě daného člověka, jeho sounáležitost s Tělem církve a rozeznání Božího povolání, které se potvrdilo jak ze strany dotyčného tak církve. Každý

BRATRSKÁ. Aktuality, Get Together . *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z:

http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=273%3Agettogether2013&catid=55%3Atitulnistrana&Itemid=1.

¹⁸⁰ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

¹⁸¹ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁸² JEDNOTA BRATRSKÁ. Školy. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=104&Itemid=53

¹⁸³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

duchovní je také uveden do potřebných historických, teologických a biblických souvislostí na specializované bratrské škole – Akademii Jana Blahoslava v Liberci.¹⁸⁴

Dalo by se shrnout, že v oblasti vzdělávání současná Jednota bratrská udržuje odkaz původní Jednoty především v pěstování bratrského školství, skrze které mohou děti získávat tu Komenského hlubokou moudrost spojující vědění, zbožnost a charakter.¹⁸⁵

1.2.9. Přístup ke světu

Jak už bylo probráno v teoretické části, poměr Jednoty bratrské ke světu se v dějinách proměňoval. I když byl svět vnímán stále porušeně a nebylo doporučováno se s ním ztotožňovat, strach a uzavírání se před ním byly postupem času nahrazeny otevřeností a šířením evangelia. Ochránovská Jednota dokonce přijala misií jako své největší poslání. A právě k ochranovskému směřování se hlásí i současná Jednota bratrská, která patří do jedné z provincií Unitas Fratrum, světové Jednotě bratrské vybudované z misií moravských bratří.

Ve své ústavě prezentuje, že si je vědoma svým povoláním sloužit všem lidem hlásáním evangelia Ježíše Krista. Zároveň vnímá toto poslání jako zdroj a důvod své existence, který ji vybízí do další služby: „Věříme, že nás Pán povolal zvláště k misijní službě mezi národy světa. Jednota bratrská, jako část všeobecné křesťanské Církve, přináší lidstvu výzvu v podobě zvěsti o Boží lásce, usiluje o dosažení míru ve světě a hledá pro všechny lidi to nejlepší.“¹⁸⁶

Touha po šíření evangelia v dnešní společnosti se v praktickém působení Jednoty bratrské ukazuje nejen v osobní službě jednotlivců, ale i v rámci jednotlivých sborů a celocírkevních akcí. Tato církve rozvíjí různorodé aktivity zaměřující se na své spoluobčany všech generací. Ať už se jedná o volnočasová a nízkoprahová centra pro mládež, diakonii, mateřské a základní školy, mateřská centra kluby a o kluby pro seniory, Jednota bratrská dokazuje, že stejně jako ochranovským bratřím, i jí záleží na jednotlivcích a společnosti vně církve.¹⁸⁷

¹⁸⁴ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

¹⁸⁵ Viz podkapitola 1.8.

¹⁸⁶ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁸⁷ JEDNOTA BRATRSKÁ. Poslání Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=95&Itemid=137. Nebo:

Jednota bratrská podle svých slov zůstává především církví, která není izolovaná ve svých sborech, ale snaží se rozvíjet intenzivní vztahy s lidmi a předkládat jim jasné výzvy k proměně jejich životů, a tak v menším měřítku navazuje na misijní nadšení Moravanů.¹⁸⁸

1.2.10. Přístup ke vztahu mezi světskou a duchovní mocí

Otázka oddělení světské a duchovní moci se vyskytovala napříč celou bratrskou historií. Souhrnně se dá říct, že se Jednota bratrská vždy vymezovala od úplného sjednocení obou mocí. Světskou moc pak nezavrhovala, naopak byli bratři ještě povzbuzováni, aby vrchnost uznávali, poslouchali a prokazovali jí čest.

V současné době už se samozřejmě nejedná o vztahy mezi duchovní mocí a vrchností, ale o poměru mezi církví a státem.¹⁸⁹ Musíme si v tomto kontextu uvědomit, že stávající vztah mezi církví a státem byl v naší republice pevně vymezen ještě v komunistickém režimu, kdy stát odejmul církvím všechny majetek a z kazatelů a farářů se stali státní zaměstnanci.¹⁹⁰

Systém vyživování církví od státu byl potvrzen i právními normami po roce 1989.¹⁹¹ Je třeba si uvědomit, že tak tomu v době historické Jednoty bratrské nebylo.¹⁹² Otázka tedy zní, jak přistupuje k takto nově nastavenému poměru mezi církvemi a státem současná Jednota bratrská?

JEDNOTA BRATRSKÁ. Aktivita. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=165&Itemid=93.

¹⁸⁸ JEDNOTA BRATRSKÁ. Současnost. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=97&Itemid=120.

¹⁸⁹ Více o tom: TRETERA, Jiří Rajmund. *Stát a církev v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. 156 s. Nebo: SVOBODA, František. *Legislativní prostředí pro činnost církví a náboženských společností*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2007. S. 20.

¹⁹⁰ Zákon č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem v původním znění podle 218/1949 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 17. 3. 1948. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/218-49a.htm>

¹⁹¹ Zákon ze dne 23. ledna 1990, kterým se mění zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. In: *Sbírka zákonů*. 2. 1. 1990. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/16-90.htm>. Také: Zákon o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 27. 11. 2001. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s96&q96=all>.

¹⁹² Více o tom: BUŠEK, V. Historický vývoj poměru státu k církvím v zemích Koruny české. In: *Československá vlastivěda V. Stát*. Praha: 1931. S. 246 – 283.

Ve své ústavě hovoří o vztahu mezi státem a církví takto: „Ježíš Kristus je jediným Pánem a Hlavou svého Těla – Církve. Proto Církev není poddána žádné jiné autoritě, která jeho panování odporuje.“¹⁹³

K uznání pouze jediné autority, a to Kristovy, se přiklání ve své výpovědi i Ewald Rucký. Zároveň specifikuje i přístup Jednoty bratrské k současné situaci v ČR, kdy tvrdí, že Jednota bratrská podporuje takový model státu a církve, v němž je církev finančně i personálně samostatná. Jasně tedy podporuje úplnou odluku církve od státu. I přesto by ovšem stát a církev měly stále spolupracovat v různých veřejně prospěšných oblastech života.¹⁹⁴

Současná Jednota bratrská se ve svém názoru, že by světská a duchovní moc měly být jasně odděleny, přibližuje k odkazu svých otců. Konkrétně myšlenka, že by i přes rozdělení, měly stát s církví spolupracovat v prospěšných oblastech, silně připomíná názor bratra Lukáše, že by se světská a duchovní moc měly vzájemně spojit v utváření lepších a spravedlivějších vztahů ve společnosti.¹⁹⁵

¹⁹³ SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.

¹⁹⁴ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Evaldem Ruckým Th.D. Ep. Fr., předsedou Rady JB a biskupem Unitas Fratrum. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

¹⁹⁵ Viz podkapitola 1.10.

2. Ochránovský seniorát

2.1. Akademický popis a charakteristika církve

Ochránovský seniorát je společenství, které nepředstavuje úplně samostatnou církevní jednotku, ale patří mezi senioráty Českobratrské církve evangelické. I přesto si takto uprostřed větší denominace snaží uchovávat svá specifika v církevním učení.¹⁹⁶

Ochránovský seniorát vznikl v roce 2000, tedy relativně nedávno. Okolnosti jeho vytvoření už byly naznačeny v předchozí kapitole o současné Jednotě bratrské.¹⁹⁷ Vliv určitého charismatického proudu způsobil na konci 90. let v Jednotě bratrské rozkol. Tradičnější sbory, které nechtěly přijmout novou orientaci církve, byly donuceny se oddělit. Těchto deset sborů se následně na to zformovalo v Ochránovský seniorát a bylo přijato za součást Českobratrské církve evangelické.¹⁹⁸

K Ochránovskému seniorátu v současnosti patří 625 členů rozdělených v devíti sborech a sedmi kazatelských stanicích. Celý seniorát se stále hlásí k odkazu historické Jednoty bratrské. Snaží se rozvíjet podobu života a učení podle církevního řádu *Unitas Fratrum* (světové Obnovené Jednoty bratrské). Zachovává si zvláštní ordinaci a některé liturgické zvláštnosti.¹⁹⁹ Také usiluje být po vzoru *Unitas Fratrum* otevřeným společenstvím, stojícím v tradici reformačních církví. Stejně jako současná Jednota bratrská tvoří Ochránovský seniorát samostatný distrikt patřící do světové *Unitas Fratrum*.²⁰⁰

¹⁹⁶ O Českobratrské církvi evangelické bude podrobně vypořádáno v kapitole 3.

¹⁹⁷ Pro bližší nahlédnutí do historie Jednoty bratrské před samotným vznikem Ochránovského seniorátu viz 1. kapitola praktické části – Jednota bratrská.

¹⁹⁸ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. S. 72.

¹⁹⁹ Bližší informace o podobě liturgie a dalších specifik viz: KIRSCHNER, Jan. Rozhovor s Evou Šormovou, farářkou pražského sboru Jednoty bratrské. In: *Českýbratr.cz* [online]. Českobratrská církev evangelická, 2014, č. 6 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.ceskybratr.cz/archives/5759>.

²⁰⁰ SENIORÁT OCHRANOVSKÝ. O nás. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <https://www.evangelnet.cz/cce/seniorat/ochranovsky>.

2.2.Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Ochranovského seniorátu

2.2.1.Důraz na řád a kázeň

Ochranovský seniorát v organizaci svého společenství vychází z řádu a zřízení Českobratrské církve evangelické a zároveň se také řídí Církevním řádem Unitas Fratrum.²⁰¹ Co se týče přímého odkazu na historickou Jednotu bratrskou, na svých internetových stránkách prezentuje, že trojstupňová struktura ordinace s biskupstvím je přijata právě z předbělohorské Jednoty bratrské.²⁰²

Jak už bylo několikrát zdůrazněno, propracovaný řád a pevná kázeň byly jednou z nejdůležitějších charakteristik Jednoty bratrské. Ondřej Halama se ovšem ve své výpovědi nebál říci, že Ochranovský seniorát tak přísně na kázeň nepohlíží. Kázeň je podle něj konána předně skrze křesťanskou zvěst, tedy prostřednictvím kázání Písma a především evangelia. Pokud se lidé rozhodnou žít v následování Krista, očekává se od nich, že budou žít podle obecných norem stanovených v Písmu. Další konkrétní pravidla, jako tomu bylo v předbělohorské Jednotě bratrské, svým členům církev neudává.²⁰³

Vzhledem k tradičnímu směřování této církve je zajímavé, že se neuzivá žádných kázeňských trestů. Podle slov kazatele Halamy zde dokonce žádné kázeňské tresty ani formulované nejsou a za dobu existence církve ani žádný trest v podobě napomenutí či vyloučení potřeba nebyl. Pokud se ovšem přihlédne právě ke krátkému období, ve kterém Ochranovský seniorát samostatně působí, je tento stav bez přesně daných pravidel kázně pochopitelný. Může se tedy s trochou nadsázky tvrdit, že další vývoj kázeňských trestů v Ochranovském seniorátu směrem k bratrské představě bude záležet na poslušnosti či neposlušnosti jeho členů.

Eva Šormová ve své charakteristice seniorátu také částečně odůvodnila jeho mírnější přístup k řádu a ke kázni. Společenství je podle ní opřeno jak o vědomí staré Jednoty

²⁰¹ Ochranovský seniorát nemá na veřejnosti dostupné všechny své církevní materiály. I proto výsledky analýzy nemusí být tak konkrétní a směrodatné jako tomu je v případě dalších zkoumaných církví. Informace byly vzaty především z internetových stránek: <http://www.jednotabratska.cz/index.php> a z odpovědí v dotazníku, který byl veden s farářem Ochranovského seniorátu Ondřejem Halamou. Komunikace s panem farářem probíhala emailovou formou, jejímž prostřednictvím byly poté zaslány dotazníkové otázky i odpovědi. Vše bylo uskutečněno v měsících únoru a březnu roku 2015.

²⁰² OBNOVENÁ JEDNOTA BRATRSKÁ. Stručně o Jednotě bratrské. *Jednotabratská.cz* [online]. © 2012 Ochranovský seniorát ČCE [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.jednotabratska.cz/index.php?clanek=43>

²⁰³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

bratrské, která dávalo důraz na rozum, na řád a osobní vyznání, tak ale zároveň následuje příkladu Obnovené Jednoty bratrské řídicí se především vírou srdce.²⁰⁴ I když tvrdí, že se světová Jednota bratrská dnes snaží integrovat oba důrazy bratrské zbožnosti, v nepropracovaném kázeňském systému církve lze spatřovat v daleko větší míře pouze ten volnější citový aspekt. I právě tento fakt o prvořadém následování ochranovské tradice v řádu a kázni může být důvodem pro volbu přívlastku pro svůj seniorát – a to „Ochranovský“.

2.2.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejpřednější“)

U podobnosti s Ochranovskou Jednotou bratrskou zůstane i tato podkapitola o postavení Bible v Ochranovském seniorátu.

Ochranovský seniorát se řídí řádem světové Unitas Fratrum, který se o Písmu svatém zmiňuje jako o jediném zdroji života a spásy bratří. V Bibli se zjevil trojjediný Bůh, proto ji přijímají jako jediné platné měřítko nauky a víry.²⁰⁵ Takováto představa o Písmu odpovídá i předbělohorské Jednotě. Ovšem podle výpovědi Ondřeje Halamy sice považují Bibli za ukazatele k Bohu a pravidlo víry, ale dávají přednost její interpretaci a přizpůsobení době na místo fundamentalistického bezmezného následování, které může být někdy spatřováno v učení historické Jednoty.²⁰⁶

Po stránce praktického následování Jednoty bratrské se Ochranovský seniorát snaží zachovávat všechny významné biblické aktivity. Ať už se jedná o stálé vydávání Hesel Jednoty bratrské²⁰⁷ nebo o každotýdenní pořádání Biblických hodin,²⁰⁸ které prezentují ve svém rozvrhu všechny sbory Ochranovského seniorátu.²⁰⁹ Z těchto skutečností můžeme

²⁰⁴ KIRSCHNER, Jan. Rozhovor s Evou Šormovou, farářkou pražského sboru Jednoty bratrské. In: *Českýbratr.cz* [online]. Českobratrská církev evangelická, 2014, č. 6 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.ceskybratr.cz/archives/5759>

²⁰⁵ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf

²⁰⁶ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

²⁰⁷ Každoročně jsou na českém trhu vydávány dvě verze Hesel Jednoty bratrské. Jedna je dílem Ochranovského seniorátu a druhá současně Jednoty bratrské. Tato rozpolcenost zřejmě ukazuje na stále nepřekonaný vzájemný spor z konce 90. let.

²⁰⁸ V turnovském sboru jsou biblické hodiny nazývané „Večery nad Bibli“. Viz: OBNOVENÁ JEDNOTA BRATRSKÁ TURNOV. *Jednotabratrská.cz* [online]. © 2012 Ochranovský seniorát ČCE [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.jednotabratrská.cz/index.php?sbody&cl=24>

²⁰⁹ OBNOVENÁ JEDNOTA BRATRSKÁ. Mapa sborů. *Jednotabratrská.cz* [online]. © 2012 Ochranovský seniorát ČCE [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.jednotabratrská.cz/index.php?sbody&cl=2>.

tedy vyvodit, že i když už Písmo svaté není v tomto společenství bráno úplně doslovně jako písemné rady do každého životního kroku, stále jsou jeho četba a výklad vkládány do centra dění církve. Zároveň je také zdůrazňován pravidelný (neustálý) kontakt s Písmem, stejně jako tomu bylo v historické Jednotě bratrské.

2.2.3. Významná role církevního společenství

Známa bratrská označení pro církevní společenství, jako „tělo Kristovo“ nebo „duchovní rodina“ se v určité podobě vyskytují i v učení Ochranovského seniorátu. V řádu německého Ochranova je v souvislosti se shromažďováním se do sborů vyzdvižen účel tohoto konání. Kristus své věřící svolává k sobě, aby si navzájem pomáhali, podpírali se a napomínali. A protože samo společenství přiznává, že je komunitou složenou z hříšných slabých lidí, věří, že cesta k pravé víře Kristově vede právě skrze vzájemné podpírání se uprostřed církve.²¹⁰

Můžeme se domnívat, že oproti historické Jednotě bratrské má jednotlivec v Ochranovském seniorátu větší možnost prosazovat svou individualitu a vnímat víru otevřeněji bez církevních pravidel. Lze tak usoudit z menšího důrazu na vizitace a nepoužívání přesného kázeňského řádu, jež bylo probráno výše. Také i v ochranovském řádu je dále poznamenáno, že pravá víra ve společenství s bratry a sestrami je taková, která není škrcena množstvím pravidel a jinými falešnými tlaky.²¹¹

Na sborovost je tedy v Ochranovském seniorátu dáván stále velký důraz. Podle výpovědi pana kazatele Halamy se stále každoročně pořádají sborové dny se společným občerstvením,²¹² sborové výlety, akce pro rodiny a děti a další různá setkání. Dodává, že život ve společenství církve představuje, zvláště pro ty, kteří jsou jinak osamělí, opravdu „duchovní rodinu“.²¹³ A toto již tradičně bratrské poslání vytvořit pocit bezpečí uprostřed

²¹⁰ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Der Glaube unserer Kirche, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.

²¹¹ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Unser persönlicher Glaube, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.

²¹² Viz aktuální rozvrh na tento rok: OBNOVENÁ JEDNOTA BRATRSKÁ. Kalendář akcí pro rok 2015. *Jednotabratrská.cz* [online]. © 2012 Ochranovský seniorát ČCE [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.jednotabratraska.cz/index.php?clanek=4>

²¹³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

blízkých lidí si, jak je vidno, vzala tato církev k srdci a snaží se příklad Jednoty bratrské stále následovat.

2.2.4. Pojetí víry jako viditelné součásti člověka (odraz v praktickém životě)

Největším zdrojem duchovní inspirace pro Ochránovský seniorát je, jak je vidět z předchozích stránek, Obnovená Jednota bratrská. V pojetí víry zůstávají ochranovští věrní svému vzoru a v jejich učení o víře nechybí především důraz na aspekt citovosti, naprosté odevzdanosti a prostoty. Stejně jako Zinzendorf chápou život jako „uctívání“. Úkol každého věřícího je proto žít v každém okamžiku v Boží přítomnosti, ať už se jedná o chvíle v práci, při jídle, při zpěvu, nebo při modlitbě.²¹⁴

Ondřej Halama k tomu dodává, že si jako heslo církve, kterým se nechají příslušníci Ochránovského seniorátu vést v každodenním životě, vybrali citát „Vicit Agnus noster, eum sequamur“²¹⁵. V tom můžeme spatřovat následování bratrského příkladu v poslušné oddávající se víře.

2.2.5. Podpora duchovní jednoty církve

Přístup Ochránovského seniorátu k ostatním křesťanským společenstvím by se jednoduše mohl označit jako otevřený. Ondřej Halama pro vyjádření jejich ekumenické tolerance a otevřenosti vychází z formulace J. A. Komenského, že „Jednota“ v názvu Jednota bratrská znamená článek nebo jednotku. Proto se ochranovští vnímají, stejně jako se viděli i bratři, jako pouhá část celé Kristovy církve.²¹⁶

Ve svém řádu ochranovští ale nezůstávají jen u pouhé tolerance, ale usilují také o co nejbližší spolupráci s ostatními církvemi. Konkrétně se vyjadřují o vroucím přání učit se od sebe navzájem a radovat se spolu v bohatství Kristovy lásky. Prvotní náznak viditelné

²¹⁴ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Unser persönlicher Glaube, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.

²¹⁵ „Náš Beránek zvítězil, my ho následujeme.“ In: Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochránovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

²¹⁶ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochránovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

jednoty církve v současné době spatřuje Ochranovský seniorát v eucharistii (Večeři Páně), kde se zpřítomňuje Kristus a zve všechny křesťany do společenství u stolu.²¹⁷

Podle předešlých informací není pochyb o tom, že učení Ochranovského seniorátu podporuje duchovní jednotu církve, čímž odkaz Jednoty bratrské v tomto bodě naplňuje. Pouze u teoretického učení nezůstává, ale snaží se otevřenost vůči všem dalším křesťanům přenést i do praxe. Ukazuje se to v podobě podílení se na různých společných akcích s ostatními církvemi z ČR i ze zahraničí nebo přímo v organizaci těchto akcí.²¹⁸

2.2.6. Důraz na modlitbu

Zprávy hovořící speciálně o postavení modlitby v Ochranovském seniorátu v církevním řádu i v dalších dokumentech chybí. Určité zmínky o modlitbě lze však nalézt v kontextu bohoslužby a přístupu k hudbě, kdy jsou vyvyšované především zpívané modlitby.²¹⁹

V praktickém životě Ochranovského seniorátu ale zřejmě modlitba přeci jenom hraje důležitou roli. Ondřej Halama modlitbu definuje jako jeden ze způsobů odpovědi na Boží oslovení a zároveň projev víry. Proto podle něj modlitba nesmí chybět při žádné bohoslužbě ani při dalších menších církevních setkáních. Ve shromážděních pak bývá dáván prostor modlitbám tichým i hlasitým. Pozice těla při modlitbě není striktně dána, ale ve většině případů dávají lidé přednost modlitbám vestoje.²²⁰

Z modlitebních akcí, které Ochranovský seniorát pořádá, může být jmenována například Modlitební stráž, jež je jiné označení pro bratrskou tradici Modliteb 24 hod./denně²²¹ a Modlitební chvílky konané před nedělním shromážděním. V této souvislosti je ale nutné podotknout, že na internetových stránkách se sbory Ochranovského

²¹⁷ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Die Brüder-Unität als Einheit, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.

²¹⁸ Viz například aktuality na internetových stránkách ochranovského sboru v Turnově: OCHRANOVSKÝ SENIORÁT. Aktuality. *JednotabratrskáCBCE-turnov.cz* [online]. © 2015 Jednota bratrská v Turnově [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://jednotabratrskacbce-turnov.cz/aktualne/>. Nebo sbor v Potštejně: OCHRANOVSKÝ SENIORÁT POTŠTEJN. Ekumenické setkání mladých. *EvangeliciPotstejn.cz* [online]. © 2012 Jednota bratrská v Potštejně [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.evangelicipotstejn.cz/news/a28-11-2014-ekumenicke-setkani-mladych-u-nas-na-fare/>

²¹⁹ Podrobněji se bude zpívanou modlitbou zabývat podkapitola 2.2.7.

²²⁰ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

²²¹ MODLITEBNÍ STRÁŽ. [online]. © 2010 Rivenhill Alliance [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.modlitebnistraz.cz/>.

seniorátu aktuálně o těchto pravidelných Modlitebních chvilkách kromě sboru v Potštejně nezmiňují.²²² Jinak lze říci, že v modlitebních aktivitách Ochránovský seniorát následuje Jednotu bratrskou poutivě.

2.2.7. Vztah ke kultuře

Jak už je známo, vztah ke kultuře byl prvním z bodů, které se v Jednotě bratrské v průběhu historie měnily. Podle dostupných informací z dokumentů a z dotazníku je patrné, že Ochránovský seniorát následuje spíše prokulturní smýšlení objevující se v novodobější historii Jednoty bratrské.

Využívání hudby a společného zpěvu při všech společných setkáních sborů Ochránovského seniorátu potvrzuje jak řád Ochránovské Jednoty, tak i výpověď Ondřeje Halamy. Ve společných chválách je spatřována jedinečná forma uctívání Boha, která často se svým duchovním obsahem může zasáhnout člověka více než samotný výklad Písma svatého. Zároveň je dáván důraz na písně, které představují svou formou právě interpretaci veršů z Bible nebo osobní modlitby.²²³

Kazatel Halama k tomu ještě dodává, že i když byly v historii různé projevy kultury zavrhovány (např. tanec), dnes už k žádnému omezování na poli kultury ze strany církve nedochází. Naopak, mnohé sbory podle něj kromě tradičních bohoslužebných setkání pořádají také různé kulturní akce. Jedná se například o filmové kluby, koncerty, hudební večery nebo literární večery.²²⁴ Z toho všeho ale nejvýznamnější roli v Ochránovském seniorátu hraje hudba. Podporují se jak moderní zpěvy, označované „chvály“,²²⁵ tak i

²²² OCHRANOVSKÝ SENIORÁT POTŠTEJN. *EvangeliciPotstejn.cz* [online]. © 2012 Jednota bratrská v Potštejně [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.evangelicipotstejn.cz/>.

²²³ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Den Glauben singen und beten, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.

²²⁴ OBNOVENÁ JEDNOTA BRATRSKÁ. Benefiční koncert. *Jednotabratrská.cz* [online]. © 2012 Ochránovský seniorát ČCE [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.jednotabratrská.cz/index.php?text=50-beneficni-koncert-ve-prospech-domova-sue-ryder>. Nebo: OCHRANOVSKÝ SENIORÁT TURNOV. O nás. *JednotabratrskáCBCE-turnov.cz* [online]. © 2015 Jednota bratrská v Turnově [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://jednotabratrskacbe-turnov.cz/o-nas-v-turnove/>. Nebo: OCHRANOVSKÝ SENIORÁT POTŠTEJN. Zajímavosti. *EvangeliciPotstejn.cz* [online]. © 2012 Jednota bratrská v Potštejně [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.evangelicipotstejn.cz/odlehzeni/filmovy-klub/>.

²²⁵ OCHRANOVSKÝ SENIORÁT POTŠTEJN. Zajímavosti. *EvangeliciPotstejn.cz* [online]. © 2012 Jednota bratrská v Potštejně [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.evangelicipotstejn.cz/odlehzeni/hudebni-vida/>

klasické společné zpěvy z bratrského kancionálu vydávaného Českobratrskou církví evangelickou.²²⁶

2.2.8. Přístup k výchově a vzdělání

Přístup k výchově v Ochranovském seniorátu je odvoditelný již z předchozích informací o otevřeném přijímání kultury. Ondřej Halama nezapomněl v tomto kontextu zmínit, že Jednota bratrská se od dob Jana Blahoslava obrací směrem ke kultuře a k oceňování vzdělanosti. Mohla tak vzniknout Bible kralická, jeden z největších pokladů české kultury a vzdělání.²²⁷

V současnosti se Ochranovský seniorát přiklání k podpoře vyššího vzdělávání. Především u budoucích kazatelů se vyžaduje absolvování univerzitního teologického vzdělání ve výši magisterského titulu. Pro další zájemce o teologické či biblické vzdělávání z řad členů církve i jejich dětí má seniorát k dispozici různé církevní vzdělávací instituce.²²⁸ Pro sborové děti se také mimo jiné každou neděli koná „Nedělní škola“, jež by se dala definovat jako biblické vyučování pro děti probíhající ve stejném čase jako výklad Písma svatého pro ostatní přítomné ve shromáždění.

Jak tedy vyplývá z komentáře Ondřeje Halamy i ze vzdělávacích aktivit Ochranovského seniorátu, toto společenství ke vzdělání a k náboženské výchově přistupuje velice kladně, dalo by se říci, že ho až do středu své církve protěžuje.

2.2.9. Přístup ke světu

V této části je nutné opět připomenout, že Ochranovský seniorát se charakterem svého učení ve většině případů snaží navazovat na Ochranovskou Jednotu bratrskou. Toto tvrzení bude platit, i co se týče přístupu k okolnímu světu.

Ondřej Halama ve své odpovědi v dotazníku hovoří o evangeliu jako dobré zprávě směřované k lidem. A právě z této formulace vychází Ochranovský seniorát ve svém přístupu vůči světu. Na lidskou společnost dnešní doby nepohlíží úplně kladně. Nesouhlasí

²²⁶ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

²²⁷ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

²²⁸ Tyto vzdělávací instituce jsou pod patronací celé Českobratrské církve evangelické. Viz: ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Školy. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.evangelnet.cz/odkazy/instituce/koly/>.

se lhostejností, arogancí a sobeckostí, jež mají ve světě silné postavení. Zároveň se ale od svého okolí nechtějí odtrhávat. Své poslání spatřují, stejně jako bratří v minulosti, v předávání Boží lásky všem lidem. Nemusí se jednat pouze o misií mezi národy světa, která je především propagována v řádu Ochranovské Jednoty,²²⁹ ale podle Halamy mohou jednotlivci i celá společenství nepřímo svým jednáním a životním stylem vydávat svědectví o naději, která pramení z víry.²³⁰

2.2.10. Přístup ke vztahu mezi světskou a duchovní mocí

Stejně jako Jednota bratrská v minulosti i Ochranovský seniorát považuje za jediného Pána církve Ježíše Krista. Podle řádu Ochranovských by měla správně světská moc přijmout tento fakt a neplést se do záležitostí církve. Zároveň by ale i ze strany církevní měla stále platit vůči světské moci určitá loajalita.²³¹

S tím souvisí i zajímavá informace z odpovědi Ondřeje Halamy. Podle něj Ochranovský seniorát stále pevně stojí za přesvědčením Jednoty bratrské, že světská a duchovní moc mají být odděleny. Ovšem tato skutečnost by neměla bránit jednotlivým křesťanům v angažovanosti v politickém prostoru. Připouští i angažmá církevních představitelů ve vyšší výkonné moci, ale přiznává v těchto případech určité nebezpečí. Jako pastýři by si měli zachovávat nezaujatost a otevřenost všem proudům a názorům, které nejsou extrémní.²³²

Z daných informací lze usoudit, že Ochranovský seniorát převzal představu o vztahu mezi světskou a duchovní mocí spíše od Obnovené Jednoty bratrské, kde se nebránilo vzájemnému slučování postů ve světské a duchovní moci. Opět tedy toto společenství dokázalo, že jeho jméno mu náleží oprávněně.

²²⁹ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Gemeinde als Dienstgemeinschaft, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.

²³⁰ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

²³¹ EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Schlusswort, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.

²³² Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Ondřejem Halamou, seniorem Ochranovského seniorátu ČCE. Vedený e-mailovou formou, duben 2015.

3. Českobratrská církev evangelická

3.1. Akademický popis a charakteristika církve

Českobratrská církev evangelická už delší dobu stojí na stupínku druhé nejpočetnější křesťanské církve v České republice. S počtem 51 936 deklarujících členů představuje zároveň i největší protestantskou církev u nás.²³³

Teologické myšlenky Českobratrské církve evangelické souvisí s evropskou reformací opravdu velmi úzce. I když to plně z jejího názvu nevyplývá, v roce 1918 vznikla sloučením Evangelické církve helvétského vyznání, jež zastupovala kalvinismus u nás, a Evangelické církve augspurského vyznání vycházející z německého luteranismu. Obě tyto církve vznikly na našem území po vydání tolerančního patentu v roce 1781 (do té doby byly u nás protestanté nepřijatelní). A poté v roce 1861 byly vyhlášeny jako rovnoprávné s církví římskokatolickou, což jim zajistilo svobodný rychlý rozvoj. S nově získanou společnou svobodou a právy souviselo i navazování bližších vztahů mezi oběma církvemi. Toto sblížování dosáhlo vrcholu ve snaze o vzájemné sloučení. Došlo k tomu i díky stejnému blízkému vztahu k národním reformačním tradicím, který se zobrazuje poté v názvu „českobratrská“, jako vyjádření návaznosti na tradici Jednoty bratrské.²³⁴

V době prvních let fungování měla evangelická církev více než 150 tisíc členů. I kvůli tomu si musela vybudovat pevnou organizační strukturu v podobě seniorátů (společenství několika sborů v určitém obvodu) a hlavního synodního seniora. A tato struktura je zachována dodnes. V ČR je nyní 14 seniorátů na 264 sborů, synodním seniorem je Joel Ruml.²³⁵

Českobratrská církev evangelická je první významnou novodobou církví, která je sjednocená z různorodých křesťanských vyznání. Po dlouhé době středověkých i novověkých rozepří, náboženských válek a rozluk tímto činem alespoň v malém měřítku dokázala, že „jednota v různosti“ není nepřekonatelná.

²³³ Podle sčítání lidu z roku 2011. Viz: Sčítání lidu, domů a bytů 2011[online]. © 2009 – 2011 Český statistický úřad [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30562&th=&vseuzemi=null&v=&vo=null&void=>.

²³⁴ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. S. 53.

²³⁵ ČESKOBATRÁRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Struktura církve. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/rubrika/620-Struktura-cirkev/index.htm>.

3.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Českobratrské církve evangelické

3.2.1. Důraz na řád a kázeň

Českobratrská církev evangelická je jednou z mála církví, která nevznikla odtržením určité skupiny od církve, ale naopak spojením církví. Tento fakt se odráží i na množství duchovních vzorů, ke kterým se současná ČCE upíná.²³⁶ Podle vlastní charakteristiky se hlásí k odkazu české reformace v podobě církve podobojí i Jednoty bratrské, dále pak k evangelické církvi augspurského vyznání a ve velké míře i k evangelické církvi helvétského vyznání. Jako důkaz návaznosti na českou reformaci používá ČCE ve svém církevním znaku husitský symbol kalichu na otevřené bibli.²³⁷

Roli řádu a kázně v církvi se ČCE věnuje především v dokumentu *Řád pastýřské služby*. Již samotná preambule zde poukazuje na dědictví Bratrského vyznání a kázeňského řádu:

„Posláním Českobratrské církve evangelické (dále jen ČCE) a jejích členů je oslavovat Pána slovem i životem. V obecnství sborů se toto poslání projevuje i spolužitím v řádu a kázni podle Písem. Podle Bratrského vyznání i Českého vyznání náleží řád a kázeň mezi "znamení církve svaté". Řada apoštolských výzev obrací pozornost sborů a církve k zachování zdravého učení i řádu v projevech života (např. 1 Tim 1,3; 2 Tes 3,6). Písmo nám zachovává i vzor bratrského napomínání (Mat 18,15-17).“²³⁸

Jako prostředek pro fungování bratrské kázně používá ČCE pastýřskou péči ve všech církevních sborech. Je na ni dáván velký důraz, očekává se, že katechetické i pastorační působení budou vykonávat všichni pracovníci církve (kazatelé i starší).²³⁹ Takovýto systém může připomínat praxi Jednoty bratrské, kdy poslušnost společenství byla zajišťována neustálou vzájemnou pomocí jedněch druhým, napomínáním a podpíráním. To vše bylo ještě podtrženo pravidelnými visitacemi od předních zástupců Jednoty bratrské.

Je důležité poznamenat, že kázeňský řád v ČCE se může pochlubit svou propracovaností a systematičností. Udává přesně, za jakých okolností dochází ke kázeňskému řízení, kdy je člen považován za vinného a jaké možnosti trestů v případě viny následují. Nezapomíná se ani na další podrobnosti jako jsou například podmínky možného

²³⁶ Dále zde bude pro označení Českobratrské církve evangelické používána také zkratka ČCE.

²³⁷ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Řád pastýřské služby, oddíl A. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.evangelnet.cz/cce/czt/rps.html>.

²³⁸ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Řád pastýřské služby, oddíl D. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.evangelnet.cz/cce/czt/rps.html#C7>

²³⁹ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Řád pastýřské služby, oddíl C. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.evangelnet.cz/cce/czt/rps.html#C7>

zmírnění kázeňského trestu nebo promlčení provinění. Toto vše je ale podle slov ČCE činěno v bázi před Božím soudem a se zármutkem při každé nutnosti kázeňského zásahu.²⁴⁰

Po zhlédnutí všech předchozích informací možná nevystane na mysl pouze podobnost s bratrským pojetím řádu, ale také vyzdvihování přísných pravidel a řádu v kalvinistickém podání. Vzhledem k tomu, že ČCE vznikla z velké části kalvinisticky smýšlející církve, tato analogie nemusí být žádným překvapením. K Jednotě bratrské se ovšem ČCE odkazuje svým mírnějším chápáním kázně, ne jako tvrdého a zákonického prostředku, ale jako nutného prvku pro soužití a efektivní spolupráci v církvi a zároveň nástrojem, díky němuž se může církev co nejvíce přiblížit Božímu království.²⁴¹

3.2.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejpřednější“)

Bibli jako největší autoritu prezentuje Českobratrská církev evangelická ve svých zásadách i vyznání. Tvrdí, že Bible představuje jediný základ a východisko evangelické víry. Také se staví proti přílišnému vyzdvihování církevní tradice, protože pravým vzorem může být jediné slovo psané v Bibli. A zároveň, co není v Bibli výslovně dáno, nepovažuje za podstatné.²⁴²

ČCE tedy podle vzoru Jednoty bratrské dává stejným způsobem Bibli do středu celého života církve. Výklad Písma neboli kázání nesmí chybět při žádné bohoslužbě. Co se týče výběru kázání, oceňuje se především aktuálnost tématu. Vychází se totiž ze skutečnosti, že při shromáždění mohou být přítomni lidé žijící mimo církve, kteří touží být osloveni, ne vzděláváni.²⁴³

Ke vzdělávání a k hlubšímu ponoření do biblických témat slouží každotýdenní setkávání, jež navazuje na praxi Jednoty bratrské. Jedná se o nám již známé Biblické hodiny. ČCE na tuto církevní aktivitu dává velký důraz, jak lze odvodit z prezentací

²⁴⁰ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Řád pastýřské služby, oddíl D. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.evangelnet.cz/cce/czr/rps.html#C7>

²⁴¹ Dle výpovědi Joela Rumla, synodního seniora ČCE, kterému byl emailovou formou (únor 2015) zaslán dotazník. Stejnou formou byly poslány i odpovědi. I k další komunikaci docházelo prostřednictvím emailu (únor – duben). Dotazník i odpovědi jsou doloženy v příloze této práce.

²⁴² GRUBER, Jiří. Pozvání na cestu, Kde se vzala bible. In: *Evangelnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. https://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_4/pozvani_na_cestu.htm

²⁴³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

církevního života jednotlivých sborů ČCE.²⁴⁴ V souvislosti s tím je také důležité poukázat na snahu konat Biblické hodiny nejen každý týden v církvi, ale i zvláště po rodinách, při nichž se pracuje jak s rodiči, tak i s dětmi.²⁴⁵ Můžeme to vnímat jako podobnost s bratrským úsilím o vložení Písma do středu života nejen celé církve, ale i každého jednotlivce.²⁴⁶

Nakonec ještě zbývá se zmínit o pojetí Bible jako o Slově Božím v ČCE. Je známo, že Jednota bratrská mezi tyto pojmy dávala rovnítko. Podle výpovědi Joela Rumla však ČCE vidí celou věc trochu složitěji. Písmo svaté představuje samo o sobě pouhý lidmi psaný text. Slovem Božím se stává až tvořivým aktem, kterým Bůh dává vše do pohybu. Bible tedy podle slov Rumla není automaticky Slovem Božím, jenom tím, že je text písemně zachycen.²⁴⁷ V takovémto vysvětlení lze možná více spatřovat teologické dědictví reformovaných a luteránů než čistě v Jednotě bratrské.

3.2.3. Významná role církevního společenství

Označení církve jako „společenství“ není v kontextu s učením Jednoty bratrské jen tak náhodné. Vytvoření živého obecnství, společného života, to bylo záměrem bratří. Českobratrská církev evangelická o tomto pojetí „společenství“ hovoří na svých internetových stránkách i ve svých interních dokumentech. Důležitost pravidelného setkávání uprostřed církevního společenství zakládá na biblickém verši, že „kde se sejdou už jen dva nebo tři lidé ve jménu Krista Ježíše, on je uprostřed nich“ (Mt 18, 20).²⁴⁸

²⁴⁴ Například: ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Akce sboru. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://kliment.evangnet.cz/akce_sboru.html. Nebo: ČCE BRNO- ŽIDENICE. Biblické hodiny. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://zidenice.evangnet.cz/?clanek=102>. Nebo: ČCE LIBEREC. Setkávání. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://liberec.evangnet.cz/index.php?page=pozvani>.

²⁴⁵ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Budování sboru. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.evangnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_3/tisk16.htm

²⁴⁶ Českobratrská církev evangelická také spolupracuje s Českou biblickou společností, která byla založena roku 1920. Tato organizace dbá o kvalifikované překlady bible a jejich vydávání, dostupné široké veřejnosti. Dále také vydává pomůcky k výkladu bible v tiskové i elektronické podobě. Viz: ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Vtahy k jiným církvím. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/clanek/1848-Vztahy-k-jinym-cirkvim/index.htm?srchtxt=vztahy+k+jin%C3%BDm+c%C3%ADrkv%C3%ADm>.

²⁴⁷ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

²⁴⁸ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Společenství. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/rubrika/628-Spolecenstvi/index.htm>.

V podtržení tohoto verše se ukrývá vyzdvižení sborovosti, jež byla silně zastoupena taktéž v Jednotě bratrské. Lidé v církvi nestojí pouze vedle sebe, ale společně vytvářejí obecnství víry, lásky a naděje ve vzájemné službě, pomoci i v řádu a kázni.²⁴⁹ Právě vědomí „společenství“ je základním předpokladem funkčního sboru ČCE. Církev zde není povolána jen k bohoslužbě, šíření evangelia a službě, ale i k vytváření společenství (koinonia) a ke společnému usilování o plnější poznávání Boží pravdy.²⁵⁰ Joel Ruml ovšem poukazuje na to, že společenství není samo o sobě cílem církevní činnosti. Představuje spíše důsledek Boží lásky k člověku, která následně přes člověka míří k druhému.²⁵¹

I když z církevních materiálů ČCE jasně vyplývá, že zde stále existuje velký důraz na pevnost a soudržnost církevního společenství, bratrské metafory jako např. „duchovní rodina“ nebo „tělo Kristovo“ nejsou v této souvislosti použity. Je otázkou, zda ČCE tyto pojmy nahrazuje optimálnějšími přirovnáním, ale ve stejném smyslu, nebo je nepoužívá, protože takováto charakteristika její struktury a učení vůbec neodpovídá. Je nutné říct, že v materiálech lze narazit na připodobnění blízcí se rodinné symbolice, jedná se o označení sboru jako příbytku, tedy druhého domova, který oplývá vlastnostmi jako je pohostinnost a bezpečí. Na druhou stranu má být sbor i stále otevřený, jak pro ty, kteří chtějí vstoupit, tak pro ty odcházející. I možná proto pak nedochází k semknutí úzkých vztahů, které by se daly označovat duchovně rodinné.²⁵²

Přestože ČCE tvoří oproti historické Jednotě bratrské velké církevní společenství, snaží se stejně jako ona společně žít a pořádat různorodé aktivity. Střed sborového života tvoří bohoslužby, po nichž mohou ještě následovat další specifická setkání. Vlastních společných sborových činností a akcí existuje v rámci ČCE nepřeborné množství. Obecně lze říct, že aktivity jsou buď celosborové (evangelizační a hudební večery, výlety a dovolené) nebo se rozdělují podle generace, na kterou se zaměřují. Můžeme se tak setkat s letními tábory pro děti, setkáváním seniorů, klubem maminek či soustředěním

²⁴⁹ GRUBER, Jiří. Pozvání na cestu, Co nabízí život ve sboru. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21].

https://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_4/pozvani_na_cestu.htm

²⁵⁰ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Budování sboru. *Evangelnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:

http://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_3/tisk16.htm

²⁵¹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

²⁵² ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Budování sboru. *Evangelnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:

http://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_3/tisk16.htm.

mládeže.²⁵³ Tento aktivní přístup ke sborovému životu může naše uvažování zavést k bratrské tradici vytváření menších skupinek s vlastním mimonedělním programem.

Ohledně praktického zobrazení důležitosti církevního společenství je třeba na závěr ještě poukázat i na stálé pořádání Sborových dnů. Každoročně tak jednotlivé sbory podle bratrského příkladu prožijí celou neděli ve svém společenství a zároveň tuto příležitost využívají k možné misii s osobním pozváním pro příchozí zvenčí.²⁵⁴

3.2.4. Pojetí víry jako viditelné součásti člověka (odraz v praktickém životě)

V dokumentech ČCE se důraz na viditelný odraz víry v praktickém životě objevuje často. Nezapomíná se na něj především v souvislosti s misijním posláním církve a každého jednotlivce v ní. Podle bratrského vzoru se tedy ČCE také přiklání k názoru, že by na každodenním životě křesťana měla být znát jeho hluboká víra. Člen ČCE je přímo nabádán, aby nezapomínal na to, že je součástí společenství sboru, které má být všem příkladem. Sbor může plnit své misijní poslání jedině tak, že je na něm jasně vidět odlišnost nového Božího lidu. Uprostřed starého věku pak proti nenávisti staví lásku, křivdy potírá odpuštěním, konzumní svět přemáhá citlivým sociálním přístupem k druhým a proti ustrašenosti a podlosti staví odvahu a jistotu v Kristovo vítězství.²⁵⁵

I díky této charakteristice nelze popřít ČCE roli pokračovatelky bratrského pojetí víry jako viditelné vlastnosti člověka. Joel Ruml to dále potvrzuje svým komentářem o symbióze, jež by měla být utvářena mezi svědectvím slova a praktickým životem ve víře. Svědectví slovem je podle něj životní a praktickou věrohodností potvrzováno a naopak nevěrohodností degradováno. Jedno bez druhého prostě nejde.²⁵⁶

Z ostatních aspektů bratrské víry ČCE ještě vyzdvihuje oddanost Bohu v poslušnosti. Křesťan by měl být veden pokorou a tichostí k plnohodnotnému následování Krista.

²⁵³ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Budování sboru. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_3/tisk16.htm

²⁵⁴ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii, Misijnost našich sborů. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Materi%C3%A1ly%20k%20misii.pdf

²⁵⁵ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Materi%C3%A1ly%20k%20misii.pdf

²⁵⁶ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumllem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

Zároveň se zdůrazňuje individualita každého člověka, když je poukázáno na fakt, že pouze on je zodpovědný za svá rozhodnutí. Na prvním místě je vždy poslušnost Bohu a poté teprve následování řádu a příkazů církve.²⁵⁷

Aspekt citovosti objevující se především v Obnovené Jednotě bratrské, v uveřejněných dokumentech ČCE úplně chybí. Důvodem může být opět odkaz k luterskému a kalvinistickému způsobu zbožnosti, jenž srdceryvným až mystickým nábojem víry určitě neoplývaly.

3.2.5. Podpora duchovní jednoty církve

S ohledem na okolnosti vzniku Českobratrské církve evangelické by bylo s podivem, kdyby zastupovala přístup k ostatním křesťanským církvím výrazně odtažitý. Podle vyjádření synodního seniora Rumla jiné křesťanské církve nevnímají jako obtížnou konkurenci, nýbrž jako společenství, která slouží k obohacení. I proto dle jeho názoru ČCE považuje ekumenické akce za potřebné a s radostí se jich zúčastňuje.²⁵⁸

Co se týče podobnosti s bratrským pojetím jednoty církve, ČCE prezentuje taktéž myšlenky zahrnuté do hesla „jednota v různosti“. Stejně jako historická Jednota bratrská tedy neusiluje o faktické sjednocení všech církví do jedné instituce, ba naopak uznává nutnost existence různých konfesních důrazů a proudů s ohledem na rozmanitost lidské civilizace. Ovšem tato pozemská dočasná různost by stále měla být řízena vědomím jednoty a sounáležitosti v základních vyznáních a důzazech.²⁵⁹

²⁵⁷ GRUBER, Jiří. Pozvání na cestu, Komu jsme odpovědní. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21].

https://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_4/pozvani_na_cestu.htm

²⁵⁸ „Věříme, že Kristus je silnější než toto naše rozdělení a s nadějí vyhlížíme doby, kdy dojde k sblížení a sjednocení všech, kteří Krista vyznávají. Dokud k tomu nedojde, chceme vidět v jednotlivých typech křesťanských církví rozmanitě obdarovaná společenství, která z Kristova evangelia vypočetla zvláštní důrazy a vzájemně si svým poznáním slouží. Jednotě církve – s ohledem na naše misijní poslání – chceme napomáhat vzájemnou úctou a respektem k službě druhých, spoluprací k lepšímu vyrozumívání biblického svědectví a misijní služby. Proto odmítáme všechny formy církevní konkurence a proselytismu. Svůj bezprostřední cíl vidíme – opět s ohledem na misijní poslání nám všem dané – ve společném slavení stolu Páně.“ In: ČESKOBATRÁSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii, Misie a ekumena. *E-církev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Materi%C3%A1ly%20k%20misii.pdf.

²⁵⁹ „Žádná církev nemá „monopol“ na podobu víry a mohou se tak vedle sebe uplatnit různé důrazy, formy a bohatost života vyrůstajícího z evangelia. Různá teologická pojetí a způsoby zbožnosti se nemusí vylučovat, ale navzájem doplňovat a obohacovat. Jednotu církve, kterou si Ježíš přál, není třeba hledat v její uniformitě a organizačním sjednocení, ale spíš ve vzájemném uznání a společném slavení svátostí.“ In: GRUBER, Jiří. Pozvání na cestu, Šlo by to bez církve. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015

Další myšlenkový důraz navazující na Jednotu bratrskou vyplývá již z předchozího odstavce. ČCE chápe svou církev jako součást té jediné skutečné Kristovy církve, kterou nelze viditelně ohraničit a do níž patří všichni, jež upřímně vyznávají Ježíš Krista. Nepoužívá se zde bratrských termínů, jako jsou „údy“ či „jednoty“, avšak smysl výpovědi zůstává stejný. Žádná církev nemá právo vidět pouze sebe za jedinou pokračovatelku Kristovy církve. Všechna společenství, která se hlásí ke Kristu a k Písmu, mají stejný podíl na naději Božího království.²⁶⁰

V praktickém životě se otevřený přístup ČCE k ostatním křesťanským církvím zobrazuje v různých ekumenických aktivitách a organizacích. Zajímavým specifickým evangeliků je například možnost dvojího členství. Člověk přicházející do ČCE z jiné církve má právo být zároveň členem evangelického sboru a současně zůstat v církvi, ve které vyrostl. Také k Večeři Páně jsou zváni všichni pokřtění bez ohledu na jejich církevní příslušnost. Právě stůl Páně představuje pro ČCE znamení jednoty církve.²⁶¹

K celosvětovým ekumenickým organizacím, v nichž je Českobratrská církev evangelická členem, patří zejména Světový svaz reformovaných církví a Světský luterský svaz.²⁶² V rozmezí České republiky to jsou: Český leuenberský synod²⁶³ a Ekumenická rada církví (ERC).²⁶⁴ Pravidelná ekumenická spolupráce existuje i na úrovni jednotlivých sborů.²⁶⁵

3.2.6. Důraz na modlitbu

Modlitbě Českobratrská církev evangelická prisuzuje v životě věřícího člověka význačné místo. Zdůrazňuje se důležitost modlitby jak v rodině nebo v malém kroužku tak i při bohoslužbách. Podle slov Joela Rumla není v ČCE jednoznačně preferovaná konkrétní

Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21].

https://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_4/pozvani_na_cestu.htm

²⁶⁰ GRUBER, Jiří, ref. 259.

²⁶¹ GRUBER, Jiří, ref. 259.

²⁶² GRUBER, Jiří, ref. 259.

²⁶³ Český leuenberský synod je pravidelné fórum členských církví společenství evangelických církví v Evropě v České republice. Koná se každé dva až tři roky. Zástupce ČCE do českého leuenberského synodu volí synod ČCE.

²⁶⁴ Ekumenická rada církví byla založena ihned po rozpadu federálního Československa r. 1993. ERC má 11 členských církví, 2 přidružené církve, 5 pozorovatelských subjektů. Katolická biskupská konference je jednou z přidružených. Sídlo je v Praze.

²⁶⁵ Na úrovni jednotlivých společenství (sborů, farností, náboženských obcí) nabízí např. ekumenická neděle příležitost pro společnou bohoslužbu členů z různých církví v jednom městě nebo regionu. Krásným příkladem ekumeny jsou partnerství sborů, kde místní sbor udržuje dlouhodobý a intenzivní mezinárodní vztah.

forma modlitby. Může se jednat o osobní, tichou, nebo i o pronášenou nahlas. Při nedělních shromáždění ovšem nejčastěji zaznívají modlitby společné, tedy přednášené jedním z účastníků jakoby v zastoupení všech přítomných. Ostatní se následně k těmto jasně formulovaným modlitbám mohou připojit společným Amen, či jiným vhodným způsobem.²⁶⁶ Takováto méně spontánní verze společných modliteb byla obsažena v jisté podobě také v praxi historické Jednoty bratrské, kdy se hlasité modlitby přenechávaly pouze na kněžích.

Podobnost s bratřími můžeme spatřovat také ve vyšší míře intenzity modliteb před významnými událostmi nebo v době očekávání. Vytrvalé modlitební přímluvy²⁶⁷ za sbor a za jeho jednotlivé členy získaly v ČCE status plnohodnotné součásti sboru, jež přináší společenství sílu a spojení s Duchem svatým. Podle vzoru bratří a především prvotní církve má společenství své každé dílo evangelizace a misie připravovat a nést modlitbami.²⁶⁸

Bratrská tradice pravidelných modlitebních shromáždění není zastoupena v celé Českobratrské církvi evangelické. Podle dostupných materiálů lze usoudit, že v organizování takovýchto aktivit se nechává každému sboru volná ruka. Díky tomu je možné nalézt společenství dávající přednost každotýdennímu opakování modlitebních setkání²⁶⁹ nebo modlitebních přímluv a zároveň společenství zaměřující se spíše na větší méně časté akce, jako jsou například Modlitby 24/7.²⁷⁰

3.2.7. Vztah ke kultuře

V průběhu dějin Jednoty bratrské se její vztah ke všem kulturním projevům různě měnil. Podobný vývoj vztahu ke kultuře byl zaznamenán i v novodobější historii Českobratrské církve evangelické. Joel Ruml tvrdí, že byly v této církvi doby, kdy lidé považovali kulturu, herectví a tanec za něco nepatřičného a nevhodného pro křesťana.

²⁶⁶ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

²⁶⁷ Společné modlitební přímluvy mají podobu zpívaných modliteb, kdy za každým veršem náleží společné: „Kyrie eleison“ (Pane smiluj se). Viz: ČESKÝ BRATR. Katechismus pro rodiče: Děti a modlitba. In: *Českýbratr.cz* [online]. Českobratrská církev evangelická, 2012, č. 3 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.ceskybratr.cz/archives/829>

²⁶⁸ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii, Misijnost našich sborů. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Mater%C3%A1ly%20k%20misii.pdf

²⁶⁹ Například: ČCE BRNO I. Týden ve sboru. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://brno1.evangelnet.cz/node/845>

²⁷⁰ SBOR ČCE HOŠŤÁLKOVA. Modlitby 24/7. *Evangelnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://hostalkova.evangelnet.cz/?cat=11>.

Ovšem dnes je například hudba stále více propagována a vřazována do bohoslužebného života církve. ČCE byla také především v počátcích svého působení známá svou strohou výzdobou v kostelích. V současné době se přiklání k estetičtější podobě interiérů a strohost střídá barevnost.²⁷¹

Ze všech druhů kulturních aktivit se v uveřejněných dokumentech ČCE v největší míře objevuje hudba. V charakteristice své církve popsali evangelíci až poeticky důležitost hudby pro život společenství i každého jednotlivce. Církevní hudba může podle nich oslovit nově příchozí lidi, kteří neumí jednoduše naslouchat mluvenému slovu. Mnozí lidé mají svou osobní víru spojenou s duchovní hudbou, skrze niž se mohli setkat s Bohem. Skrze hudbu je podle biblických vzorů oslavován Hospodin a zvěstováno evangelium.

Hudba má zároveň sílu oživit atmosféru bohoslužeb a zapojit do dění při liturgii více lidí. V doprovodu se tak mohou střídat hráči na varhany a housle se zpěvem,²⁷² či s dalšími nástroji jako je kytara a žesť, variabilita a stylová rozmanitost je každopádně podporována. Církevní hudba celkově souvisí s liturgií ČCE, dotváří ji a ovlivňuje její estetickou kvalitu.²⁷³

Důležitý druh církevní hudby představuje společný zpěv. Prostřednictvím něj se společenství věřících spojuje k oslavě Boha nebo k prosebné modlitbě. Ve většině sborů ČCE se stále dává přednost tradičnějším písním z křesťanského kancionálu nebo z evangelického zpěvníku, a tak si stále připomíná staré bratrské a reformační písně.

3.2.8. Přístup k výchově a vzdělání

Ihned ze začátku je možné v této kapitole zdůraznit, že Českobratrská církev evangelická navazuje na proedukační směr vyskytující se v Jednotě bratrské v pozdějších letech jejího působení. Dle Rumla hraje vzdělávání jednu z hlavních rolí mezi aktivitami církve. Nebojí se použít ani tvrzení, že člověk se nerodí hned s vírou, ale záleží na tom, jak je veden. Právě proto by si měla církev vzít za jeden z nejdůležitějších úkolů vedení dětí

²⁷¹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

²⁷² Specifickým druhem pěveckých těles jsou smíšené sbory, jež jsou zastoupeny ve velkém množství evangelických sborů. Viz: ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Budování sboru. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.evangelnet.cz/cce/czt/usneseni/u_31_3/tisk16.htm.

²⁷³ V ČCE existuje profese celocírkevního kantora, který kontroluje stav a podobu hudby v jednotlivých sborech. Zároveň publikuje hymnologické články a organizuje školení pro varhaníky a různé koncerty. In: ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Církevní kantor. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/rubrika/599-Hudba/index.htm>.

k víře. Takovýto podobný přístup můžeme spatřovat i v učení Komenského, kdy se skrze výchovu dostaví hluboká moudrost spojující vědění, zbožnost a charakter.²⁷⁴

V případě ČCE se jedná tedy především o vzdělávání v porozumění bibli a schopnosti kázat Boží slovo. Kazatelé v ČCE by měli mít právě i z důvodu věrohodného předání biblického učení úspěšně absolvované vysokoškolské vzdělání na Evangelické teologické fakultě UK.²⁷⁵

Co se týče výchovy a vzdělávání dětí, ČCE má v tomto směru velice propracovanou organizaci. Práci s dětmi se věnuje speciální oddělení výchovy a vzdělávání Ústřední církevní kanceláře při synodní radě ČCE. Tento orgán připravuje mimo jiné i různé pobyty a akce pro děti, ovšem prvořadé je pro něj děti duchovně vzdělávat.²⁷⁶ Dále pro předávání duchovních znalostí dětem funguje v ČCE každý týden kroužek náboženství a nedělní škola. Je zajímavé, že se v některých sborech každý týden scházejí také učitelé nedělní školy, aby se pod vedením kazatele připravili na výklad Božího slova.²⁷⁷ Tato skutečnost pouze potvrzuje, jak moc jsou pro ČCE vzdělávání a náboženská výchova důležité.

Na závěr lze ještě zmínit i působení ČCE ve státním školství. Kromě své vysoké teologické školy tato církev dále spravuje základní školy, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy, nazývané jako Evangelické akademie, které jsou známé svým sociálním zaměřením a náboženství je jedním z vyučovacích předmětů.

3.2.9. Přístup ke světu

Jak už bylo možné vidět u církví probraných v předchozích částech, tato kapitola v sobě ukrývá množství otázek a podúrovní. Jak jednotlivé církve pohlíží na soudobý svět a společnost? Otvírají se okolnímu světu, nebo se spíše uzavírají do sebe? Dalo by se tvrdit, že mají misijní charakter stejně, jako měla Obnovená Jednota bratrská?

Konkrétně u Českobratrské církve evangelické je zajímavé, že sama církev si tyto otázky v dnešní době pokládá. Církevní dokumenty předkládají množství výzev k nalezení správného směru působení církve. Poradní odbor evangelizačně-misijní, který je součástí

²⁷⁴ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

²⁷⁵ GRUBER, Jiří. Pozvání na cestu. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. https://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/tu_31_4/pozvani_na_cestu.htm

²⁷⁶ Za tímto účelem vydává i speciální publikace: <http://katecheze.evangelnet.cz/katechetické-přípravy>.

²⁷⁷ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Sbor Brno I, Týden ve sboru. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://brno1.evangelnet.cz/node/845>.

struktury církve, vydává množství materiálů k povzbuzení všech sborů k misijní práci.²⁷⁸ Misie je charakterizována jako důležitý úkol církve vůči světu, ba i jako její nejvyšší poslání.²⁷⁹ Neustále se jednotlivým sborům připomíná, že jsou zavázány otevírat se společnosti, sloužit lidem a celým životem jim dosvědčovat pravdu evangelia.²⁸⁰

Příčinu takového současného vehementního vyzývání od uzavřenosti k misii lze spatřovat v možném řešení ubývání stálých členů církve. ČCE od svého vzniku navazovala na tradici reformace, jež si otázku misie vůbec nekladla. Přisun nových členů a nové generace byl neustále zajišťován uvnitř sborů. Přestupové hnutí bylo výjimkou a někteří ho považovali za zbytečné až nebezpečné. V dnešní situaci je ale právě tento tradiční nemisijní charakter církve viděn jako nejvážnější příčina zmenšování církve.²⁸¹

Možná podobným vývojem, jakým kdysi procházela Jednota bratrská, dnes prochází i Českobratrská církev evangelická. Postupně překonává svou tradičnost a strnulost a otevírá oči vůči okolnímu světu.²⁸² Nejen, že hledá inspiraci v misijním nadšení probuzeneckých církví, ale odkazuje se i k práci Obnovené Jednoty bratrské. Ovšem na rozdíl od bratrského zaměření především na zahraniční misie, ČCE spatřuje svůj úkol v kultivaci některých až dekadentních způsobů dnešní české společnosti.

Kromě misie se ovšem církve mohou na veřejnosti projevat i sociální prací. A právě to je specialita ČCE. Diakonie Českobratrské církve evangelické má již tradici z doby první republiky, na jejíž činnost navazuje v současnosti. Organizuje humanitární pomoc na území ČR i rozvojovou pomoc v zahraničí. Svě poslání vidí v zajišťování a poskytování sociální, zdravotní, pedagogické a pastorační péče lidem, kteří se v důsledku

²⁷⁸ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Evangelizace a misie. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/rubrika/549-Evangelizace-a-misie/index.htm>

²⁷⁹ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii, Misijnost našich sborů. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Materi%C3%A1ly%20k%20misii.pdf

²⁸⁰ Někteří zástupci a sbory ČCE se rozhodli pro službu lidem mimo církve, jako je například Diakonie, služba vězňům, setkávání se s postiženými dětmi, charitativní činnost a nízkoprahová zařízení. In: ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Budování sboru. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_3/tisk16.htm.

²⁸¹ ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii, Misijnost našich sborů. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Materi%C3%A1ly%20k%20misii.pdf

²⁸² „Staršovstva v našich sborech nesou s ohledem na misijní poslání Kristovy církve odpovědnost za to: že sbor bude překonávat sobecké soustředění na svůj vlastní život a ponese odpovědnost za poslání církve celé. Proto bude ochoten uvolňovat své pracovníky pro službu v jiných sborech a k úkolům, které přesahují jeho hranice.“ In: ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii, Misijnost našich sborů. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Materi%C3%A1ly%20k%20misii.pdf

svého věku, zdravotního postižení, nemoci, osamocení či ohrožení dostali do nepříznivé životní situace.²⁸³

Závěrem je nutné poukázat i na názor Joela Rumla, že v ČCE stále dochází k neustálému vnitřnímu zápasu, zda se od současné společnosti s jejími špatnými vlastnostmi odvrátit, či ji pomoci prostřednictvím přinášení nabídky vyplývající z následování Krista.²⁸⁴

3.2.10. Přístup ke vztahu mezi světskou a duchovní mocí

Ohledně přístupu Českobratrské církve evangelické je zde čerpáno pouze z výpovědi Joela Rumla. Dostupné církevní materiály se k tomu nijak nevyjadřují. Ruml považuje duchovní a světskou moc za vzájemně neslučitelné sféry. Každá moc má dané jiné pole působnosti a jiný druh zodpovědnosti:

„(...) světská moc má vytvářet rámec pro pokojný, svobodný a správný život lidí, duchovní moc je od toho, aby přidala niterné ukotvení a vědomí smyslu žití, tedy něco, co světská moc poskytnout nemůže, ani na to nemá aspirovat.“²⁸⁵

Ruml tedy zastává stanovisko pevného rozdělení obou mocí, v čemž můžeme spatřovat jistou podobnost se staršími názory historické Jednotou bratrskou.

²⁸³ DIAKONIE ČCE [online]. © 2015 Diakonie ČCE [2015-06-06]. Dostupné z: <http://www.diakonie.cz/>.

²⁸⁴ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

²⁸⁵ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Joelem Rumlem, synodním seniorem Českobratrské církve evangelické. Vedený e-mailovou formou, únor - duben 2015.

4. Církev bratrská

4.1. Akademický popis a charakteristika církve

Počátky vzniku církve bratrské se datují do druhé poloviny 19. století. Na jejím rozvoji se podílely dva probuzenecké proudy. Prvním z nich byl kruh kolem tkadlece a lidového kazatele Jana Balcara, z jehož působení vznikl první sbor Svobodné evangelické církve roku 1868 ve východních Čechách. Druhý proud, v němž lze nalézt kořeny dnešní Církve bratrské, představuje práci amerických kongregacionalistických misionářů v 70. letech 19. století v Praze. A. Adams, A. W. Clark a A. Schauffler přistupovali k šíření evangelia na reformované poměry poněkud moc živě a byli všeobecně u církve odmítáni. Tato situace si proto vynutila založení samostatného sboru v roce 1880 a zároveň i vytvoření nové kongregační církve s názvem Svobodná církev reformovaná. V roce 1891 se oba proudy spojily a pod vedením výrazné osobnosti Aloise Adlofa se nová církev rychle rozvíjela.²⁸⁶

S nástupem první Československé republiky přijala tato církev nové jméno: Jednota českobratrská, prostřednictvím něhož se chtěla přihlásit k odkazu české reformační tradice.²⁸⁷ Postupem času se k vyznání této církve začaly připojovat sbory vzniklé na Slovensku a polské sbory na Ostravsku. Kvůli tomuto novému mezinárodnímu charakteru církve se vedení roku 1966 rozhodlo opět k pozměnění názvu na Církev bratrská, jenž se udržel dodnes.²⁸⁸

V současnosti se podle sčítání lidu z roku 2011 hlásí k Církvi bratrské přibližně 11 tisíc členů, kteří jsou sdruženi ve více než padesáti sborech.²⁸⁹ Jako Nejvyšší výkonný orgán funguje Rada Církve Bratrské v čele s předsedou církve.²⁹⁰

²⁸⁶ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. S. 80.

²⁸⁷ V navazování na nejlepší dědictví bratrské reformace pomáhal Jednotě českobratrské především farář Jan Karafiát.

²⁸⁸ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. *Zásady Církve bratrské*. CB.cz [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-24]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

²⁸⁹ FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo*. S. 136.

²⁹⁰ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. S. 80.

4.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Církve bratrské

4.2.1. Důraz na řád a kázeň

Církev bratrská se řadí mezi církve evangelikálního²⁹¹ typu, nelze jí tedy přisuzovat plně reformační (evangelický) charakter. Ovšem, jak už bylo uvedeno výše, sama Církev bratrská vědomě a záměrně svým názvem na českou reformaci odkazuje.²⁹² Ve svých dokumentech, zejména ve Vyznání víry, hovoří taktéž o důrazu na Bratrskou konfesi, Bratrský katechismus a Výklady Bible Kralické.²⁹³ Zmínek o navazování na dědictví Jednoty bratrské se v dostupných materiálech Církve bratrské vyskytuje opravdu velké množství.²⁹⁴ V některých případech shledává v Jednotě bratrské svůj největší vzor a snaží se její hodnoty přenést do svého učení.²⁹⁵ Jak tedy Církev bratrská naložila ve svém učení s bratrským dědictvím řádu a kázně?

Hned na začátku je nutné podotknout, že tomuto společenství nelze upřít preciznost ve vypracování církevního řádu. Již v prvním článku se snaží blíže popsat a vysvětlit smysl a cíl řádu. Nikde se tam přímo nezmiňuje o pokračování v řádu Jednoty bratrské, ovšem v jeho chápání řádu je možné vidět určité podobnosti s učením Jednoty. Například se zdůrazňuje potřeba stanovení pravidel pro život celé církve, jednotlivých sborů i

²⁹¹ Probuzenecký typ protestantských církví. Církev bratrská evangelikalismus charakterizuje takto: „Cesta evangelikální teologie a evangelikálního křesťanství není vyhraněná - někdy vypadá, že to je určité obrodné hnutí. Jde o hnutí, které navázalo na reformaci, ale zároveň také na biblicky podloženou starší tradici církve.“ In: ČERNÝ, Pavel. Teologický profil CB. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-24]. Dostupné z: [https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20\(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD\).doc](https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD).doc)

²⁹² URBAN, Jan. Úvod. In: URBAN, Jan, et. al. *Sto let ve službě evangelia 1880-1980: jubilejní sborník Církve bratrské*. Praha: Rada církve bratrské, 1981, s. 5.

²⁹³ ČERNÝ, Pavel. Teologický profil CB. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: [https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20\(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD\).doc](https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD).doc)

²⁹⁴ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Na co navazujeme. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.
Nebo: RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Úvod. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-28-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.
Nebo: ČERNÝ, Pavel. Teologický profil CB. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: [https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20\(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD\).doc](https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD).doc).
Nebo: RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Historie a současnost. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: <http://portal.cb.cz/historie-a-soucasnost-cirkve-bratske>

²⁹⁵ RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Prohlášení k pastorálce kazatelů 1999 a dokumenty CB. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.

jednotlivců, což připomíná pevný všeprostopující bratrský řád.²⁹⁶ Stejným způsobem jako bratří se také zmiňuje o poslání řádu. Upozorňuje na to, že jej není možné chápat jako pouhý nástroj napomínání a kázně, ale spíše má být vnímán jako pomoc ke křesťanskému životu. U každého pravidla v řádu přitom není zapomenuto na odkazy z Bible, jež zpečetují důležitost a právoplatnost těchto příkazů.²⁹⁷

O potřebě řádu v životě každého křesťana dále vypovídá i část Zásad Církve bratrské. Zde stojí za povšimnutí zejména důraz, který je kladen na svobodné působení jednotlivce uprostřed církevního řádu. Člověk by neměl být řádu spoután, ale naopak mu má být umožněno osobně poznat, co od něho Bůh žádá a co mu zaslubuje.²⁹⁸ V tomto případě je jasně patrný rozdíl od přístupu Jednoty bratrské. Vyzdvižení individuality každého člena církve patří spíše mezi charakteristiky pozdějších křesťanských směrů, jako je například evangelikalismus, otec Církve bratrské.²⁹⁹

Co se týče důrazu na kázeň v učení CB, je zmiňován snad ve všech církevních dokumentech.³⁰⁰ Taktéž předseda církve Daniel Fajfr v dotazníku přiznává své církvi kladení konání kázně do samotného centra učení. Připomíná však, že se jedná o milostivou (ne odsuzující) kázeň, kterou prezentovali již samotní bratří. Jedná se v ní především o navrácení hříšníka na správnou cestu prostřednictvím láskyplného, ale důsledného napomínání.³⁰¹

Každý člověk, jenž se stává právoplatným členem CB, se zároveň dobrovolně přihlašuje k podřízení se církevní kázni, jejímž cílem je dosažení nápravy. Stejně jako v Jednotě bratrské tak na sebe přijímá zodpovědnost, že zůstane poslušen Bohu, nechá se od ostatních napomínat a bude s pokorou odstupovat od každé poznané nepravosti.³⁰²

²⁹⁶ Viz kapitola 1.1.

²⁹⁷ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Preambule. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf

²⁹⁸ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Život v církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

²⁹⁹ Dále také používaná zkratka CB.

³⁰⁰ Např.: RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Na co navazujeme. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>. Nebo: RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Biblická kázeň. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.

³⁰¹ Stejně jako ostatním církevním představitelům i Danielu Fajfroví byl dotazník zaslán emailovou formou. Některé body byly poté upřesněny v následující emailové konverzaci. Vše proběhlo v měsíci únoru a březnu roku 2015.

³⁰² ČERNÝ, Pavel. Teologický profil CB, První teologické základy. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: [https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20\(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD\).doc](https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD).doc)

V řádu CB se nacházejí některé další konkrétní znaky, jež lze najít i v řádu historické Jednoty bratrské. Jde například o důraz na rychlé kázeňské řízení, z důvodu možného šíření nákazy hříchu a zlého vlivu v církvi.³⁰³ Dále se tu taktéž objevuje stupňovité rozdělení kázeňských trestů, ovšem na rozdíl od trojstupňového systému Jednoty bratrské, CB má daných pět stupňů. Výrazný bod učení CB připomínající bratrské zásady, představuje vyjmenování druhů jednání a činností, jež jsou zakázané a po nichž tedy dochází ke kázeňskému řízení.³⁰⁴ Jak je známo, Jednota bratrská se takovéto konkretizaci také nevyhýbala, a tak mohl být vykreslen přesný obraz bezúhonného člověka.

Na závěr můžeme zhodnotit, že důraz na řád a kázeň je v Církvi bratrské opravdu nezpochybnitelný a podobně jako v Jednotě bratrské tvoří středobod fungování církve. Ve svých zásadách samo CB zmiňuje obdiv k udržování biblických zásad v Jednotě bratrské. Tento její odkaz podle svých slov chce stále věrně střežit.³⁰⁵

4.2.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejpřednější“)

Důraz na autoritu Písma ve věcech víry a života patří mezi základní rysy evangelikálních církví. Dalo by se možná říct, že právě biblicismus je ten nejtypičtější charakteristický bod v učení evangelikalismu.³⁰⁶ Tuto skutečnost je nutné mít stále na mysli při srovnávání Církve bratrské s Jednotou bratrskou. Bude tak známo, že odkaz významného postavení Bible v současné církvi nepochází pouze z přímého dědictví Jednoty bratrské.³⁰⁷

³⁰³ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Církevní kázeň. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³⁰⁴ „Mezi kázeňské případy řadíme mezi jiným: způsob života odporující principům Písma svatého, Ústavě CB, Řádu CB, rozvraty v manželství, rozvody, pomluvy, nesmířlivost, hrubost, prosazování svých zájmů a další nebratrské jednání, šíření nebiblických a scestných učení, narušování budování sboru, odmítání podřízení se staršovstvu a církvi. Případy duchovního vychladnutí a odcizení se sboru řešíme nejprve pastoračně a teprve poté kázeňsky.“ In: RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Hlava 1, článek 14. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³⁰⁵ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Život v církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

³⁰⁶ HOŠEK, Pavel. Kdo jsou evangelikálové. *Dingir*. 2006, roč. 2, s. 50.

³⁰⁷ „Evangelikální hnutí je široký duchovní proud, který není vázán na určité konfese. S tímto hnutím se setkáme v církvích luterských, reformovaných, anglikánských, svobodných, baptistických, metodistických a dokonce i v církvi římskokatolické a pravoslavné. Je povzbudivé, že právě v tomto hnutí se již v 19. století zrodil ekumenismus. Celému tomuto proudu je blízký důraz na dvě základní hodnoty. Tou první je důraz na Bibli jako slovo Boží i slovo lidské. Inspirovanost biblického textu Duchem svatým je v tomto hnutí vzácnou hodnotou, která získala na důležitosti právě v době liberalismu 19. století a náboženského pluralismu 20. století. Tento důraz není ničím novým a navazuje na pochopení

Jak už tedy bylo naznačeno, CB ve svých dokumentech hovoří často o autoritě Písma a neustále zdůrazňuje jeho roli jediného a neomylného základu života a víry církve i jednotlivce. Zároveň, stejně jako bratří, spatřuje v Bibli inspiraci Duchem svatým, a tudíž z jejího pohledu získává status Božího slova neboli Božího promluvení v Ježíši Kristu. Boží slovo je pak jako jediné uznáváno za východisko, pravidlo i autoritu života a víry.³⁰⁸

V Jednotě bratrské se zdůrazňování důležitosti Písma odráželo v praktickém životě církve i jednotlivce. Důležitý byl především neustálý kontakt s Božím slovem. Tohoto pravidla se snaží držet i ve svém učení a praxi Církev bratrská. Daniel Fajfr ve své výpovědi zmiňuje mezi základními fungujícími biblickými aktivitami jednotlivých sborů především pravidelné biblické hodiny (neboli „setkání u Bible“) nebo setkávání biblických skupinek.³⁰⁹ Kalendáře akcí většiny sborů CB tuto skutečnost potvrzují.³¹⁰

Zajímavé poznatky vzhledem k této tematice přináší také článek na internetových stránkách CB: *Odluka církve od Bible*, ve kterém je načrtnut současný problém v církvi týkající se malého zájmu o hlubší poznávání Bible a jejího pravidelného čtení.³¹¹ Vyplývá z něj, že i když se CB stále usilovně snaží svým členům zdůraznit důležitost Bible v každodenním životě, ne pouze v neděli, účast na biblických hodinách pomalu klesá. Zástupci církve také vnímají vytrácející se důraz na domácí čtení Bible v jednotlivých domácnostech a zmenšující se procento kroužků a skupinek, jež se zaměřují na biblické vzdělávání. Pavel Hošek tento problém ve svém článku *Interpretace Bible* pro církevní časopis Brána charakterizuje těmito slovy:

„Ano, čtení Bible je v krizi, nejenže klesá návštěvnost biblických hodin v církvi, klesá návštěvnost Bible. (...) Nestýská si nad tím, že Bibli nechtou nevěřící nebo vlažní, papíroví křesťané. Spíš mi vrtá hlavou, že Bibli čtou čím dál tím méně i křesťané zbožní, horliví a opravdoví. Čím to je? Možná jsme my horliví křesťané Bibli trochu přidusili. Tak urputně a zamračeně jsme v ní pátrali po přesných definicích věrouky

Písma svatého v době patristiky i v reformaci.“ In: RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Proč se hlásíme k evangelikálnímu hnutí. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-28]. Dostupné z: <http://portal.cb.cz/2014-proc-se-hlasime-k-evangelikalnimu-hnuti>.

³⁰⁸ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, O Písmu. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³⁰⁹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Danielelem Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

³¹⁰ Například: CÍRKEV BRATRSKÁ BRNO. Kalendář. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: <http://cb.cz/brno/kalendar/>. Nebo: CÍRKEV BRATRSKÁ PRAHA 1. Setkávání. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: <http://cb.cz/praha1/listy/stranky/setkavani.php>, <http://www.cb.cz/ostrava/pravidelne-akce/>.

³¹¹ FAJFR, Daniel. In: Odluka církve od bible. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: <http://portal.cb.cz/2013-odluka-cirkve-od-bible>.

a mravouky, až se nám začalo jako ozvěna jenom vracet to, co jsme do ní sami zavolali.³¹²

Díky informacím z předchozích odstavců je možné si lépe uvědomit, že učení a praxe církve se často může rozcházet s trendy doby. Dalo by se tedy říct, že sama Církev bratrská v přístupu k Písmu se určitě snaží následovat učení Jednoty bratrské, ovšem potýká se s problémy v přenesení tohoto odkazu do srdcí a myslí svých současných členů.

4.2.3. Významná role církevního společenství

Přístup Církve bratrské ke sborovému společenství (koinonia)³¹³ by se mohl souhrnně vyjádřit skrze tuto citaci z Řádu CB:

„Sbory Církve bratrské nejsou pouhými organizacemi, nýbrž rodinami Božích dětí. Boží vůlí je, aby církev byla jedním tělem, jehož hlavou je Ježíš Kristus (Ef 1,22n). Křesťan potřebuje k duchovnímu růstu plné společenství církve a aktivní účast v životě svého sboru. (...) V Církvě bratrské jsou si všichni členové včetně kazatelů rovni jako bratři a sestry v Kristu.“³¹⁴

Již při prvním pohledu lze potvrdit, že jsou zde užity stejné termíny a metafory, jichž využívala i Jednota bratrská. Jedná se například o pohled na církev jako na tělo Kristovo nebo zdůraznění její rodinné podstaty. Církev nemá být tvořena samostatně jednajícími solitéry, ale každý úd má cítit odpovědnost za druhého. Členové jsou nabádáni ke vzájemné službě lásky, aby jedni druhým břemena nesli (Ga 6,2), navzájem si odpouštěli a sloužili si svými dary. Pocit rodinné sounáležitosti se zajišťuje důrazem na časté setkávání skupinek i celého sboru a na společné trávení volného času.³¹⁵

Stejně jako bratři i Církev bratrská podtrhává důležitost sborovosti pro dosažení pravé víry. Řídí se duchovním zákonem, že čím více člověk žije pro sebe, tím více upadá. A naopak čím více se sdílí v duchovních věcech s ostatními věřícími, tím více roste. Žádný jednotlivec sám nemůže nahradit společenství plné Kristových charismat.³¹⁶ I proto ve svém řádu CB klade na své členy povinnost pravidelně navštěvovat pobožnosti ve svém

³¹² HOŠEK, Pavel. Interpretace Bible, *Brána*. 2011, roč. 10, s. 8.

³¹³ PACKER, J. I. *Fundamentalism and the Word of God*, Leicester: Inter-Varsity, 1958. S. 5. Nebo: STOTT, J. *Evangelical Truth*. Downers Grove: InterVarsity Press, 1999 S. 27.

³¹⁴ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Sbory CB. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³¹⁵ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Základy učení. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>

³¹⁶ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Život v církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>

sboru a rozvíjet bratrské společenství s ostatními členy. Ke členství taktéž patří příslib podílení se na práci sboru svými duchovními dary a pravidelnými finančními příspěvky.³¹⁷ Tak má každý člen zajištěné ve společenství své místo a svou odpovědnost. Společnými silami pak může být budováno sborové obcenství a dosaženo pravé sborovosti, jejíž důležitost vyznávali i bratři.³¹⁸

Ze společných akcí, které následují příkladu Jednoty bratrské, lze nejprve zmínit setkávání různorodých sborových skupinek. Každý týden se schází děti, dorost, mládež i senioři. Všechny generace si dále ještě organizují svůj vlastní prázdninový pobyt či jiné dlouhodobé projekty.³¹⁹ Druhý odkaz představuje pravidelné každoroční pořádání Sborového dne, při kterém bývají zvány sousední sbory a při němž se dává co nejvíce prostoru bratrskému obcenství. Protože lidé zde společně i jedí připravené občerstvení, užívalo se ještě donedávna pro tento významný den starokřesťanské a bratrské označení „Hod lásky“,³²⁰ dnes už se ale dává přednost názvu „Sborový den“.³²¹

4.2.4. Pojetí víry jako viditelné součásti člověka (odraz v praktickém životě)

V roce 1923 tehdy ještě Jednota českobratrská specifikovala křesťanskou víru jako skutečnou jistotu a zkušenost. Víra podle nich nezobrazuje nějaký určitý názor na Ježíše Krista, ale věřit v něj znamená přijmout ho se vším všudy a mít ho za svého Pána, vykupitele a společníka v životě. Církev bratrská se tedy připojila k Jednotě bratrské a dalším církvím s názorem, že víra znamená především vroucí oddanost Kristu.³²²

S plným odevzdáním se do rukou Krista souvisí i další bratrský aspekt víry, který se objevuje v dokumentech CB na několika místech. Jedná se o důraz na viditelnost víry

³¹⁷ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Článek 11. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-04-29]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³¹⁸ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Na co navazujeme. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>

³¹⁹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Danielelem Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

³²⁰ V Církvi bratrské se traduje humorný příběh, kdy jeden ctihodný postarší pan kazatel jel vlakem na konající se Sborový den a přisedl si do kupé k mladé dívce. Po nějaké chvíli ticha se pan kazatel na dívku ze široka usmál a s misijním nadšením se jí optal, zda by se s ním nechtěla zúčastnit „Hodů lásky“. Slečna, neznalá křesťanského termínu, s hrůzou v očích a s křikem utekla do jiného kupé.

³²¹ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Život v církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

³²² ČERNÝ, Pavel. Teologický profil CB, První teologické základy. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: [https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20\(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD\).doc](https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD).doc)

v každodenním životě křesťana. Řád CB konstatuje skutečnost, že křesťan i ve všedním životě žije stále ve společenství s Pánem Bohem. Díky tomu je veden k pravdivosti, poctivosti, pracovitosti a věrnosti, neboli jeho jednání se snaží řídit Božími zásadami, aby následné svědectví a misijní služba byly věrohodné. Stejně jako Jednota bratrská, CB také vyzývá k obezřetnosti ve světské společnosti. Křesťan by se měl vyhýbat pohoršlivým zaměstnáním, touze po bohatství a požitkářství. Nevyhledává společnost, kde předpokládá, že by jeho víra mohla být oslabena a kde by musel jednat proti Božím zásadám. Křesťan má jednoduše svým životem odpovídat občanství v nebeském království, i přesto že to může znamenat život proti proudu světa, to je podstata křesťanství.³²³

Specifický znak víry v evangelikalismu, nacházející se taktéž v učení Církve bratrské, představuje nezbytnost obrácení, neboli znovuzrození a pokání. Tento předpoklad pro další křesťanův život v Bohu se v Jednotě bratrské ještě nevyskytoval, proto jej můžeme pokládat za důležitý rozdíl mezi pojetím víry v Církvi bratrské a v Jednotě bratrské. Podstatou obrácení je pak především přímé setkání jednotlivce se samotným Bohem, jež způsobí vnitřní proměnu (nové narození člověka). Bez této osobní zkušenosti podle evangelikální tradice neexistuje křesťanská víra.³²⁴

4.2.5. Podpora duchovní jednoty církve

I když původní Svobodná církev reformovaná vznikla odtržením se ze stávajících evangelických církví,³²⁵ v současné době zastává Církev bratrská spíše sjednocující stanovisko. Své ekumenické směřování dokazuje členstvím v mnoha významných mezicírkevních organizacích, jako je Mezinárodní federace svobodných církví, Světový reformovaný svaz, Ekumenická rada církví, Evangelická aliance nebo Kostnická jednota a přihlášení se k tzv. Lausannskému závazku.³²⁶

³²³ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Křesťanův život víry. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³²⁴ STOTT, J. *Evangelical Truth*. Downers Grove: InterVarsity Press, 1999 S. 27.

³²⁵ „Proto Jednota česko-bratrská nemůže splynouti s církvemi, které přijímají za členy i lidi, kteří nemají zkušeností víry, kteří se s Pánem Ježíšem nesešli, jemu se nevydali, odpuštění hříchů nepřijali, jeho nejsou.“ Toto učení podle našich otců učí Nový zákon a zastávali Hus, Petr Chelčický, Jednota Bratří v naší vlasti, Řehoř, Lukáš, Blahoslav, Václav Budovec a ti, kteří umírali za svobodu svědomí a vlasti 21. června 1621. In: ČERNÝ, Pavel. Teologický profil CB, První teologické základy. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: [https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20\(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD\).doc](https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20(Pavel%20C4%8Cern%C3%BD).doc)

³²⁶ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Lausannský závazek. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

Takovýto proekumenický náboj současné CB vyplývá především z víry v jednu apoštolskou církev obecnou (neboli v Kristovu církev). Jednotlivé pozemské církve pak představují větve Kristovy církve a je nutné, aby měly stále na paměti, že vyrůstají ze stejného kmene. Pro pozemské církve se zmiňuje také označení „denominace“, ale je připomenut i bratrský termín „jednoty“, kterému se CB rovněž nevyhýbá.³²⁷

Ve svých zásadách tedy CB zdůrazňuje, že samu sebe určitě nepovažuje za správnou a dokonalou církev, právě naopak touží po lepší poslušnosti a následování Krista, kterému se může přiučit u jiných církví.³²⁸ Daniel Fajfr se k tomuto názoru přiklání s vyjádřením o potřebnosti ekumenických akcí pro budování jednoty a pro vzájemné obohacení mezi církvemi.³²⁹

Stejně jako historická Jednota bratrská i Církev bratrská uznává duchovní jednotu církví a snaží se jí co nejvíce podporovat. V praxi to může být vidět například na pravidelném slavení večeře Páně, kdy jsou zváni ke stolu i členové jiných církví nebo na společných ekumenických akcích, kterých se aktivně zúčastňuje.³³⁰

4.2.6. Důraz na modlitbu

Podle slov Daniela Fajfra dává Církev bratrská velký důraz na modlitební život sborů i jednotlivců.³³¹ Modlitba je považována za „dech křesťana“ a za vzácný dar rozhovoru s Bohem. Podobně jako v Jednotě bratrské se vyzdvihuje i její síla doprovázející každé duchovní probuzení (např. modlitby před probuzením v Ochranově) a její moc

³²⁷ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Ústava Církve bratrské, O církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³²⁸ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Na co navazujeme. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

³²⁹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Danielem Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

³³⁰ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Život v církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.
Například: CÍRKEV BRATRSKÁ CHRUDIM. Aktuality. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: http://cb.cz/chrudim/DATA/Soubory/Aktuality/atm_2015.pdf.
Nebo: CÍRKEV BRATRSKÁ PARDUBICE. Ekumenická shromáždění. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <http://cb.cz/pardubice/ekumenicka-modlitebni-shromazdeni-pardubice-leden-2014/>.
Nebo: RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Dny víry. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <http://portal.cb.cz/2015-dny-viry>.

³³¹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Danielem Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

způsobující různé zázraky, proto se modlitební intenzita při důležitých chvílích církve zvyšuje.³³²

Patrné odlišnosti od Jednoty bratrské můžeme spatřovat ve formě prováděné modlitby. Společné modlitby jsou sice stejně jako u bratří zařazeny do bohoslužby přibližně dvakrát, ovšem dává se přednost modlitbám ve stoje se sepnutými rukami a nahlas se nemodlí pouze duchovní, ale je dána příležitost komukoliv ve shromáždění. Církev kromě Modlitby Páně neudává žádné stylizované liturgické modlitby, takže každý člověk se může modlit vlastními slovy.³³³ CB se ale také kromě společných sborových modliteb snaží své členy nabádat k tichým modlitbám v soukromí a samotě, které už doporučoval sám Ježíš. Zdůrazňuje se důležitost osobního modlitebního života i rodinných domácích modlitebních chvílí.³³⁴

Pořádání speciálních modlitebních akcí a jejich podoba leží na rozhodnutí jednotlivých sborů CB. Nejčastěji se ale vyskytuje pravidelná každotýdenní modlitební aktivita, zvaná „modlitební setkání“ nebo „modlitební chvíle“.³³⁵ Dále se například organizují Večery modliteb a chval³³⁶ nebo se vyhláší podle bratrského vzoru modlitební řetězy, které jsou nazvány Modlitby 24/7.³³⁷

4.2.7. Vztah ke kultuře

³³² RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Prohlášení Studijního odboru Rady CB k pastorální konferenci kazatelů o liturgii. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.

³³³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Daniele Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

³³⁴ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Osobní život křesťana. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

³³⁵ V současné době zažívají sbory podobný problém jako u biblických hodin, modlitebních chvílí se zúčastňuje čím dál tím méně členů církve. Kazatelé nad tím vyslovují lítost a povzbuzují sbory k užívání nejrůznějších forem modlitebního života. In: RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Prohlášení Studijního odboru Rady CB k pastorální konferenci kazatelů o liturgii. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.

³³⁶ Například: CÍRKEV BRATRSKÁ NÁCHOD. Sborový kalendář. *CB.cz* [online]. © 2015 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.cb.cz/nachod/web/sborovy-kalendar.html>.

³³⁷ V této akci jde o intenzivní spojení se v modlitbách za konkrétní potřeby. In: Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Daniele Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015. Například: CÍRKEV BRATRSKÁ BRNO. Modlitby 24/7. *CB.cz* [online]. © 2015 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <http://cb.cz/brno.kralovopolska/web/blog/modlitby-247/>. Nebo: RAŠKA, Daniel. Kdo jsme. In: *Modlitby24-7.cz* [online]. © 2007 modlitby24-7.cz [2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.modlitby24-7.cz/kdo-jsme>.

Vztah Církve bratrské ke kultuře lze určitě hodnotit jako kladný. Účast na kulturních akcích se nechává zcela na svobodném rozhodnutí každého člena církve.³³⁸ Přední místo v oblíbených kulturních činnostech zastupuje zejména duchovní hudba a píseň. Ovšem kromě zpěvu je možné do bohoslužeb zařadit i recitace vhodné poezie nebo dramatické zpracování biblických či ilustračních příběhů.³³⁹

Co se týče postavení hudby v CB, dle výpovědi Daniela Fajfry hraje hudba významnou roli v životě sborů i jednotlivých rodin. Mnohé rodinné klany zachovávají tradici ve vedení svých dětí ke zpěvu nebo ke hře na hudební nástroj.³⁴⁰ Při bohoslužbě je z hudby nejvíce zastoupen společný zpěv duchovních písní a žalmů. Dokument *Stanoviska CB* předkládá problém, který se už dlouhodobě ve sborech řeší. Jde o vzájemné napětí mezi písněmi kancionálovými a soudobými. Mladší generace propaguje při shromáždění více současné písně („chvály“) za doprovodu moderních hudebních nástrojů, proti čemuž oponuje starší generace, zvyklá pouze na tradiční kancionály s klavírem či varhanami. Rada CB nabádá ke smířlivému a citlivému řešení v podobě kompromisního zařazení obou hudebních směrů.³⁴¹

Z akcí CB věnovaných hudbě je nutné zmínit zejména Večer modliteb a chval, který má sloužit k povzbuzení ve víře, stejně jako tomu bylo při zpívaných shromáždění v Obnovené Jednotě bratrské.³⁴²

Z dostupných informací můžeme usoudit, že na poli kulturním je v CB odkaz Jednoty bratrské rozporuplný. I když stálé zapojování hudby, písní, divadla do centra dění církve může být důkazem následování bratrské tradice, tendence současné generace

³³⁸ V minulosti, ještě i po revoluci, bylo vnímáno jako problematické, když se nějaký člen sboru chtěl zúčastnit tanečních kurzů, nebo účast povolil svým dětem. Tanec byl vnímán jako prostředek, skrze nějž člověk může snáz sklouznout ke hříchu. In: Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Danielem Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

³³⁹ Divadlo si nejčastěji připravují děti, a to při příležitosti tzv. Dětské neděle, která se koná na vánoční svátky. Při této neděli mají děti se svými učiteli z besídek v režii celou bohoslužbu. Například: CÍRKEV BRATRSKÁ PRAHA 1. Adventní neděle. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-03]. Dostupné z: <http://portal.cb.cz/2011-ctvrta-adventni-nedele-v-praze-1-soukenicke>

³⁴⁰ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Danielem Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

³⁴¹ RADA CÍRKEV BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Prohlášení Studijního odboru Rady CB k pastorální konferenci kazatelů o liturgii. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-03]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>. Blíže o tom i: NOVÁK, David. Chvály nebo zpěv. *DavidNovakblogspot.cz* [online]. © 2015 Google Inc. [2015-05-03]. Dostupné z: <http://david-novak.blogspot.cz/2015/03/chvaly-nebo-zpev-nebo-zpev-chvaly-nebo.html>

³⁴² Například: CÍRKEV BRATRSKÁ PÍSEK. Večer modliteb a chval. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-03]. Dostupné z: <http://cb.cz/pisek/v%C3%A1no%C4%8Dn%C3%AD-ve%C4%8Der-modliteb-chval-2014>. Nebo: CÍRKEV BRATRSKÁ LIBEREC. Večer chval. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.cb.cz/liberec/index.php/maktuality/147-vecer-chval-duben15>.

odtrhnout se od nesení českého kulturního bohatství v podobě reformačních písní v kancionálu spíše vedou k vytvoření opačného názoru.

4.2.8. Přístup k výchově a vzdělání

V případě výchovy a vzdělávání platí u Církve bratrské to samé jako u jejího pohledu na kulturu. Přiklání se spíše k proedukačnímu duchu objevujícímu se v pozdějším učení Jednoty bratrské. Nejvíce se tento fakt projevuje v důsledném lpění na vzdělání kazatelů. Kandidáti na kazatelskou službu musí nejen splňovat určité duchovní předpoklady (pevné zakotvení v Písmu, modlitební život, potřebné obdarování, dobrý vztah s církví, atd.), ale také se vyžaduje absolvování teologického vzdělání alespoň na úrovni bakalář či diplomovaný specialista. Dochází ovšem i k případům, kdy kandidát vstupuje do kazatelské služby ve vyšším věku, u něj pak stačí dlouholetá praxe ve sboru a teologické minimum formou kurzů a především oddanost Bohu.³⁴³

Církev bratrská je také výrazným zástupcem společenství, která zdůrazňují důležitost duchovního vzdělávání dětí již od raného věku. Samozřejmě vše začíná u rodičů, ti nesou před Bohem a církví odpovědnost za správné duchovní vedení svých dětí. Cílem rodičů by tedy mělo být přivedení dětí k víře v Ježíše Krista, k úctě k Písmu a k bázni před Bohem. Doplnění duchovní výchovy rodičů dále zajišťuje samotná církev. Ve sborech se koná pravidelné každotýdenní biblické vyučování dětí (tzv. nedělní besídka), dorostu i mládeže. Některé sbory usilují o soustavné duchovní vzdělávání všech členů sborů, proto i každé shromáždění využívají k tomuto systematickému biblickému vzdělávání.³⁴⁴

4.2.9. Přístup ke světu

Již na začátku této podkapitoly musí být připomenuto, že Církev bratrská vznikla ze dvou proudů, z nichž jeden navazoval na práci několika zahraničních misionářů, i díky tomu její následující vývoj nabyl misijního charakteru. Dle výpovědi Daniele Fajfra

³⁴³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Danielem Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015. Nebo: RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Život v církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³⁴⁴ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Rodinný život. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf. Nebo: RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Staršovstvo sboru. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

představuje misie a evangelizace dokonce jeden z nejdůležitějších důvodů pro existenci církve.³⁴⁵

CB si tedy za svůj cíl určila evangelizovat společnost, v níž žije. Ve svých stanoviscích tvrdí, že samotná „evangelizace“ není jednorázovou kampaní, ale vyjadřuje způsob vztahu s okolním světem.³⁴⁶ Jaký druh vztahu ke světu lze ale evangelizací charakterizovat?

V jednom z dokumentů církve je použita teorie o České republice jako o nejateističtějším národu, v němž se už dávno zapomnělo na křesťanské dědictví z minulosti. Česká společnost se proti křesťanství vzpouzí a právě proto potřebuje stále nové a nové zasažení evangeliem. CB na sebe touží vzít odpovědnost, kterou na křesťany vložil sám Kristus, když řekl: „Ale přijmete moc Ducha svatého, přicházejícího na vás a budete mi svědkové...“ (Sk 1,8) a chce okolnímu světu neustále připomínat tu „dobrou zprávu“.³⁴⁷

Ačkoliv už zřejmě není pochyb, že Církev bratrská je misijní církví, a tudíž se v ní může částečně odrážet příklad Ochranské Jednoty bratrské, nelze s jistotou tvrdit, že jde také o církev s kladným přístupem ke světu. Na jednu stranu věřící člověk nemá být podle jejich názoru lhostejný k potřebám světa a zastavovat působení zla v mezilidských vztazích. Na druhou stranu však má dodržet zásadu vnitřního oddělení se od žádostivé společnosti.³⁴⁸ Pro správné zachovávání křesťanského poslání tedy musí platit několik zásad – nesplynutí se světem, ovšem ani „sektářské“ oddělení se od něj, a nepřerušené

³⁴⁵ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Daniele Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015. Také: „Věříme, že Církev je poslána být solí země a světlem světa (Mt 5,13n), svou službou pomáhá lidem v hmotné a mravní bídě a zvěstuje jim záchranu v Spasiteli Ježíši Kristu. Z těch, kteří přijímají evangelium, činí učedníky Ježíše Krista křtem a vyučováním k zachování toho, co nám Pán Ježíš přikázal (Mt 28,19n).“ In: RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, O misii a diakonii. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-28-04]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf

³⁴⁶ RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Církve evangelizuje. *CB.cz* [online]. © 2000 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.

³⁴⁷ RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska, Pastýřská služba ve sboru. *CB.cz* [online]. © 2000 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.

³⁴⁸ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Osobní život křesťana. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

spojení s Ježíšem. Jedině tak se naplní Kristem daný úkol dosvědčovat světu, že přes svou porušenost nepřestal být předmětem lásky Boží (J 3,16).³⁴⁹

4.2.10. Přístup ke vztahu mezi světskou a duchovní mocí

Zásady i řád Církve bratrské stanovují striktní oddělení církve od státu. CB tak navazuje především na tradice kongregačních a probuzeneckých církví, které se vesměs vyvíjely k nezávislosti od státu (independentismus). Ovšem můžeme v tom spatřovat i podobnost s učením Jednoty bratrské, jež oddělení duchovní a světské moci taktéž podporovala.³⁵⁰

Konkrétně se zásada o nemíchání duchovní a světské moci v dnešní době týká především kazatelů CB a celocírkevních pracovníků, pro něž platí, že nesmějí být členy politických stran a hnutí. Není také povoleno překrývat kazatelskou službu s pracovním úvazkem v různých orgánech komunální a státní politiky.³⁵¹ Co se týče řadových členů církve, ti se naopak mohou v politice angažovat, a dokonce jsou i v tomto směřování církvi podporováni.³⁵²

Na závěr je nutné říct, že i když Církev bratrská podporuje oddělení církve a její moci od té státní,³⁵³ snaží se stále brát ohled na současné právní prostředí státu. Proto nejen že členové CB mají následovat příkázání Božího království, ale mají také respektovat platné právní normy České republiky.³⁵⁴

³⁴⁹ RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.

³⁵⁰ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Na co navazujeme. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>.

³⁵¹ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Článek 37. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

³⁵² Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Ing. Daniele Fajfrem, M. Th., předsedou Církve bratrské. Vedený e-mailovou formou, únor - březen 2015.

³⁵³ I když se CB těší z nově odsouhlaseného zákona 428/2012 o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (In: *Zakonyprolidi.cz* [online]. © 2010 – 2015 AION [2015-06-08]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-428>), vnímá s tím také možné těžkosti v hospodaření církve. CB si bude muset zvykat na systém „samoživitelský“ a to není jednoduché. Podrobně o tom viz: FAJFR, Daniel. Odluka církve od státu. In: *CB.cz* [online]. © 2013 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z <https://portal.cb.cz/2013-odluka-cirkve-od-bible>.

³⁵⁴ RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Preambule. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.

5. Evangelická církev metodistická

5.1. Akademický popis a charakteristika církve

Počátky metodistické církve sahají do poloviny 18. století, kdy v Anglii začínají působit bratři Wesleyovi. V historickém kontextu je ale nutné mluvit spíše o metodistickém hnutí než o institucionalizované církvi. Toto hnutí je pak možné řadit mezi širší protestantská hnutí – probuzenecká, jež se projevovala silným důrazem na hluboký osobní křesťanský život.³⁵⁵

Již v samých začátcích myšlenkového rozvoje metodismu stojí výrazný vliv zbožnosti Obnovené Jednoty bratrské. John Wesley nebyl spokojený s náboženskou situací v Anglii. Anglikánská církev nebyla schopna odpovědět na potřeby městských dělníků, kteří po průmyslové revoluci tvořili novou společenskou vrstvu. John Wesley hledal možné alternativy, jak u těchto lidí zachovat a především rozvíjet duchovní život. O všem uvažoval v rámci anglikánské církve, jeho cílem byla probuzení a obnova církve. Nejdříve založil studijní kroužek intenzivního duchovního života, který společně se svým bratrem Charlesem Wesleyem a Georgem Whitefieldem v následujících letech rozšířili na množství pietisticky smýšlejících skupinek. Další podněty k ještě většímu prohloubení zbožnosti poté získal právě od příslušníků obnovené Jednoty bratrské (moravských bratří), se kterými se setkal na lodi při misijní cestě do Ameriky.³⁵⁶

Je zajímavé, že název „metodismus“ vznikl nejdříve jako posměšné označení pro Wesleyho skupinky, které se vyznačovaly svým až systematicky metodickým postupem pěstování zbožnosti. Metodisté rozšířenosti a známosti tohoto označení využili a postupem času ho přijali jako své oficiální jméno.³⁵⁷

Nejvýznamnější období pro rozšíření metodismu představuje určitě působení v Severní Americe. Metodismus tam v 60. letech 18. století byl schopen navázat na tzv. velké probuzení, při němž se obracelo k novým hnutím obrovské množství lidí. Dnes by se i díky tomu dalo říct, že vytváření malých společenství s vlastním laickým vedením a

³⁵⁵ Podrobnější informace in: SCHNEEBERGER, V. D. *Přehledné dějiny metodismu*. Praha: Kalich, 1983. 246 s. Nebo: SCHNEEBERGER, V. D. *Theologické kořeny Wesleyova sociálního akcentu*. Praha: Evangelická církev metodistická, 1973. 124 s.

³⁵⁶ Podrobnější informace in: WESLEY, John. *Deník Johna Wesleye*. Praha: Evangelická církev metodistická, 1992.

³⁵⁷ Podrobnější informace in: HEMPTOM, David. *Methodism, Empire of the Spirit*. Yale: Yale University Press, 2006. 278 s.

několikadenní emotivní evangelizační shromáždění se tak stalo nejen typickým znakem metodismu ale celého amerického společensko-náboženského života.³⁵⁸

V České republice se v současnosti k Evangelické církvi metodistické hlásí téměř 2000 členů, ovšem ve světě je počet všech členů odhadován asi na 50 milionů.³⁵⁹ Česká církev se dělí na 14 sborů sdružených v oblastních konferencích. Nejvyšším orgánem sídlícím v Praze je Rada oblasti v čele se superintendentem.³⁶⁰

³⁵⁸ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, Praha: Portál, 2004. S. 60-61.

³⁵⁹ Podle sčítání lidu z roku 2011. Viz: Sčítání lidu, domů a bytů 2011[online]. © 2009 – 2011 Český statistický úřad [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30562&th=&vseuzemi=null&v=&vo=null&void=>.

³⁶⁰ VOJTÍŠEK, Z., ref. 358, s. 80.

5.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Evangelické církve metodistické

5.2.1. Důraz na řád a kázeň

Při komparaci metodistického učení s odkazem Jednoty bratrské je třeba mít na paměti, že Evangelická církev metodistická³⁶¹ vychází především z myšlenek Johna Wesleyho, jenž je hlavním původcem metodismu. I proto zde bude kromě církevních materiálů odkazováno také na díla Wesleyho nebo na díla o něm. John Wesley se na začátku působení osobně setkal s moravskými bratry a s jejich duchovní praxí. Je známo, že se jimi nechal při vytváření metodismu částečně ovlivnit. Plyne z toho tedy otázka, zda je tento vliv znát i v současné Evangelické církvi metodistické.

Pojetí řádu a kázně v ECM předkládá především její ústava. John Wesley podle ní vytvořil tři základní pravidla, která určují správné jednání v souladu s evangeliem:

„Proto se očekává ode všech, kteří jsou ve společenstvích, že svou touhu po spáse projeví tím, že předně nebudou konat zlo vystíhající se všelikého hříchu..., za druhé budou konat dobro, že budou podle svých možností ve všem milosrdní, pokud mají možnost činíce dobře všemožným způsobem a pokud možno všem lidem..., za třetí se účastní všech Bohem nařízených prostředků milosti...“³⁶²

Můžeme si povšimnout, že všechna tato pravidla určující řád jsou formulovaná velice obecně. A přesně to je hlavní charakteristikou ECM, budování pevných řádů a naukových zásad se upozaďuje před vedením k obecnému etickému jednání. Metodisti si za svůj prvořadý úkol vzali volání lidí k víře a podporování je v poznání lásky Boží. Při tom od začátku odmítali každé nepřiměřené odvolávání se na konkrétně určená pravidla v křesťanském společenství. Řád v církvi musí vycházet jen ze všeobecné zásady, že všichni, kteří patří do společenství víry, mají také vůči tomuto společenství odpovědnost.³⁶³

Z předchozích informací vystupuje zřejmý rozdíl od učení Jednoty bratrské, jenž na pevném řádu a kázni vystavěla své společenství. Tam kde bratří systematicky

³⁶¹ Dále také používána zkratka ECM.

³⁶² VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Všeobecná pravidla a Sociální zásady. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>

³⁶³ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Ústava – Nauka a řád v křesťanském životě. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

rozpracovávají konkrétní pravidla pro správné nasměrování člověka na cestu spásy, tam metodisté spoléhají na touhu členů církve žít v souladu se všeobecným učením křesťanské církve.³⁶⁴

Pokud se jedná o tematiku kázně v Evangelické církvi metodistické, podle své ústavy k ní přistupuje stejně jako k církevnímu řádu. Kázeň nemá být záležitostí církevního zákona, ale způsobem následování Krista. Odsuzují se způsoby církví, které rychle a neuvážlivě přistupují k trestání svých provinilých členů. Na druhou stranu se však například v otázce životního prostředí zdůrazňuje dávná tradice vysokých nároků na osobní kázeň a odpovědnost.³⁶⁵ Ti, kdo nezachovávali všeobecná pravidla, byli varováni před bludnou cestou: „Nebude-li však potom činit pokání, pak mezi námi nemá místa. My jsme vysvobodili svou duši.“³⁶⁶

Kázeňský řád a kárné řízení tedy měly u metodistů své určité místo. V disciplinárním a smírčím řádu církve je dokonce možné narazit i na konkrétní případy, při jakých se metodisté obrací ke kázeňským (disciplinárním) zákrokům.³⁶⁷ Oproti Jednotě bratrské ovšem v ECM chybí rozpracovaný stupňovitý systém kázeňského řádu. I zde se projevuje metodistická všeobecnost v pravidlech.

Nakonec je nutné zmínit možná překvapující větu Petra Procházky, který se tak vyjadřuje k současnému přístupu ECM ke kázni: „Kázeňské tresty jsou mimo realitu 21. století.“³⁶⁸ I když z toho nelze usoudit, zda se metodisté od trestání odklonili záměrně, či spíše konstatují smutnou realitu vyšumění důrazů na kázeň, je patrné, že v dnešní podobě učení ECM se bratrský odkaz řádu a kázně zcela nenaplnuje.

³⁶⁴ Dle odpovědi Petra Procházky, superintendanta ECM. Dotazník i odpověď byly zaslány emailem. Celá komunikace probíhala emailovou formou v měsíci únoru. Odpovědi jsou předloženy v příloze této práce.

³⁶⁵ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Ústava – Životní prostředí. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁶⁶ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Ústava – Všeobecná pravidla. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁶⁷ Například: pohrdání řádem církve, nesmiřitelnost mezi členy, šíření učení, které je v rozporu s normami církve, aj. In: VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Disciplinární a smírčí řád. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁶⁸ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Petrem Procházkou, superintendantem Evangelické církve metodistické. Vedený e-mailovou formou, únor 2015.

5.2.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejvyšší“)

O předním postavení Bible v Evangelické církvi metodistické určitě nemůže být pochyb. Dle ústavy církve se metodisté přiznávají k Písmu jako k základnímu zdroji a měřítku křesťanské nauky.³⁶⁹ Věří, že Bible je Duchem svatým inspirované slovo zapsané lidmi a lidskou řečí.³⁷⁰ I proto pro ně představuje nejvyšší normu a autoritu života.

Na konkrétních bodech tohoto vyjádření můžeme vidět podobnosti s terminologií používanou v Jednotě bratrské. Důležité je především stejné vnímání Písma jako svrchovaného měřítka správného života. Dále také srovnávání Bible s Božím slovem. V tomto kontextu je ovšem nutné podotknout i rozdíl od Jednoty. Současná ECM je ve vyjadřování se o Bibli jako o Božím slově daleko opatrnější. V popisu svého přístupu k Písmu svatému spíše používá výrok o zjevujícím se Božím slově v biblických textech,³⁷¹ čímž chce podle ústavy vyzdvihnout velikost věčného Božího slova neuchopitelného do formulací lidského jazyka.³⁷² Zároveň oproti Jednotě bratrské více zdůrazňuje lidskou roli ve vytváření textů Nového a Starého zákona,³⁷³ propojení tradice, zkušenosti a rozumu při chápání Bible a setkávání se s živým Kristem prostřednictvím Písma.³⁷⁴

³⁶⁹ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Ústava – Základy nauky. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁷⁰ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Petrem Procházkou, superintendentem Evangelické církve metodistické. Vedený e-mailovou formou, únor 2015.

³⁷¹ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Vyznání víry. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>

³⁷² VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Dějiny metodistické nauky. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>

³⁷³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Petrem Procházkou, superintendentem Evangelické církve metodistické. Vedený e-mailovou formou, únor 2015.

³⁷⁴ „Prostřednictvím Bible se s námi setkává živý Kristus ve zkušenosti spasitelné milosti. Jsme přesvědčeni, že Ježíš Kristus je živým Božím slovem mezi námi, kterému důvěřujeme v životě i ve smrti. Duchem svatým osvětlení bibličtí pisatelé dosvědčují, že v Kristu je svět smířen s Bohem. Bible spolehlivě dosvědčuje Boží sebezjevení v životě, smrti a vzkříšení Ježíše Krista, ale také v jeho stvořitelském jednání, v putování lidu Izraelského a v dalším působení Ducha svatého v lidských dějinách. Když otevřeme srdce a mysl Božímu slovu, které k nám přichází lidskými slovy, inspirovanými Duchem svatým, vzniká a roste naše víra, prohlubuje se naše poznání a do našeho zorného pole vstupují možnosti jak změnit svět.“ In: VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Bible + Zkušenost + Rozum. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

Stejně jako u jiných důležitých bodů církevního učení i v přístupu k Bibli platí, že Evangelická církev metodistická následuje především příkladu a učení svého zakladatele Johna Wesleyho. Pro něj byla Bible poslední autoritou ve všech otázkách nauky. Ve všech jeho spisech představovalo Písmo svrchovanou normu.³⁷⁵ Bible jakožto text, který zjevuje Boží slovo, byla podle Wesleyho důležitá pro spasení každého člověka. Proto nezapomínal při každé příležitosti připomínat význam pečlivého studia Bible.³⁷⁶ Současná ECM se tento Wesleyho důraz a zároveň odkaz Jednoty bratrské snaží následovat i v praktickém životě církve, a to prostřednictvím pravidelného konání Biblických hodin.³⁷⁷

5.2.3. Významná role církevního společenství

Pojetí církevního společenství v současné Evangelické církvi metodistické je přeneseno již z počátků jejího vznikání. Smyslem malých spolků scházejících se v 18. století v Londýně nebylo nic jiného než sdružování zbožných lidí, kteří se spolu modlili, přijímali napomenutí a dohlíželi jeden na druhého v lásce. Vzájemně si tak mohli pomáhat na cestě spasení a společným úsilím posílat dál zvěstované evangelium.³⁷⁸

Methodisté tedy chápou církev jako společenství skutečně věřících lidí, jež jsou spojení pod Kristovým panstvím. V ústavě ECM lze také narazit na přirovnání vyskytující se i v bratrském učení. Jedná se například o metaforu Kristova těla a jeho jednotlivých údů. V církvi jakožto v Kristově těle je podle metodistů každý úd zavázán nést břemena druhému údu a zároveň celému společenství. Na druhou stranu církev nabízí všem svým členům duchovní podporu v bolestech i radostech, povzbuzení a vzdělání. Dokonce se hovoří i o duchovní povinnosti církve starat se o duchovní růst svých členů, zajišťovat jim nutné sborové aktivity a stále se zajímat o své neaktivní členy.³⁷⁹

³⁷⁵ Podrobnější informace in: ODEN, Thomas C. *John Wesley's Scriptural Christianity*. Michigan: Zondervan, 1994. 384 s.

³⁷⁶ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Teologické směrnice. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁷⁷ V některých farnostech jsou biblické hodiny nahrazeny biblickými skupinkami, kde se společnému studiu Bible věnuje menší počet lidí než při biblických hodinách. Viz: EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ PRAHA 2. Bohoslužby. *UMC.cz* [online]. © 2015 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/praha2/bohosluzby>.

³⁷⁸ SCHNEEBERGER, V. D. *Přehledné dějiny metodismu*. Praha: Kalich, 1983. S. 28-29.

³⁷⁹ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Organizace a správa církve. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

Z předešlých informací lze usoudit, že učení ECM dává na sborové společenství velký důraz. Podobnost s Jednotou bratrskou sledujeme především ve vztahu církve a jednotlivce, kdy jakoby platilo heslo „jeden za všechny, všichni za jednoho“. Ovšem, čeho se v ústavě i v dalších materiálech nedostává, je zdůraznění bratrské sborovosti a rodinného charakteru církve. Většina všeobecných pravidel skutečně hovoří pouze o povinnostech jednotlivce k církvi a naopak. Samozřejmě jak už bylo popsáno výše, smysl společenství je spatřován ve vzájemném podpírání se uprostřed shromáždění, ale jakoby to bylo upozaděné před posláním církve získávat učedníky a dohlížet, zda svou touhu po spáse projevují dostatečně v plnění povinností (účast na bohoslužbách a svátostech).³⁸⁰

Z této skutečnosti ovšem nevyplývá, že by členové sborů v praktickém životě společně netrávili čas. Stejně jako bratři se přes týden scházejí v různých menších skupinkách, rozdělených podle generací či zájmů. Význam těchto skupinek je spatřován v přispívání duchovního růstu jednotlivců i celých sborů.³⁸¹ Nepravidelně se také pořádají větší akce jako například Konference mládeže,³⁸² odborné přednášky a koncerty.³⁸³ Zmínky o akcích podobným bratrskému Sborovému dni či Hodům lásky však nebyly v dostupných materiálech nalezeny.

5.2.4. Pojetí víry jako viditelné součásti člověka (odraz v praktickém životě)

Ohledně víry v Jednotě bratrské bylo řečeno, že jednu z nejdůležitějších charakteristik představovala víra odrážející se v praktickém životě bratří. Právě tento aspekt víry je nejtypičtější i pro Evangelickou církev metodistickou. Pojem „praktická

³⁸⁰ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Vyznání víry. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁸¹ Původně byly tyto skupinky vytvořeny na základě bydliště. V každé skupince bylo asi 12 osob, z nichž jeden člen byl vedoucím. Skupinky se označovaly termínem „třídy“, jenž se v některých sborech používá dodnes. In: EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Historie metodismu. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/historie-metodismu/>

³⁸² EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Mládež. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/mladez/>

³⁸³ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ PRAHA 2. Kurz Alfa. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/praha2/>

zbožnost“ a důraz na ni se objevuje již v učení Johna Wesleyho. Všechny další generace metodistů na to poukazují a snaží se jeho teologické dědictví realizovat.³⁸⁴

Metodismus byl od začátku považován za součást probuzeneckého hnutí, a to po právu. Wesleyovi uprostřed anglikánské církve vyzývali lidi k pravému pokání, k znovuzrození a posvěcení jejich života. Povzbuzovali věřící k uskutečňování evangelia Ježíše Krista v jejich životě. John Wesley také definoval „biblickou cestu spasení“,³⁸⁵ kde se zdůrazňuje nutnost viditelného živého praktikování víry a skutků v životě obrácených lidí a v ukázněném životě církve.³⁸⁶ Trval na tom, že se víra na základě evangelia také musí projevit životem podle evangelia. Víra je pro spasení člověka důležitá, ale musí být provázena ovocem zbožnosti a milosrdenství neboli skutky.³⁸⁷ Mezi skutky zbožnosti řadí veřejnou a tichou modlitbu, rodinnou modlitbu, účast na večeři Páně, půst a zdrženlivost. Skutky milosrdenství se týkají druhých lidí, kdy by věřící měl sytit hladové, odívat nahé, přijímat cizince, navštěvovat vězně nebo nemocné a celkově zachraňovat duše hříšníků.³⁸⁸

Evangelická církev metodistická tedy od svých zakladatelů přejala hlavní teologický úkol – přenést zaslíbení a požadavky evangelia do svého každodenního života.³⁸⁹ V následování Krista jim při tom pomáhají „metodicky“ uspořádané kroky posvěceného života.³⁹⁰

³⁸⁴ Anglický historik Isaak Taylor kdysi prohlásil, že matka Wesleyů byla matkou metodismu, Susanna Wesleyová (1669-1742) opravdu měla na oba bratry Wesleyovi velký vliv: „Susanna byla vzornou matkou. Snažila se naučit děti především poslušnosti, kterou pokládala za jedině trvalý a rozumný základ náboženské výchovy. Ještě než uměly děti mluvit, učila je modlit se znamením, a jakmile to bylo možné, učily se modlitbu Páně. Vyžadovala od nich pravdivost, dobrou náladu a dobré chování. Také zavedla několik novot do vyučování. Vedla své děti k tomu, aby se uchylovaly do samoty a k soukromé četbě bible a k modlitbě. Tento zvyk utvářel život Johna Wesleye a měl později vliv i na metodismus. Susanna také každý večer rozmlouvala jednotlivě s každým ze svých dětí o ‚něčem, co se ho zvláště dotklo‘.“ In: SCHNEEBERGER, V. D. *Přehledné dějiny metodismu*. Praha: Kalich, 1983. S. 10-13.

³⁸⁵ WESLEY, John. *Standartní kázání*. Praha: Evangelická církev metodistická 2005, S. 586-593.

³⁸⁶ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Dějiny metodistické nauky. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁸⁷ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Naše zvláštní metodistické dědictví. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁸⁸ WESLEY, John. *Standartní kázání*. Praha: Evangelická církev metodistická, 2005. S. 593.

³⁸⁹ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Náš teologický úkol. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁹⁰ Všeobecná pravidla od Johna Wesleyho byla poprvé zveřejněna 1743, mají dosud své místo v Řádu ECM. In: VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Služba všech křesťanů. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z:

Záznamy o důrazech na další aspekty bratrské víry nebyly v dostupných materiálech ECM nalezeny. Rozdíl s bratrskou vírou ovšem můžeme spatřovat i v tolik propagované praktické zbožnosti. Metodisté sice stejně jako členové Jednoty bratrské usilovali o viditelný křesťanský život, ale přidávali k tomu navíc „probuzeneckou“ touhu, kdy neustále burcovali davy ke stejnému způsobu života. Takové megalomanské cíle se ještě u bratří v takové míře neobjevují. Možná, že tuto odlišnost způsobily právě chybějící aspekty prosté, tiché a citlivé víry bratří.

5.2.5. Podpora duchovní jednoty církve

Evangelická církev metodistická je jednou z křesťanských církví, které se vnímají jako součást všeobecné Kristovy církve, i proto věří, že Kristus volá všechny křesťany k jednotě.³⁹¹

Při srovnávání s odkazem Jednoty bratrské stojí určitě za povšimnutí wesleyánské chápání „ekumenického smýšlení“ popsané v ústavě ECM. Současní metodisté se podle toho snaží následovat příkladu svého zakladatele, Johna Wesleyho,³⁹² a ve vztahu k jiným církvím se řídí jeho výrokem: „Ve všech otázkách, které se nedotýkají základů křesťanství, se držíme pravidla: myslet a nechat myslet.“³⁹³ To znamená, že například v otázkách bohoslužby, církevní struktury a podoby svátostí metodisté uznávají právo druhých křesťanů mít odlišný názor. S ohledem na společné základy víry pak usilují o vzájemné mezicírkevní uznání, obohacení a spolupráci. Ovšem sám Wesley v těchto otázkách vycházel z již existujícího postoje, a to z výroku pocházejícího z tradice staré Jednoty bratrské: „V podstatném jednotu, v nepodstatném svoboda a ve všem láska.“³⁹⁴

<http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁹¹ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Čl. 214 Otevřenost. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z:

<http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁹² Pohled Johna Wesleyho na ekumenické vztahy také in: WESLEY, John. *Standartní kázání*. Praha: Evangelická církev metodistická, 2005. S. 533-540.

³⁹³ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Základy nauky. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z:

<http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁹⁴ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Dějiny metodistické nauky. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z:

<http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

ECM tedy stejně jako historická Jednota bratrská věří v církevní jednotu v různosti. Ve své ústavě používá i podobnou terminologii, kdy připomíná, že křesťanská jednota je založena na víře v jedno Kristovo tělo, čehož jsou jednotlivé církve součástí jako jeho údy. Úsilí o jednotu křesťanů metodisté považují za praktické poslání církvi a snaží se tak činit na rovině místní, národní i celosvětové.³⁹⁵ Vstupují do setkávání a rozhovorů mezi křesťany, podporují společné slavení svatě večeře Páně a zapojují se do nejrůznějších ekumenických projektů a organizací.³⁹⁶ Celkově se dá říct, že tolerantní přístup k ekumenismu je jednou z nejvýraznějších charakteristik současné Evangelické církve metodistické.

5.2.6. Důraz na modlitbu

O roli modlitby v Evangelické církvi metodistické se církevní dokumenty přímo nezmiňují. Pokud bychom tedy měli vycházet při srovnávání s odkazem Jednoty bratrské jen z dostupných materiálů ECM, bylo by možné dokázat pouze určitou přítomnost modlitby při metodistických nedělních bohoslužbách a celkově v životě církve.³⁹⁷

Dostatečné množství konkrétnějších informací k tematice modlitby neposkytnul ve své odpovědi ani superintendent ECM Petr Procházka. Z jeho výpovědi je však jasné, že metodisté své členy povzbuzují jak k tichým modlitbám, tak i k těm hlasitým. Zřejmě také nepreferují pouze jeden způsob modlení, jako tomu bylo v bratrském společenství, kde se modlili v kleče. V postoji při modlitbě je dána svoboda. Dále z jeho odpovědi vyplývá, že se ECM snaží udržovat tradici pravidelných modlitebních setkání, a tak následuje odkaz Jednoty bratrské.³⁹⁸

³⁹⁵ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Ekumenický závazek. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁹⁶ Evangelická církev metodistická je členkou Ekumenické rady církví v ČR. Pravidelně se také podílí na pořádání každoročních Ekumenických bohoslužeb. Jednotlivé sbory se účastní ekumenických akcí typu Noc kostelů nebo Týden společných modliteb. Viz: EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ PRAHA 2. Noc kostelů. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/praha2/srdecne-vas-zveme-na-noc-kostelu-2015>

³⁹⁷ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Všeobecná pravidla. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

³⁹⁸ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Petrem Procházkou, superintendentem Evangelické církve metodistické. Vedený e-mailovou formou, únor 2015.

Programy jednotlivých sborů ECM konání této aktivity také dokazují.³⁹⁹ Ovšem mimo to se pořádají i větší akce, jako je Večer modliteb a chval⁴⁰⁰ a měsíční Společné modlitby. Tyto každý měsíc se obměňující Společné modlitby představují originální projekt metodistů. Na internetových stránkách české Evangelické církve metodistické předkládají jednotlivé sbory své předměty modliteb pro každý měsíc. Tak vzniká zajímavý seznam konkrétních proseb a díky, ke kterým se může kdokoliv z jiných sborů přidat.⁴⁰¹

Podobnost s bratrským pojetím modlitby je možné nalézt především v učení Johna Wesleyho. Ten vyzdvihuje důležitost stálého napojení na Boha, kterého lze dosáhnout skrze modlitbu. Sám život křesťana by měl být modlitbou, rozhovorem s Bohem. A nakonec stejně jako Ochranská Jednota i on v soustředěné modlitbě spatřuje zdroj obrovské síly a hlubokého vztahu s Bohem.⁴⁰²

5.2.7. Vztah ke kultuře

V souvislosti se vztahem Evangelické církve metodistické ke kultuře nelze nezmínit význam osoby Charlese Wesleyho. Zásluhy Charlese, mladšího bratra Johna Wesleyho, bývají často upozaděné. Ovšem právě v oblasti kultury, konkrétně hudby, nemá v metodistické tradici sobě rovného. Za svůj život dokázal napsat přes 9000 básní, z nichž se více než 500 stalo duchovním písněmi. A právě tyto básně a písně se již v začátcích staly charakteristickým znakem metodistického hnutí a provázejí generace metodistů až dodnes.

Již od počátku vzniku metodismu tedy byla hudba propagovaná součástí křesťanského života. John i Charles Wesleyovi kladli důraz na zpěv už v prvních kroužcích v Oxfordu. Zpěv byl v tu dobu ale spíše chápán jako duchovní cvičení, stejně jako například četba vzdělávacích knih. Pravým výrazem osobní zkušenosti víry se zpěv stal až po setkání metodistů s bratřími z Ochranské Jednoty. Z jejich svědectví Wesleyovi

³⁹⁹ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ PRAHA 2. Bohoslužby. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/praha2/bohosluzby>,

⁴⁰⁰ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ LITOMĚŘICE. Kalendář akcí. *ECMLitoměřice.cz* [online]. © 2015 Websitemaster [2015-05-13]. Dostupné z: http://www.ecmlitomerice.estranky.cz/clanky/kalendar_akci.html.

⁴⁰¹ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Společné modlitby. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/2015/spolecne-modlitby-v-kvetnu/>

⁴⁰² REIMERS, Hans Jakob. *John Wesley a modlitba*. Praha: Evangelická církev metodistická, 2001. 26 s.

čerпали, v jejich zpěvnících hledali inspiraci. Proto lze konstatovat, že odkaz Ochránovské Jednoty bratrské v přístupu k hudbě je u metodistů nezpochybnitelný.⁴⁰³

V současnosti Evangelická církev metodistická samozřejmě stále zpěv zapojuje do svých bohoslužeb. Charakteristické je ovšem používání hudby pro misijní účely. Wesleyovi totiž již od počátku zapojovali zpěv do svých evangelizací. Stávalo se, že celá ohromná shromáždění zpívala Charlesovy duchovní písně. Hudba se tak stala jedním z nejdůležitějších prostředků pro sklizení úspěchů probuzeneckého hnutí. A přesně tohoto nasměrování se snaží držet i současní metodisté.⁴⁰⁴

V praxi českých metodistických sborů je možné se setkat s pořádáním misijních Večerů chval či s organizováním různorodých koncertů duchovní hudby.⁴⁰⁵

Co se týče dalších možností kulturního života, dle Petra Procházky se metodisté nestraní kultury, v církvi mají své místo drama, hudba i umění.⁴⁰⁶

5.2.8. Přístup k výchově a vzdělání

Dle slov pana superintendanta Procházky, přikládají metodisté vzdělání velkou váhu. Budoucí kazatelé by měly mít například v současné době nejméně bakalářské vzdělání v oblasti teologie.⁴⁰⁷ Ovšem ještě výraznější důrazy ve sféře vzdělání a výchovy dává ECM na rozvoj dětí a dospívajících. Pro děti se ve sborech pořádají nejrůznější zájmové kroužky, pravidelné schůzky generačních skupinek, prázdninové akce a především nedělní besídka.⁴⁰⁸ Ve své ústavě se metodisté vyjadřují o bezpodmínečné podpoře vzdělání, které by zároveň mělo být dostupné všem.⁴⁰⁹

⁴⁰³ BROSE, Martin E. *Charles Wesley, zpěvák metodismu*, Praha: Evangelická církev metodistická, 2002. S. 48-60.

⁴⁰⁴ „Metodistický zájem o formální normy nauky je vzhledem k evangelizaci, vzdělávání a misii druhořadým. Především wesleyánská písněová tvorba slouží v praxi jako důležitý prostředek při předávání a zachování naukového základu evangelia“. In: VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Základy nauky v americkém metodismu. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umd.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkev%20metodistick%C3%A9.pdf>.

⁴⁰⁵ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Hudební festival. *UMC.cz* [online]. © 2014 Evangelická církev metodistická [2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.umd.cz/2014/hudebni-festival-skp-hopo-2/>. Nebo: EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ PRAHA 2. Benefiční koncert. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umd.cz/praha2/srdecne-zveme-na-beneficni-koncert-souboru-noach>

⁴⁰⁶ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Petrem Procházkou, superintendantem Evangelické církve metodistické. Vedený e-mailovou formou, únor 2015.

⁴⁰⁷ Strukturovaný rozhovor, ref. 406.

⁴⁰⁸ Nedělní besídkou je hlavní sborová aktivita pro děti. Během nedělního kázání je pro děti připravený alternativní program, který má za úkol seznamovat děti už od nejútlejšího věku s Božím slovem. In: VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Nedělní besídka. *UMC.cz* [online]. ©

Pokud tedy opět zaměříme svou pozornost na srovnání ECM s odkazem Jednoty bratrské, můžeme z uvedených informací usoudit, že v přístupu k výchově a vzdělání jsou metodisté nejpodobnější pozdějšímu proedukačnímu myšlení Jednoty bratrské.

Přímou návaznost na učení Ochranovské Jednoty lze nalézt opět u Johna Wesleyho. Je známo, že jeho sklon k horlivé starosti o výchovu a vzdělání dětí byl podpořen vlivy německého pietismu a ochranovského bratrství. Wesley prožíval ve své době velké zklamání z nedostatečného nebo úplně chybějícího vzdělání malých dětí v Anglii. I proto začal podporovat zakládání metodistických škol, v nichž bylo zprostředkováno profánní i náboženské vzdělání především těm, kteří by se ho jinak kvůli své chudobě museli vzdát. Věřil, že jedině tak může ochránit děti a tím pádem i celou budoucí společnost před nebezpečným vlivem nekřesťanského způsobu života.⁴¹⁰

V současnosti je možné se s metodistickými školami setkat především v zahraničí. Evangelická církev metodistická v ČR se přiklání spíše k organizaci vzdělávacích kurzů a zábavných kroužků pro děti.

5.2.9. Přístup ke světu

Evangelická církev metodistická se ve svém přístupu ke světu odkazuje na takový přístup, který byl zastáván v počátcích existence metodistického hnutí. John Wesley určitě nebyl věřícím člověkem uzavírajícím se před okolní společností. Věřil, že správné náboženství by mělo být sociálním náboženstvím. Proto také kázal všude, kde k tomu měl příležitost a ke své práci ještě připojil rozsáhlou sociální činnost církve. ECM dodnes

2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

⁴⁰⁹ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Politické společenství. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

⁴¹⁰ Byly zakládány i nedělní školy, které byly předchůdkyněmi nedělní besídky: „Původně byla nedělní škola přístupná pro všechny – bez ohledu na jejich činnost v pracovních dnech. Naučily se tam základy čtení a psaní a samozřejmě nejdůležitější částí katechismu; v některých Nedělních školách patřily k vyučovací látce i počty. Nejvíce používanou školní učebnicí byla Bible, která byla nejen nejdostupnější a poměrně nejlevnější, nýbrž náboženským výchovným cílům Nedělních škol také nejprůměrnější knihou.“ In: MARQUARDT, Manfred. *Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho*. Praha: Evangelická církev metodistická, 2004. S. 35-49.

považuje evangelizaci a sociální činnost za své nejcharakterističtější důrazy, i když v síle nadšení pro sociální práci se nemůže wesleyovskému období vyrovnat.⁴¹¹

Svou otevřeností vůči světu a misijním nadšením metodisté připomínají opět více Ochránovskou Jednotu bratrskou než tu předbělohorskou. Řídí se heslem, že církev Ježíše Krista žije ve světě a pro svět. Považují tedy za nutné do své cesty za spasením zařadit křesťanskou misii a službu světu. S tím souvisí i to, že stejně jako moravští bratři i metodisté nevidí svůj úkol pouze na jednom místě, ale v šíření evangelia po světě.

V současné ECM řeší misijní záležitosti především Komise pro zahraniční misii.⁴¹² Na úrovni vnitrostátní misie si podobu misijních činností určují samotné sbory. Podle výpovědi Petra Procházky je v tomto směru jedním z neaktivnějších sborů v Tachově.⁴¹³ Z aktivit, které jsou v tomto sboru zaměřeny na lidi mimo církev, lze jmenovat herní klub s výukou angličtiny, pěvecký sbor pro teenagery, mateřský klub a další samostatné kroužky pro děti a dospívající.⁴¹⁴ Na druhou stranu je nutné podotknout, že při prvním pohledu na jejich internetové stránky se zdá, jakoby v tom ani žádná církev či sbor nefigurovaly. Ikona církve je tam znázorněna jako jedna z možností, kterou si lze z množství aktivit vybrat. Sbor se tak zřejmě chce popasovat s charakterem dnešní doby, kdy se lidé všeho církevního obávají a raději se toho straní.

Druhý důraz metodistického hnutí, sociální zaměření, se v ECM projevuje rozvinutým systémem diakonie. Sama církev zastřešuje v ČR deset samostatných středisek, která provozují mateřská centra, protidrogové léčebny, ubytovny pro lidi bez domova a zajišťují různé volnočasové aktivity pro mládež ze sociálně slabých rodin či ze sociálně vyloučených oblastí.⁴¹⁵

Ve své ústavě ještě ECM shrnuje, v čem spatřuje svůj teologický úkol:

„Jako metodisté jsme povoláni všimnout si potřeb jednotlivců a společnosti a řešit je na základě pramenů křesťanské víry způsobem, který je jasný,

⁴¹¹ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Diakonie. *UMC.cz* [online]. © 2015 Evangelická církev metodistická [2015-05-13]. Dostupné z: <http://diakonie.umc.cz/>.

⁴¹² VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Organizace a správa církve. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

⁴¹³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Petrem Procházkou, superintendentem Evangelické církve metodistické. Vedený e-mailovou formou, únor 2015.

⁴¹⁴ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ TACHOV. Sedmdesátka. *UMCTachov.cz* [online]. © 2008-2014 klub Sedmdesátka [2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.umctachov.cz>.

⁴¹⁵ EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Diakonie. *UMC*. Dostupné z: <http://diakonie.umc.cz/>.

přesvědčivý a působivý. Teologie slouží církvi tak, že jí přibližuje potřeby a výzvy světa a světu tlumočí evangelium.⁴¹⁶

5.2.10. Přístup ke vztahu mezi světskou a duchovní mocí

Vztah Evangelické církve metodistické ke státní moci je nejlépe popsán v její ústavě. Vyznává v ní, že postavení vrchnosti (státní moci) přijímá, protože věří, že svou zákonnou moc dostala od svrchovaného Boha. Uznává tak význam vládních orgánů pro uspořádání společnosti. Bezmezná poslušnost metodistů ovšem nepatří světské moci, ale přednost má vždy poslušnost vůči Bohu.⁴¹⁷

Co se týče přístupu ke vzájemnému vztahu státu a církve, Evangelická církev metodistická po většinu svého působení podporovala odluku církve od státu. Zdůrazňuje však, že při faktickém oddělení těchto dvou složek by nemělo dojít k přerušení vzájemných vztahů. Stát má stále komunikovat s církvemi, ale nesmí usilovat o jejich kontrolu. Zároveň ani církve se nemají snažit ovládnout stát. Vyvíjení silného etického vlivu na vládnoucí skupinu a podporování spravedlivých státních opatření je ovšem dovoleno, ba i silně propagováno.⁴¹⁸ Členové ECM tak ve svém působení v politice nemají omezení.⁴¹⁹

Můžeme tedy opět konstatovat podobnost spíše s pozdějším učením Jednoty bratrské, kde byla například bratrem Lukášem podporována spolupráce církevní a státní moci ve vytváření spravedlivějších vztahů ve společnosti.

⁴¹⁶ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Náš teologický úkol. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

⁴¹⁷ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Vrchnost. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

⁴¹⁸ VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické, Politické společenství. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.

⁴¹⁹ Představitelé církve by se ovšem v politických stranách angažovat neměli. In: *Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Petrem Procházkou, superintendentem Evangelické církve metodistické. Vedený e-mailovou formou, únor 2015.*

6. Bratrská jednota baptistů

6.1. Akademický popis a charakteristika církve

Současný název Bratrská jednota baptistů získala tato církev až v roce 1949. Do té doby nesla jméno Bratrská jednota Chelčického, jež vzniklo spojením dvaceti pěti sborů československých baptistů v roce 1919. V českých zemích vznikaly baptistické sbory již v 80. letech 19. století. Jako úplně první zde existoval pražský sbor v čele s kazatelem Jindřichem Novotným, který před tím působil jako kazatel Svobodné církve reformované (dnešní Církev bratrská).⁴²⁰

Historie světového baptismu sahá ovšem hlouběji do historie. Někteří historici spatřují jeho první kořeny již v radikálních křtěneckých hnutích (anabaptisté) působících především ve Švýcarsku a Německu v 16. století.⁴²¹ Sami baptisté se k těmto skupinám také odkazují. Jisté však je, že samotný baptismus vznikl na půdě anglikanismu až počátkem 17. století. Jeho přívrženci tak chtěli vyjádřit nespojenost s neúplností reformace, kterou učinila anglikánská církev. Je ale nutné říct, že samotný baptismus procházel hned z počátku své existence různými spory a tříštěním. Právě kvůli jedné při o pojetí predestinace vznikly roku 1610 v Londýně hned dva sbory baptistů, generální baptisté Johna Smithe a partikulární baptisté Henryho Jacoba. Roku 1891 se nakonec obě dvě větve spojily.⁴²²

Stejně jako metodismus i baptismus dosáhnul největších úspěchů díky velkým probuzením na území Spojených států amerických. Probuzenectví poté zasáhlo i evropské skupiny věřících a baptismus zaznamenal rozmach nejen na Britských ostrovech a Německu, ale i dále na východě a severu. S novým duchovním nábojem baptisté zakládají misijní společnosti a šíří svou víru do dalších částí světa.⁴²³

V současné době má Bratrská jednota baptistů podle nejnovějšího sčítání lidu 3028 členů. Celá církev je rozdělena na více než třicet sborů, jejichž činnost je koordinována Výkonným sborem. Charakteristickým znakem baptismu, který se projevuje i v praxi

⁴²⁰ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, Praha: Portál, 2004. S. 75-76

⁴²¹ Blíže o tom např.: GARRETT, James Leo. *Baptist theology a four-century study*. Macon: Mercer University Press, 2009. S. 1-22.

⁴²² FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. Brno: Centrum pro studia demokracie a kultury, 2012. S. 139-140.

⁴²³ FILIPI, Pavel, ref. 422, s. 140.

církve, je důraz na kongregacionalismus (samostatnost sborů) a laické pojetí církevního společenství.⁴²⁴

⁴²⁴ VOJTÍŠEK, Zdeněk, ref. 420, s. 75-76.

6.2. Srovnání odkazu Jednoty bratrské s učením a praxí Bratrské jednoty baptistů

6.2.1. Důraz na řád a kázeň

V úvodu ke svým zásadám zdůrazňuje Bratrská jednota baptistů,⁴²⁵ že její sbory navazují jak na praxi prvotní církve, tak i na duchovní tradici protestantské reformace v Evropě.⁴²⁶ Dle následující komparace s odkazem Jednoty bratrské můžeme zhodnotit, zda se hlásí i k principům české (bratrské) reformace a v jakých konkrétních bodech. Zároveň bude možné posoudit, zda následování Jednoty bratrské je čitelné pouze z názvu této církve nebo i z každodenní praxe.

Baptistické pojetí řádu a kázně nejpodrobněji předkládá výpověď Vlastimila Pospíšila. Důraz na obojí považuje pro lidskou společnost i pro církve za důležitý. S aplikací řádu do praktického života musí být ovšem církve opatrná. Sám o sobě by se totiž řád neměl příliš vyvyšovat, je nutné mít stále na paměti, že má pouze služební poslání. V podobném smyslu se vyjadřuje i o kázeňském systému v církvi. Přiznává, že kázeň má v baptistickém společenství své místo, a uvědomuje si, že zcela bez vyžadovaných pravidel by lidská společnost nemohla fungovat. Káznění je ale myšleno jako pomoc tomu, kdo je kázněný, aby opustil hříšnou cestu. Nad tresty vyřknutými v církvi musí stát vždy bratrská láska.⁴²⁷

Užívaný kázeňský řád BJB svým stupňovitým členěním připomíná systém kázeňských trestů v Jednotě bratrské. Na místo bratrských tří stupňů, se zde však vedle napomenutí skrze kázané Slovo praktikuje šest druhů kázeňských trestů.⁴²⁸ Charakter a účel v podobě uplatňování milostné kázně baptistického kázeňského řádu lze i přesto považovat za velice podobný s bratrským řádem, možná i shodný.

⁴²⁵ Dále také používaná zkratka BJB.

⁴²⁶ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Zásady a stanoviska. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=10:zasady-a-stanoviska-bjb>.

⁴²⁷ Odpověď Mgr. Vlastimila Pospíšila, teologa a kazatele Bratrské jednoty baptistů. Ze zástupců Bratrské jednoty baptistů byl e-mailovou formou osloven Milan Kern, předseda Výkonného výboru BJB. Odpovědi na zaslané dotazníkové otázky ovšem přenechal teologu Vlastimilu Pospíšilovi, se kterým byl nadále uskutečňován rozhovor e-mailovou formou. Vše probíhalo v měsíci březnu a dubnu v roce 2015.

⁴²⁸ Z pravidla se praktikuje: a) napomenutí bratrem nebo sestrou, b) napomenutí před dvěma nebo třemi svědky, c) napomenutí staršovstvem sboru, d) napomenutí sborovým shromážděním, e) omezení některých práv člena případně pozastavení členství, f) vyloučení ze sboru. V případě vyloučení (pozastavení členství) pokračuje pastorační odpovědnost sboru. In: SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Jednací řád. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/ke-stazeni/category/3-rady-pravidla?download=4:jednaci-rad-bjb>.

Celkově se dá shrnout, že důraz na řád a kázeň zřejmě nepatří k předním charakteristikám Bratrské Jednoty baptistů, jak tomu bylo v Jednotě bratrské. V praktickém užívání povinností daných řádem se baptisté více přiklánějí ke svobodné vůli člověka a k jeho individualitě. Určitě zde tedy neplatí obklopení soukromého i společenského života přesnými pravidly jako u bratří.

6.2.2. Významné postavení Bible („Slovo Boží nejpřednější“)

Známý teolog James W. McClendon vytvořil baptistický model církve, kde pojmenovává nejvýraznější důrazy baptizmu. Je zajímavé, že „biblicismus“, neboli přijetí Bible jako jediné autority pro víru a praxi církve, je jmenován hned na prvním místě.⁴²⁹

I podle informací z dokumentů Bratrské jednoty baptistů lze opravdu potvrdit, že Písmo zastává v této církvi jednu z nejpřednějších rolí. Stejně jako Jednota bratrská spatřuje BJB v textech Starého a Nového zákona Boží slovo. Považuje to dokonce za nejsprávnější pojmenování, protože psané slovo vydává svědectví o Božím nejvyšším Slovu, jímž je Ježíš Kristus.⁴³⁰ Toto pojetí Bible se poté projevuje v praktickém životě, kdy se řídí jejím obsahem jako nejvyšší autoritou a průvodcem ve všech věcech víry i ve všedních záležitostech.⁴³¹ Při tom však stále připomínají, že Písmo samo o sobě nemá nezávislou autoritu, ale stává se jí tím, jak prezentuje přítomného Krista.⁴³²

Možná o trochu více než bratří poukazují baptisté na vedení Duchem svatým při porozumění Bibli. Bůh sice mluví své slovo skrze Písmo, ale Duch musí vést k tomu, aby jím byli lidé osloveni a zasaženi. Každá generace křesťanů tak díky tomu může slyšet Boží slovo pro sebe a svou dobu novým způsobem.⁴³³

⁴²⁹ MACEK, P. Baptistický model v ekumenické perspektivě. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/64-clanky/608-baptisticky-model-v-ekumenicke-perspektive-p-macek>.

⁴³⁰ BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. Dorweilský dokument: Kdo jsou baptisté, na cestě k vyjádření identity baptistů v měnící se Evropě. *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/618-kdo-jsou-baptiste-na-cestech-k-vyjadreni-identity-baptistu-v-menici-se-evrope-tzv-dorweilsky-dokument>

⁴³¹ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Základní dokument. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=9:zakladni-dokument-bjb>.

⁴³² MACEK, P. Baptistický model v ekumenické perspektivě. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/64-clanky/608-baptisticky-model-v-ekumenicke-perspektive-p-macek>.

⁴³³ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Zásady a stanoviska. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=10:zasady-a-stanoviska-bjb>.

Současné využívání Písma v životě sborů a jednotlivců komentuje ve své výpovědi Vlastimil Pospíšil. Vnímá, že u baptistů není velký rozdíl mezi nedělním shromážděním a biblickou hodinou, jejíž pravidelné konání se i podle vzoru Jednoty bratrské snaží BJB stále udržovat.⁴³⁴ V obou setkáních je přítomný podrobný výklad Slova Božího, ovšem v biblických hodinách je prostor i pro diskuzi, protože účast členů tam je daleko menší.⁴³⁵

Z dalších biblických aktivit, na které dávají baptisté důraz, je možné jmenovat nedělní školy pro děti nebo různá biblická vzdělávání pro mládež. Specifickým fenoménem je konání nedělních škol pro dospělé před bohoslužbou, kde se zdůrazňuje potřeba osobního studia Písma jako udržování neustálého kontaktu s Božím slovem.⁴³⁶

⁴³⁴ Například: BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. Děčín. *BJB.cz* [online]. © 2014 Bratrská jednota baptistů [2015-05-20]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/decin>. Nebo: BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. Kroměříž. *BJB.cz* [online]. © 2014 Bratrská jednota baptistů [2015-05-20]. Dostupné z <http://www.bjb.cz/sbory/kromeriz>.

⁴³⁵ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015.

⁴³⁶ Například: BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. Cheb. *BJB.cz* [online]. © 2014 Bratrská jednota baptistů [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/cheb1>.

6.2.3. Významná role církevního společenství

Klíčem k pochopení role církevního společenství v Bratrské jednotě baptistické je pojem sbor. Baptisté patří mezi církve, které kladou důraz na laickou podstatu církve a svrchovanost místního sboru. Každý místní sbor je sám o sobě církví v pravém slova smyslu. S ostatními sbory sdílející stejné přesvědčení se dobrovolně sdružuje do tzv. jednoty. Bratrská jednota baptistů tedy není „baptistickou církví“, ale jednotou jednotlivých místních církví. Tento svaz církví zajišťuje stabilitu a věrnost biblickému svědectví napříč všemi místními sbory. Zároveň ovšem umožňuje samostatné rozvíjení každému sboru, který se tak může více semknout a vytvořit typické bratrské rodinné společenství.⁴³⁷

Dalším charakteristickým rysem BJB v souvislosti s pojetím církevního společenství je koncept „věřící církve“.⁴³⁸ V dokumentech baptistů se objevují poznámky, že právě v tomto bodě následují příkladu Jednoty bratrské.⁴³⁹ Podstatou „věřící církve“ je to, že se skládá pouze ze členů, kteří se dobrovolně k víře přihlásili, prožili přechod ze starého do nového života a slíbili, že se zúčastní různorodé činnosti sboru. Proto není uznáváno jakékoliv donucování ke členství, mezi které se počítá i křest malých dětí jen kvůli tomu, že mají baptistické rodiče.⁴⁴⁰

Lze tedy tvrdit, že o Bratrské jednotě baptistů platí to samé jako o Jednotě bratrské, církevní společenství hraje velice významnou roli v životě celé církve. Tento fakt

⁴³⁷ Br. Dr. Jindřich Procházka po desetileté činnosti tajemníka této Jednoty vydává v roce 1929 spisek pod názvem *Po deseti letech* a v něm vysvětluje povahu tohoto uskupení takto: „Jednota je dobrovolné a bratrské spojení sborů. Hlavním účelem tohoto spojení je pěstování společenství a spolupráce všech misijních jednotek. Jednota nekoná misijní dílo - to činí sbory -, ani neustanovuje kazatele; nedává zákony a nařízení, nerozhoduje ve sporných otázkách sborů. To všechno spadá do rámce činnosti a odpovědnosti jednotlivých sborů. Sbor je samostatná a svéprávná jednotka. Jednota je těleso poradní a reprezentativní alespoň v tom smyslu, že sjednocuje všechny sbory ke společenství, na obranu náboženské svobody a k hlásání zásad společného vyznání.“ In: HLAVÁČEK, P. Baptistická eklesiologie a Základ a řád ordinované služby BJB. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/613-baptisticka-eklesiologie-p-hlavacek>

⁴³⁸ MACEK, P. Baptistický model v ekumenické perspektivě. *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/64-clanky/608-baptisticky-model-v-ekumenicke-perspektive-p-macek>.

⁴³⁹ ZEMAN, J. K. O baptistech, jejich kořenech, zásadách a důrazech. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/historie/612-o-baptistech-jejich-kořenech-zasadach-a-durazech-j-k-zeman>.

⁴⁴⁰ „Baptisté ve křtu nevidí nic spasitelného, tj. co by měnilo člověka špatného v člověka dobrého. Vidí v něm toliko symbolizované osobní rozhodnutí povstat z duchovní mrtvosti k novému životu a ke konání spravedlnosti na světě.“ In: KRÁLÍČEK, J. Vznik a zásady baptistů. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/630-vznik-a-zasady-baptistu-j-kralicek>.

potvrzuje i výpověď Vlastimila Pospíšila, který společenství v církvi přikládá stejnou váhu jako společenství v rodině. Podle něj baptisté dávají velký důraz na to, aby členové sboru žili spolu. Nestačí přijít jen občas na bohoslužbu, ale důležité je, aby lidé mezi sebou hovořili o svých problémech, navzájem se povzbuzovali a pomáhali si. Jedině tak se vytváří skutečné společenství. Bez neustálé vzájemné komunikace by sboru hrozilo nebezpečí zmenšení, rozdvojení či rozpadnutí.⁴⁴¹

Základní způsob, kterým je vyjádřen společný život církve, představuje setkání členů u společného stolu ke slavení Večeře Páně.⁴⁴² Klade se však důraz také na společné obecenství v menších skupinkách rozdělených podle věku či podle zájmu. Všude tam se probírají biblická témata a mohou se tak vytvářet nová společenství a společná důvěra.⁴⁴³ Další sborové akce vzniklé v bratrské tradici, jako jsou Hody lásky nebo Sborový den, nejsou v dostupných materiálech zmíněny.

6.2.4. Pojetí víry jako viditelné součásti člověka (odraz v praktickém životě)

Pokud hovoříme o víře viditelné v praktickém životě jako o jednom z nejdůležitějších aspektů víry v Jednotě bratrské, v Bratrské jednotě baptistů to samé platí o víře osobní. Baptisté osobní víru v Ježíše Krista pokládají za základní výraz křesťanského života. Každý člověk, který se rozhodne následovat Ježíše Krista jako svého Spasitele, by zároveň toto rozhodnutí měl i osobně vyznat. Díky tomuto osobnímu přijetí daru víry, člověk může změnit svůj život (obrátit se) a dát se na cestu radikálního učednictví podle životního vzoru Ježíše Krista. Toto veřejné potvrzení proměněného života má, jak je již zřejmé, podobu vyznavačského křtu. Baptisté věří, že právě tento typ křtu pocházející již z novozákonní tradice, má zásadní význam pro pochopení podstaty víry, církve a učednictví.⁴⁴⁴

⁴⁴¹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015

⁴⁴² BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. Dorweilský dokument: Kdo jsou baptisté, na cestě k vyjádření identity baptistů v měnící se Evropě. *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/618-kdo-jsou-baptiste-na-cestech-k-vyjadreni-identity-baptistu-v-menici-se-evrope-tzv-dorweilsky-dokument>.

⁴⁴³ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015

⁴⁴⁴ MACEK, P. Baptistický model v ekumenické perspektivě. *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/64-clanky/608-baptisticky-model-v-ekumenicke-perspektive-p-macek>.

I v baptistické osobní víře a v obrácení lze nalézt podobnosti s bratrským pojetím víry. Jedná se například o aspekt poslušnosti, kterým se rozumí neustálá snaha plnit vše, co žádá Bůh. Změněným životem neboli novým zrozením baptisté přijímají závazek plné oddanosti Bohu, jež se má projevit živou vírou.⁴⁴⁵ Dále s osobní zbožností souvisí i samotné praktické pojetí víry. Podle Vlastimila Pospíšila baptisté kladou velký důraz na opravdové obrácení člověka z důvodu toho, že jen takový křesťan může osobně svědčit slovy i svým životem. Ve víře, která je vidět na jednotlivých křesťanech kdykoliv a kdekoliv, spatřuje možnost, jak i dnes může církev misijně působit.⁴⁴⁶

Další aspekty víry objevující se v Jednotě bratrské se ve větší míře v dokumentech BJB nevyskytují. Z těch drobných náznaků, které tam můžeme nalézt, je možné vyzdvihnout například odkazování se k citovým až mystickým myšlenkám Tomáše Müntzera.⁴⁴⁷

6.2.5. Podpora duchovní jednoty církve

V kapitole o církevním společenství bylo probráno, že typickým znakem Bratrské jednoty baptistů je důraz na samostatnost místních sborů. Z této informace je nutné vycházet i v uvažování o baptistické podpoře duchovní jednoty církve. Právě na úrovni jednotlivých sborů se nejčastěji vytvářejí ekumenické svazky s jinými denominacemi. Účelem těchto obecenství pak je vzájemné povzbuzení, sdílení zkušeností a spolupráce na misijních aktivitách.⁴⁴⁸ Pospíšil k tomu dodává, že podstatu ekumeny vidí v kooperaci sborů různého vyznání. Na této rovině se odvádí nejvíce ekumenické a misijní práce. Baptisté podle něj ekumenismus berou vážně a snaží se aktivit pro podpoření jednoty církve zúčastňovat nebo je přímo organizovat. Jmenuje například každoroční akci

⁴⁴⁵ KRÁLÍČEK, J. Vznik a zásady baptistů. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/630-vznik-a-zasady-baptistu-j-kralicek>.

⁴⁴⁶ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015

⁴⁴⁷ Např.: Novokřtěnecký vůdce Tomáš Müntzer trefně napsal: „I kdyby Kristus vstal z mrtvých třeba tisíckrát, ale ne ve mně, je mi to na nic.“ In: ZEMAN, J. K. O baptistech, jejich kořenech, zásadách a důrazech. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/historie/612-o-baptistech-jejich-korenech-zasadach-a-durazech-j-k-zeman>.

⁴⁴⁸ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Zásady a stanoviska. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=10:zasady-a-stanoviska-bjb>.

ekumenických modlitebních večerů, při kterých se na začátku roku scházejí zájemci z nejrůznějších křesťanských církví a společně se modlí.⁴⁴⁹

V čem ale konkrétně můžeme spatřovat podobnost s učením Jednoty bratrské, je právě samotné pojetí jednoty církve. Baptisté stejně jako bratři netouží po viditelné jednotě církve, která se zhmotňuje v nějaké jedné organizaci („Církvi“) sdružující a zastupující všechny křesťany. Zdůrazňují duchovní jednotu, tu bratrskou jednotu v různosti, kdy jsou jednotlivé církve spojeni poutem lásky svého Pána, Ježíše Krista.⁴⁵⁰

Odkaz Jednoty bratrské lze také mimo jiné nalézt v používaných termínech v souvislosti s jednotou církve. V zásadách a stanoviscích BJB se hovoří o pozemských církvích jako o údech Kristovy církve. Každý z těchto údů je Bohem svolán do konkrétního společenství jako viditelné „tělo Kristovo“.⁴⁵¹

6.2.6. Důraz na modlitbu

O pojetí modlitby v Bratrské jednotě baptistů lze nejvíce vyčíst z výpovědi Vlastimila Pospíšila. Podle něj modlitba v církvi zaujímá důležitou roli ukazatele životnosti společenství. Tím, že se církev modlí, tím duchovně dýchá. Tam, kde se naopak modlitba zanedbává, tam duchovní život církve skomírá, ba i sama církev nežije. Baptisté se tedy dle Pospíšila snaží stavět modlitbu do centra učení a praxe své církve a nabádají tak i každého člena a každou rodinu, aby i v jejich každodenním životě měla modlitba vyhrazené přední místo.⁴⁵²

Ohledně formy modlitby, kterou BJB praktikuje, Pospíšil vypovídá, že je ve shromáždění místo jak na hlasité modlitby, tak i na tiché, stejně jako tomu bylo i v Jednotě bratrské. Ovšem zde se k modlitební chvíli může přidat svým hlasem kdokoliv z přítomných, u bratří tuto roli zastupovali pouze kněží. V tradici bratrské i baptistické

⁴⁴⁹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015

⁴⁵⁰ MACEK, P. Baptistický model v ekumenické perspektivě. *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/64-clanky/608-baptisticky-model-v-ekumenicke-perspektive-p-macek>.

⁴⁵¹ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Zásady a stanoviska. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=10:zasady-a-stanoviska-bjb>.

⁴⁵² Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015

můžeme dále zaznamenat podobné dodržování dvou modlitebních chvil během bohoslužby.⁴⁵³

V modlitebních akcích baptistů se opět zobrazuje nejméně výraznější charakteristika BJB, a to samostatnost sborů. Podle Pospíšila jsou pořádány pravidelné i mimořádné akce zaměřené na modlitbu, ale je pouze na konkrétním sboru, aby si určit, jaké chce mít. Akce, které jsou dány pro celou církev, zde neexistují. Tak vzniká množství nejrozličnějších modlitebních aktivit, z nichž je možné jmenovat například pravidelná modlitební shromáždění, ekumenické modlitební večery nebo každoroční připomenutí si Světového dne modliteb.⁴⁵⁴ K zajímavé modlitební praxi se obrátili baptisté v Olomouci, kde zavedli tzv. Modlitby on-line, možnost zapisování předmětů modliteb do speciálního formuláře na internetu, díky němuž budou modlitby zařazeny do ranních modliteb před bohoslužbou.⁴⁵⁵

6.2.7. Vztah ke kultuře

I v této kapitole o vztahu Bratrské jednoty baptistů ke kultuře budeme vycházet především z odpovědi Vlastimila Pospíšila. V dostupných církevních dokumentech bližší vyjádření k tomuto tématu bohužel chybí. Z výpovědi Pospíšila lze však usoudit, že BJB přistupují k většině prvků kultury kladně, tudíž může více připomínat pozdější směřování Jednoty bratrské.

Dle Pospíšila baptisté považují kulturu za neoddělitelnou složku bohoslužby. Zejména hudbě patří první místo na pomyslném žebříčku významnosti. Při bohoslužbách nechybí samozřejmě společný zpěv duchovních písní (chvály i kancionál). Konají se ale také větší koncerty s misijním zaměřením či vznikají pěvecké sbory.⁴⁵⁶ Co se týče divadla, je možné sledovat spíše tendence podporující tuto kulturní aktivitu. Stejně jako bratři používají baptisté divadlo jako edukační pomůcku pro děti. Na nejrozličnější sborové slavnosti si děti se svými vedoucími připravují malé divadlo na nějaké biblické téma, čímž si prohloubí své znalosti Bible a zároveň se u toho pobaví.

⁴⁵³ Strukturovaný rozhovor, ref. 456.

⁴⁵⁴ BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ BRNO. Aktuality. *BJB.cz* [online]. © 2015 Sbor Bratrské jednoty baptistů v Brně [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.baptistebrno.cz/aktuality/kalendar/detailudalosti/1821/-/modlitby-sbor>.

⁴⁵⁵ BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ OLOMOUC. Modlitby online. *BJB.cz* [online]. © 2015 Sbor Bratrské jednoty baptistů v Olomouci [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.baptisteolomouc.cz/inspirace/modlitby-online>.

⁴⁵⁶ Strukturovaný rozhovor, ref. 456.

Je zajímavé, že ve svém názoru na tanec se BJB taktéž shoduje s historickou Jednotou bratrskou. I když členové nejsou souzeni zato, že se věnují tanci, v církevním prostředí se tato činnost nedoporučuje. Baptisté nepokládají tanec za kulturní využití času.⁴⁵⁷

6.2.8. Přístup k výchově a vzdělání

Bratrská jednoty baptistů patří mezi církve, které mají proedukační charakter. Následuje tak příkladu spíše historicky mladší Jednoty bratrské, která již kladla na vzdělávání velký důraz. Tato charakteristika je zřejmě nejviditelnější v nárocích na teologické vzdělání kazatelů a dalších církevních pracovníků. Ten, kdo se hlásí do kazatelské služby v BJB, by měl projít teologickým či alespoň biblickým vzděláváním. Konkrétně v baptistickém prostředí k tomu slouží dálkový teologický seminář a vyšší odborná škola sociální a teologická v Olomouci. Ovšem zájemci o další teologické vzdělání mohou studovat také na ekumenických školách – na Evangelikálním teologickém semináři v Praze nebo na Evangelické teologické fakultě UK.⁴⁵⁸

Také na výchově dětí v církvi se zobrazuje baptistické zdůrazňování důležitosti duchovního vzdělání. Pospíšil uvádí, že baptisté nabádají sborové rodiny k tomu, aby své děti nezapomínaly vzdělávat v základech biblického a celkově duchovního poznání. Ve sboru pak je pro děti připravená nedělní škola a další pravidelné duchovní aktivity, které rozšiřují to, co už mají děti získat v rodinách.⁴⁵⁹

V celocírkevním měřítku je možné zaznamenat důkaz proedukačního charakteru církve například v existenci Komise pro vzdělávání, jež má za úkol připravovat systém pro vzdělávání v BJB a program jednotlivých druhů vzdělávání v BJB.⁴⁶⁰

6.2.9. Přístup ke světu

⁴⁵⁷ Strukturovaný rozhovor, ref. 456.

⁴⁵⁸ GONDÁŠ, J. Místo teologie v BJB. In: *BJB.cz* [online]. © 2007 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/617-misto-teologie-v-bjb-j-gondas>.

⁴⁵⁹ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015

⁴⁶⁰ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Organizační řád. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/ke-stazeni/category/3-rady-pravidla?download=6:organizacni-rad-bjb-2011>.

Bratrská jednota baptistů pokládá evangelizaci a misii za nejdůležitější poslání církve ve světě, i proto se ve svých zásadách sama zařazuje do misijního hnutí. Každý člen baptistického sboru by se tak měl automaticky pokládat za misionáře a soustředit se na to, aby evangelium nešířil pouze ústy, ale aby i svým chováním a jednáním stále vydával ve svém okolí osobní svědectví.⁴⁶¹

Misie v baptistickém pojetí ovšem nezahrnuje pouze šíření evangelia o Boží lásce a odpuštění hříchů, ale také i sociální pomoc. Baptisté chtějí právě i skrze ochranu slabých, pomoc bezbranným v nouzi a šíření pokoje sdělit světu naději o možném nalezení plného života v Ježíši Kristu. Uvědomují si Boží povolání církve k nesení spravedlnosti, sociálního blaha a pokoje ve světě. Snaží se v tomto úkolu obstát.⁴⁶²

Otázkou ale je, jak BJB pohlíží na svět samotný? Když se zamyslíme nad podstatou a smyslem misie, základem vždy je, aby misijní církev cítila, že je třeba svět Boží pravdou ozdravit, probudit. Proto se i v učení BJB stejně jako v Jednotě bratrské objevuje odmítavý pohled na církev, která se ztotožňuje se světem. Církev i jednotlivé její údy musí počítat s porušeností světa a s jeho vzpurností. Odlišení se od takového světa je poté předpokladem misijní a diakonské služby církve uprostřed něj. Každý baptistický sbor je tedy povolán z širší společnosti do užšího křesťanského kruhu, který sice existuje v rámci ostatního světa a v jeho zájmu, od jeho struktur a hodnot se však odlišuje.⁴⁶³

Stejně jako tomu bylo v Ochránově, i BJB má misii pečlivě zorganizovanou. Uprostřed církve působí dva orgány zabývající se plánováním konkrétních evangelizačních a sociálních aktivit. Jsou to Misijní odbor a Odbor diakonie.⁴⁶⁴ Konkrétní pole baptistické misijní působnosti vyjmenovává Vlastimil Pospíšil. Zmiňuje například práci ve věznicích,

⁴⁶¹ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Zásady a stanoviska. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=10:zasady-a-stanoviska-bjb>.

⁴⁶² BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. O nás. *BJB.cz* [online]. © 2014 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/bjb/o-nas>.

⁴⁶³ MACEK, P. Baptistický model v ekumenické perspektivě. *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/64-clanky/608-baptisticky-model-v-ekumenicke-perspektive-p-macek>.

⁴⁶⁴ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Organizační řád. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/ke-stazeni/category/3-rady-pravidla?download=6:organizacni-rad-bjb-2011>.

mezi lidmi bez domova a evangelizaci na náměstích nebo v pronajatých veřejných sálech.⁴⁶⁵

6.2.10. Přístup ke vztahu mezi světskou a duchovní mocí

Vzhledem k důraznému vyvyšování samostatnosti a svobody sborů Bratrské jednoty baptistů není překvapením, že v přístupu ke vztahu mezi světskou a duchovní mocí baptisté zastupují názor radikálního oddělení církve od státu. V zásadách a stanoviscích je to určeno těmito slovy:

„Zasazujeme se o oddělení církve od státu, jež má svůj základ ve výlučnosti Kristovy vlády v církvi. Stát by neměl mít žádnou legislativní moc ve věcech náboženské víry nebo se nějak podílet na řízení církvi. Církev by zase měla bránit přijímání zákonů, které křesťany proti jiným občanům zvýhodňují či naopak poškozují. Žádná země nebo její část nemá být státem vyhrazena jen určité náboženské tradici. Kde stát nenaplnuje své Bohem určené poslání, mají jednotliví křesťané i církve jako celek pozvedat svůj prorocký varovný hlas.“⁴⁶⁶

I v českém prostředí tedy baptisté požadují důslednou odluku církve od státu. Staví při tom na zkušenostech z historie, kdy spojení nebo podpora církve státní mocí byla vždy ke škodě.⁴⁶⁷ Také se řídí stejnou zásadou jako bratři, že uznávat mohou pouze jedinou autoritu, a to Ježíše Krista, jeho vláda má přednost před všemi ostatními.⁴⁶⁸ Ve svých oficiálních dokumentech se zároveň zmiňují přímo o příkladu Jednoty bratrské, na který se snaží navazovat. Podle jejich podání čeští bratři zamítli jakoukoli propojenost se státní správou jako něco, co přináší křesťanstvu úpadek. Baptisté je v tomto považují za předvoj anabaptistů, jež stavěli na uskutečnění svobodné církve.⁴⁶⁹

Na druhé straně BJB si uvědomuje i svou zodpovědnost za stát, ve kterém žije. Církev jako náboženská organizace se sice nemá nikdy spojovat se státní mocí a má být

⁴⁶⁵ Strukturovaný rozhovor (dotazník) s Mgr. Vlastimilem Pospíšilem, kazatelem Bratrské jednoty baptistů. Vedený e-mailovou formou, březen – duben 2015

⁴⁶⁶ SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Zásady a stanoviska. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=10:zasady-a-stanoviska-bjb>.

⁴⁶⁷ BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. O nás. *BJB.cz* [online]. © 2014 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/bjb/o-nas>.

⁴⁶⁸ BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. Dorweilský dokument: Kdo jsou baptisté, na cestě k vyjádření identity baptistů v měnící se Evropě. <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/618-kdo-jsou-baptiste-na-cestě-k-vyjadreni-identity-baptistu-v-menici-se-evrope-tzv-dorweilsky-dokument>.

⁴⁶⁹ ZEMAN, J. K. O baptistech, jejich kořenech, zásadách a důzdech. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/historie/612-o-baptistech-jejich-kořenech-zasadach-a-durazech-j-k-zeman>.

úplně svobodná ve svobodném státě, ovšem to se úplně nemusí týkat jejích členů. Příslušníci církve jsou zároveň občané státu, a proto disponují právem svobodně se rozhodnout podporovat určitou politickou stranu či se přímo v nějaké straně angažovat. Při všem by však měli uplatňovat své mravní přesvědčení a sloužit státu podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.⁴⁷⁰

⁴⁷⁰ KRÁLÍČEK, J. Vznik a zásady baptistů. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/630-vznik-a-zasady-baptistu-j-kralicek>.

ZÁVĚR

Závěrem své práce bych chtěla shrnout nejdůležitější poznatky, které z celého textu vyplývají. Odkaz Jednoty bratrské zde byl představen v deseti bodech, které byly dále v praktické části jednotlivě srovnávány s učením a praxí současných protestantských církví v České republice. Před samotným shrnujícím zamyšlením, zda odkaz Jednoty bratrské stále přebývá v současných církvích a v jaké míře, bych nejdříve ještě chtěla věnovat pozornost jednotlivým bodům odkazu.

Důraz na řád a kázeň byl ukázán jako jeden z nejdůležitějších charakteristických znaků historické Jednoty bratrské. Přesně určený řád prostupující život celého bratrského společenství i každého jednotlivce byl praktikováním milostné kázně naplňován a zpečetován. Podle dostupných informací bylo zjištěno, že v současných protestantských církví je vedení církevního řádu stále samozřejmostí. Zároveň struktura, systém a množství pravidel v něm daných vyhlíží podobně jako ty bratrské. Ovšem ve většině zkoumaných církví má tento řád oproti bratrskému citlivější formu dávající větší prostor individualitě členů a jejich svobodné vůli. I od specifikování přesných zakázaných činností se pomalu upouští. Co se týče řádu kázně, i když církve prezentují, že bez kázně by společenství nefungovalo, tak přeci jenom se některé z nich od praktikování kázeňských trestů odklonily. Jednota bratrská, Ochr. seniorát a EMC věří, že sám upřímně věřící člověk vycítí, co je dobré a co je už špatné. Největší podobnost s řádem a kázní bratrského provedení můžeme tedy po zhodnocení spatřovat v učení a praxi ČCE, CB a BJB.

Bibli bratří považovali za Boží slovo, které je jedinou autoritou a svrchovaným měřítkem správného života. I proto se snažili být s ní v neustálém kontaktu a věnovat se její četbě a výkladu. Je nutné konstatovat, že i v současných církvích je Bible jedním ze středobodů života společenství. Trochu problematické se ale stává pochopení Písma jako čistě Božího slova. ČCE a ECM mají tendence se přiklánět k názoru, že Bible je spíše lidmi psaný text, který hovoří o Božím slovu. Ohledně praktikování aktivit zaměřených na Bibli, můžeme například v JB sledovat upouštění od pravidelné společné četby a výkladu Bible. Ostatní církve se stále podle bratrského příkladu vše snaží v praxi udržovat, ovšem například CB přiznává, že v současné době zaznamenává pokles zájmu o Bibli u svých členů.

Církev v Jednotě bratrské představovala duchovní rodinu, bratří věřili, že pravé víry lze dosáhnout jen skrze společenství, kde každý ví o každém, i proto spolu žili téměř každý

den. Takovéto bratrské rodinné prostředí můžeme nalézt v církvích i v dnešní době. Dle dostupných informací sborovost a rodinnost jsou do jisté míry charakteristikami všech zkoumaných církví. I když už společenství nestojí úplně nad individualitou jedince a všude se nelze setkat s bratrskými aktivitami, jako jsou Hody lásky, můžeme tvrdit, že udržování sborového společenství je pro současné církve stále jednou z hlavních priorit.

Jednota bratrská ve svém učení zdůrazňovala praktickou víru, která se odráží na jednotlivých vyznavačích v jejich každodenním životě. V jejich chování a jednání se zobrazovala poslušná, prostá a citlivá víra. Současné církve se v bratrském příkladu praktické víry shlížejí. Zdůrazňují pojetí života jako neustálého uctívání Boha, kdy by víra měla být doplněna i skrze skutky viditelnou touhou následovat Ježíše Krista. Ovšem je zajímavé, že ani v jedné církvi nejsou plně obsaženy všechny aspekty bratrské víry. Jakoby se každá ze současných církví zaměřila jen na určitou část bratrské zbožnosti a opomněla celý obsah.

Jako pátý bod bratrského odkazu bylo předloženo přijetí konfesionalismu a podpora duchovní jednoty církve. Na poměry tehdejší doby Jednota bratrská zastávala neobvyklé názory ohledně vztahů mezi církvemi. Toužila po vzájemné komunikaci skrze lásku Kristovu a doufala v konečné duchovní sjednocení církví. V dnešní době nás zřejmě takovýto přístup od protestantské církve nezaskočí. Jak dokazují dokumenty všech zkoumaných církví, žádná z nich se nestaví do role „pravé“ a „jediné“ církve. Dalo by se říct, že právě v tomto bodě jsou si učení i praxe všech těchto církví navzájem nejvíce podobné. Všechny věří v jednu skutečnou církev Kristovu, do níž patří církve pozemské, jako její části (jednoty) a snaží se navazovat spolupráci s ostatními křesťanskými denominacemi. Koncept moderního ekumenismu jakoby navázal na bratrské tolerantní myšlení a doplnil ho o další stupně bližších vztahů a spolupráce.

Modlitba byla především Ochranovskou Jednotou bratrskou přijímaná jako zdroj církevní síly a prostředek spojení s Bohem. Nesměla chybět na žádné bohoslužbě, kde měla danou přesnou formu. V dnešních církvích se na přístupu k modlitbě v základě nic nezměnilo. Několikrát se ve výzkumu vyskytlo přirovnání modlitby k dechu křesťana i celého společenství. Stejně jako bratři se také v současnosti církve snaží uskutečňovat různá modlitební shromáždění, i když je nutné říct, že se přestává ohlížet na bratrský důraz a pravidelnost takovýchto setkání a roste zájem více o větší mimořádné akce, jako je například Večer modliteb a chval. Zároveň všechny církve kromě ČCE upustily od pevně dané formy společné modlitby ve shromáždění a nechávají v ní svobodu.

Vy čtyřech zbývajících bodech odkazu Jednoty bratrské, které zastupovaly skupinu historicky proměnlivých důrazů v učení, se současné protestantské církve ve většině případů přiklonily k směřování historicky mladší Jednoty bratrské a především obnovené Jednoty bratrské.

Většina prvků kultury je už samozřejmou součástí života církve. Rozporuplné stále zůstává pouze postavení tance jako kulturního využití času. BJB například tanec i dnes v církevním prostředí vůbec nedoporučuje. Vyzdvihnout je ale potřeba především roli hudby a zpěvu, ty zasahují do centra dění v jednotlivých společenstvích a často zastávají roli evangelizačně a misijně účinného nástroje. Jako problematické v této souvislosti vnímám já osobně pouze tendence dnešní generace protestantů přiblížit české společnosti křesťanství skrze moderní hudbu, a to na úkor odklonění se od tradice hudby a kancionálů Jednoty bratrské.

Vzdělání představuje ve většině zkoumaných církví propagovanou záležitost. Dalo by se dokonce říct, že na duchovním vzdělávání dětí zakládají své učení a snaží se i díky praktikování Nedělní školy a dalších kroužků pro děti bratrský příklad plně následovat. Pokud bychom se chtěli zaměřit na jejich vzájemnou rozdílnost, zajímavým poznatkem by bylo, že jediná JB z těchto církví nepožaduje od svých duchovních teologické vzdělání, což může být bráno jako jistý odklon od učení historické Jednoty bratrské.

V přístupu ke světu většina zmíněných církví zastupuje misijně laděná společenství. Výjimkou by mohla být pouze lutersko-kalvinistická ČCE, která však už také v současné době usiluje o vlastní aktivnější zapojení v misijním poslání církve. Musí zde ale být poznamenáno, že i když jsou dnešní církve otevřeny evangelizaci a službě ve světě, od smýšlení světa se všechny distancují. Církev podle nich má žít ve světě, ale nesplynout s ním, ba naopak jít proti proudu. Podle mého názoru tedy v tomto bodě současné církve odpovídají smýšlení obnovené Jednoty bratrské.

Poslední bod odkazu, přístup ke vztahu duchovní a světské moci, je asi nejobtížněji porovnatelný. Vzhledem k naprosto odlišné politicko-církevní situaci, ve které se nyní oproti době Jednoty bratrské nacházíme, by mohly současné církve plně následovat učení Jednoty bratrské jen stěží. I přesto lze říct, že představa všech zkoumaných církví o oddělení obou mocí s možností spolupráce, připomíná bratrské smýšlení.

Z výše uvedených informací si v samotném závěru můžeme poskládat obraz o tom, zda se tedy stále v dnešní době vyskytuje v učení a praxi protestantských církví odkaz Jednoty bratrské nebo ne. Představitelé jednotlivých církví měli možnost se ve svých odpovědích k této vlastní podstatě práce také vyjádřit. Je zajímavé, že všichni svým

způsobem věří, že odkaz Jednoty bratrské lze v současné době a v současné české společnosti naplňovat. Podle výsledků tohoto výzkumu není však možné odpovědět tak jednoznačně. Domnívám se, že ve svém učení se současné církve opravdu stále snaží bratrský odkaz naplňovat, ovšem v praxi se často ukazuje, že nést odkaz Jednoty bratrské v dnešní době a společnosti není tak jednoduché. Mnoho důrazů učení Jednoty bratrské se tak pomalu stává pouze obdivovanou historickou záležitostí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Prameny

- BLAHOSLAV, Jan. *Čtyři menší spisy*. V České knižnici vyd. 2. Brno: Host, 2014, 314 s. Česká knižnice (Host). ISBN 978-80-7294-800-0.
- BUŠEK, V. Historický vývoj poměru státu k církvím v zemích Koruny české. In: *Československá vlastivěda V. Stát*. Praha: Sfinx, 1931, s. 246 – 283.
- GINDELY, Antonín. *Dekrety Jednoty bratrské*. V Praze: I. L. Kober, 1865, xii, 320 s.
- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Kšaft umírající matky jednoty bratrské, kterýmž (v národu svém a obzvláštnosti své dokonávajíc) svěřené sobě od Boha poklady mezi syny a dědice své rozděljuje Léta Páně 1650 J.A.K.* Praha: Spolek Komenský, 1928, 48 s.
- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Řád Jednoty: Haggaeus; Otázky o Jednotě; Ohlášení; Cesta pokoje*. V Brně: Ústřední spolek jednot učitelských na Moravě, 1912, 534 s.
- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Poselství Jednoty bratrské o vzácném statku jednoty, řádu, kázně a poslušnosti*. Praha: Kalich, 1940, 94 s.
- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktika velká*. 3. vyd. Brno: Komenium, 1948, 252, [2] s. Pedagogické klasobraní.
- LASITSKÝ, Jan. *Historie o původu a činech bratří českých, kniha osmá, jenž jest o obyčejích a rádech, kterýchž mezi sebou užívají*. Praha: Jednota českobratrská, 1920, 307 s.
- PROCHÁZKA, Josef. *Konfessi Bratrská, aneb Počet z víry a učení, i náboženství Jednoty bratří českých*. V Praze: Nákladem vydavatele, 1869, xiii, p., 1 l., 119 p.
- ŘÍČAN, Rudolf. *Zprávy, naučení a napomenutí Jednoty bratrské*. Praha: Jednota bratrská, 1957. (zpracováno na elektronickém optickém disku CD ROM, který je uložen v knihovně ETF UK)
- ŘÍČAN, Rudolf. *Církevní řád Jednoty bratrské*, Praha: Evangelické dílo, 1945.
- STREJČ, Jiří, Adam ŠTURM Z HRANIC a Matouš KONEČNÝ. *Mravy ctnostné mládeži potřebné: bratrské mravouky Jiřího Strejce, Adama Šturma z Hranic a Matouše Konečného*. Praha: Kalich, 1940, 187 s. Špalíček (Kalich), 10.
- WESLEY, John. *Deník Johna Wesleye*. Praha: Evangelická církev metodistická, 1992, 171 s.
- WESLEY, John. *Standartní kázání*. Praha: Evangelická církev metodistická 2005, 601s.

Sekundární literatura

- BARTOŠ, F. M. Jednota a reformátoři. In: ŘÍČAN, Rudolf et al. *Jednota bratrská 1457-1957: sborník k pětistému výročí založení*. Praha: Kalich, 1956, 204 s.
- BARTOŠ, F. M. *O podstatu křesťanství a dědictví Jednoty bratrské*. Praha: Kalich, 1948, 69 s.
- BEDNÁŘ, P. *Jednota bratrská, její organismus a život*. Praha: Odbor Evangelického díla, 1943.
- BOUBÍN, Jaroslav. *Petr Chelčický: myslitel a reformátor*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2005, 193 s., [8] s. barev. obr. příl. Velké postavy českých dějin. ISBN 80-7021-654-9.
- BROSE, Martin E. *Charles Wesley, zpěvák metodismu*. Praha: Evangelická církev metodistická, 2002, 99 s. ISBN 80-85013-51-7.
- CRANZ, David. *The Ancient and Modern History of the Brethren: Or, a Succinct Narrative of the Protestant Church of the United Brethren, Or, Unitas Fratrum, in the Remoter Ages, and Particularly in the Present Century*. London: W. and A. Strahan, 1780 (digitized 5 Mar 2008), s. 99-102.
- ČAPEK, J. B. *Duch a odkaz československé reformace*. Praha: Kalich, 1951, 35 s.
- ČAPKOVÁ, Dagmar. *Myslitelsko-vychovatelský odkaz Jana Amose Komenského*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987, 254 s., [12] s. obr. příl.
- FILIPI, Pavel. *Církev a církve: kapitoly z ekumenické eklesiologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000, 187 s. ISBN 80-85959-58-5.
- FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. 4. vydání. Brno: Centrum pro studia demokracie a kultury, 2012, 201 stran. ISBN 978-80-7325-280-9.
- GARRETT, James Leo. *Baptist theology a four-century study*. Mercer University Press, 2009, 743 s. ISBN 9780881461299.
- GREENFIELD, John. *Moc s výsostí*. Praha: Josef Dobeš, 1936, 108 s.
- HÁJEK, Viktor. *Kázeň v Jednotě bratrské*. Brno: Českobratrský evang. sbor, 1934, 179 s.
- HALAMA, Jindřich. *Sociální učení Českých Bratří, 1464-1618*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, 300 s. Moderní česká teologie. ISBN 8073250101.
- HEMPTOM, David. *Methodism, Empire of the Spirit*. Yale University Press, 2006, 278 s. ISBN 9780300119763.

- HROMÁDKA, Josef Lukl. *Smysl bratrské reformace*. 2. vyd. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1954, 28 s.
- HUTTON, J. E. *A History of the Moravian Church*. Texas: RDMc Publishing Fort Worth, 2006, 532 s.
- Kolektiv autorů. *Duchovní odkaz Jana Amose Komenského*. Praha: Lectorium Rosicrucianus, 2002, 78 s. ISBN 80-238-9299-1.
- KUBÍKOVÁ, Jiřina. *Křesťanská misie v 16. -18. století*. Praha: Centrum pro náboženský a kulturní dialog při Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, 2001, 273 s.
- LANDOVÁ, Tabita. *Liturgie Jednoty bratrské (1457-1620)*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014, 510 s. ISBN 978-80-7465-079-6.
- MARQUARDT, Manfred. *Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho*. Praha: Evangelická církev metodistická, 2004, 324 s. ISBN 80-85013-92-4.
- MOLNÁR, Amadeo. *Bratr Lukáš, bohoslovec Jednoty*, Praha: Husova československá evangelická fakulta, 1948, 157 s.
- MOLNÁR, Amadeo. *Slovem Obnovená: čtení o reformaci*. Praha: Kalich, 1977, 265 s., [32] s. obr. příl.
- MOLNÁR, Amadeo. *Českobratrská výchova před Komenským*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1956, 309 s.
- MÜLLER, D. Jos. Th. *Dějiny Jednoty bratrské I.* Přeložil F. M. Bartoš. Praha: Nákladem Jednoty Bratrské, 1923, xvi, 368 s.
- NEŠPOR, Zdeněk R. *Čeští nekatolíci v 18. století. Mezi pronásledováním a náboženskou tolerancí*. Ústí nad Labem: Albis international, 2007, 449 s. ISBN 978-80-86971-27-8.
- ODEN, Thomas C. *John Wesley's Scriptural Christianity*. Zondervan, 1994, 384 s. ISBN 9780310753216.
- ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Kalich, 1957, 518 s.
- ŘÍČAN, Rudolf a kol. *Jednota bratrská 1457-1957: sborník k pětistému výročí založení*. Praha: Kalich, 1956, 304 s.
- ŘÍČAN, Rudolf. *Kapitoly z církevních dějin. Řada 2. Od úsvitu reformace k dnešku*. Praha: YMCA, 1947, 408 s.
- SCHILLER, Jindřich. *Vypravujeme si o Obnovené Jednotě bratrské*. Železný Brod: Bratrská škola, 1945, 146 s.
- SCHNEEBERGER, V. D. *Přehledné dějiny metodismu*. 1. vyd. Praha: Kalich, 1983,

246 s.

- SCHNEEBERGER, Vilém. *Theologické kořeny Wesleyova sociálního akcentu*. Praha: Evangelická církev metodistická 1973, 124 s.
- SVOBODA, František. *Legislativní prostředí pro činnost církví a náboženských společností*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2007, 20 s. ISBN 978-80-239-8481-1.
- ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Jak potůček v jezeře: Moravané v obnovené Jednotě bratrské v 18. století*. Praha: Kalich, 2009, 419 s. ISBN 807017112X.
- ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Christian David: 1692-1751: ze života moravského exulanta, zakladatele exulantské obce Herrnhutu v Horní Lužici a spoluzakladatele obnovené Jednoty bratrské*. V Suchdole nad Odrou: Moravian, 2012, 348 s. Moravian. ISBN 978-80-904732-1-8.
- TRETERA, Jiří Rajmund. *Stát a církve v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 156 s. ISBN:80-7192-707-4.
- URBAN, Jan ed. al. *Sto let ve službě Evangelia (1880-1980): jubilejní sborník Církve bratrské*. V Praze: Rada Církve bratrské, 1981, 248 s., [48] s. obr. příl.
- Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská: informativní knížka o historii, učení a životě Jednoty bratrské*. 1. vyd. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1989, 69 s.
- Úzká rada Jednoty bratrské. *Jednota bratrská, knížka o vzniku, učení, rádech a zřízení*. Praha: B. Vančura, 1947, 58 s.
- VERBEEK, Jacob Wilhelm. *A concise history of the Unitas Fratrum*. Londýn: Mallalieu & CO., 97, Hatton Garden, 1862, 200 s. ISBN 978-1298141903.
- WEINLICK, John R a Nicolaus Ludwig von ZINZENDORF. *Hrabě Zinzendorf*. Vyd. 1. Jindřichův Hradec: Stefanos, 2000, 228 s.

Slovníky a encyklopedie

- ČORNEJ, Petr a Milena BARTLOVÁ. *Velké dějiny země Koruny české. VI. svazek*. Praha: Paseka, 2007, 800 s. ISBN 978-80-7185-873-7
- ČORNEJOVÁ, Ivana, Jiří KAŠE, Jiří MIKULEC a Vít VLNAS. *Velké dějiny země Koruny české. VIII. svazek*. Praha: Paseka, 2008, 800 s. ISBN 978-80-7185-947-5
-
- VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. Praha: Portál, 2004, 440 s. ISBN 80-7178-798-1.

- VOREL, Petr. *Velké dějiny zemí Koruny české. VII. svazek*. Praha: Paseka, 2005, 672 s. ISBN 80-7185-648-7

Elektronické zdroje

- BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. Dorweilský dokument: Kdo jsou baptisté, na cestě k vyjádření identity baptistů v měnící se Evropě. *BJB.cz* [online]. © 2014 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/618-kdo-jsou-baptiste-na-cestech-vyjadreni-identity-baptistu-v-menici-se-evrope-tzv-dorweilsky-dokument>.
- BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ. O nás. *BJB.cz* [online]. © 2014 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/bjb/o-nas>
- BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ BRNO. Aktuality. *BJB.cz* [online]. © 2015 Sbor Bratrské jednoty baptistů v Brně [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.baptistebrno.cz/aktuality/kalendar/detailudalosti/1821/-/modlitby-sbor>
- BRATRSKÁ JEDNOTA BAPTISTŮ OLOMOUC. Modlitby online. *BJB.cz* [online]. © 2015 Sbor Bratrské jednoty baptistů v Olomouci [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.baptisteolomouc.cz/inspirace/modlitby-online>.
- CÍRKEV BRATRSKÁ. Aktuality. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: http://cb.cz/chrudim/DATA/Soubory/Aktuality/atm_2015.pdf
- ČCE BRNO I, Týden ve sboru. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://brno1.evangelnet.cz/node/845>.
- ČCE BRNO - ŽIDENICE. Biblické hodiny. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://zidenice.evangelnet.cz/?clanek=102>
- ČCE LIBEREC. Setkávání. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://liberec.evangelnet.cz/index.php?page=pozvani>.
- ČERNÝ, Pavel. Teologický profil CB, První teologické základy. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: [https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20\(Pavel%20%C4%8Cern%C3%BD\).doc](https://portal.cb.cz/archiv-download/Historie%20CB/Profil%20CB%20(Pavel%20%C4%8Cern%C3%BD).doc)
- ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Akce sboru. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://kliment.evangelnet.cz/akce_sboru.html.
- ČESKOBATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Řád pastýřské služby, oddíl D. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.evangelnet.cz/cce/czr/rps.html#C7>

- ČESKOBRATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Církevní kantor. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/rubrika/599-Hudba/index.htm>.
- ČESKOBRATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Materiály k misii, Misijnost našich sborů. *E-cirkev.cz* [online]. © 2009 Archa [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/Synod%201981_Materi%C3%A1ly%20k%20misii.pdf
- ČESKOBRATRSKÁ CÍRKEV EVANGELICKÁ. Budování sboru. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: http://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_3/tisk16.htm.
- ČESKÝ BRATR. Katechismus pro rodiče: Děti a modlitba. In: *Českýbratr.cz* [online]. Českobratrská církev evangelická, 2012, č. 3 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.ceskybratr.cz/archives/829>
- DIAKONIE ČCE [online]. © 2015 Diakonie ČCE [2015-06-06]. Dostupné z: <http://www.diakonie.cz>
- EUROPÄISCH-FESTLÄNDISCHEN BRÜDER-UNITÄT, Schlusswort, 2012. Kirchenordnung. *EBU.de* [online]. © 2012 BWK Systemhaus GmbH [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.ebu.de/fileadmin/media/unitaet/KO_2013__auf_Homepage.pdf.
- EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Hudební festival. *UMC.cz* [online]. © 2014 Evangelická církev metodistická [2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/2014/hudebni-festival-skp-hopo-2/>.
- EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ LITOMĚŘICE. Kalendář akcí. *ECMLitoměřice.cz* [online]. © 2015 Websitemaster [2015-05-13]. Dostupné z: http://www.ecmlitomerice.estranky.cz/clanky/kalendar_akci.html.
- EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ. Diakonie. *UMC.cz* [online]. © 2015 Evangelická církev metodistická [2015-05-13]. Dostupné z: <http://diakonie.umc.cz/>.
- EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ TACHOV. Sedmdesátka. *UMCTachov.cz* [online]. © 2008-2014 klub Sedmdesátka [2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.umctachov.cz>.
- EVANGELICKÁ CÍRKEV METODISTICKÁ PRAHA 2. Benefiční koncert. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/praha2/srdecne-zveme-na-beneficni-koncert-souboru-noach>
- FAJFR, Daniel. Odluka církve od státu. In: *CB.cz* [online]. © 2013 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z <https://portal.cb.cz/2013-odluka-cirkve-od-bible>.

- GONDÁŠ, J. Místo teologie v BJB. In: *BJB.cz* [online]. © 2007 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/617-misto-teologie-v-bjb-j-gondas>
- GRUBER, Jiří. Pozvání na cestu. In: *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. https://www.evangelnet.cz/cce/czr/usneseni/u_31_4/pozvani_na_cestu.htm
- HLAVÁČEK, P. Baptistická eklesiologie a Základ a řád ordinované služby BJB. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/613-baptisticka-eklesiologie-p-hlavacek>
- JEDNOTA BRATRSKÁ. Současnost. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: http://www.jbcr.info/index.php?option=com_content&view=article&id=97&Itemid=120.
- KIRSCHNER, Jan. Rozhovor s Evou Šormovou, farářkou pražského sboru Jednoty bratrské. In: *Českýbratr.cz* [online]. Českobratrská církev evangelická, 2014, č. 6 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.ceskybratr.cz/archives/5759>
- KRÁLÍČEK, J. Vznik a zásady baptistů. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/teologie/630-vznik-a-zasady-baptistu-j-kralicek>.
- MACEK, P. Baptistický model v ekumenické perspektivě. *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-18]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/sbory/64-clanky/608-baptisticky-model-v-ekumenicke-perspektive-p-macek>.
- MODLITEBNÍ STRÁŽ. [online]. © 2010 Rivenhill Alliance [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.modlitebnistraz.cz/>.
- NOVÁK, David. Chvály nebo zpěv. *DavidNovakblogspot.cz* [online]. © 2015 Google Inc. [2015-05-03]. Dostupné z: <http://david-novak.blogspot.cz/2015/03/chvaly-nebo-zpev-nebo-zpev-chvaly-nebo.html>
- OBNOVENÁ JEDNOTA BRATRSKÁ. Benefiční koncert. *Jednotabratrská.cz* [online]. © 2012 Ochránovský seniorát ČCE [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.jednotabratrská.cz/index.php?text=50-beneficni-koncert-ve-prospech-domova-sue-ryder>.
- OCHRANOVSKÝ SENIORÁT POTŠTEJN. Zajímavosti. *EvangeliciPotštejn.cz* [online]. © 2012 Jednota bratrská v Potštejně [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.evangelicipotstejn.cz/odlehzeni/hudebni-vidoa/>

- OCHRANOVSKÝ SENIORÁT TURNOV. O nás. *JednotabratrskáCBCE-turnov.cz* [online]. © 2015 Jednota bratrská v Turnově [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://jednotabratrskacbce-turnov.cz/o-nas-v-turnove/>.
- RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Dny víry. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: <http://portal.cb.cz/2015-dny-viry>.
- RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Řád Církve bratrské, Preambule. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011.pdf.
- RADA CÍRKVE BRATRSKÁ. Teologická stanoviska. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1487/stanoviska.pdf?1411655678>.
- RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Ústava Církve bratrské, O církvi. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-02]. Dostupné z: http://www.cb.cz/praha2/vyznani/ustava_a_rad_cb_2011
- RADA CÍRKVE BRATRSKÉ. Zásady Církve bratrské, Na co navazujeme. *CB.cz* [online]. © 1997 Rada církve bratrské [2015-05-04]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/download/1483/zasady.pdf?1411655678>
- RAŠKA, Daniel. Kdo jsme. In: *Modlitby24-7.cz* [online]. © 2007 modlitby24-7.cz [2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.modlitby24-7.cz/kdo-jsme>.
- SBOR ČCE HOŠŤÁLKOVA. Modlitby 24/7. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://hostalkova.evangel.cz/?cat=11>
- Sčítání lidu, domů a bytů 2011[online]. © 2009 – 2011 Český statistický úřad [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podletematu&tu=30562&th=&vseuzemi=null&v=&vo=null&void=>.
- SENIORÁT OCHRANOVSKÝ. O nás. *Evangnet.cz* [online]. © 2001-2015 Evangnet, o. s. [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <https://www.evangel.cz/cce/seniorat/ochranovsky>
- SJEZD DELEGÁTŮ BJB. Ústava: Zásady a stanoviska. *BJB.cz* [online]. © 1995 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb-brniste.cz/index.php/ke-stazeni/dokumenty-bjb?download=10:zasady-a-stanoviska-bjb>.
- SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2009. Ústava Jednoty bratrské. *JBČR.info* [online]. © 2015 Father & Sons Vision [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.jbcr.info/upload/files/UstavaJB09.pdf>.
- SYNOD JEDNOTY BRATRSKÉ, 2007. Smlouva věrnosti. *JBHolešov.webnode.cz* [online]. © 2012 Vít Vrba [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://jbholesov.webnode.cz/news/smlouva-vernosti/>.

- VÝROČNÍ KONFERENCE. Řád Evangelické církve metodistické. *UMC.cz* [online]. © 2006 Evangelická církev metodistická [2015-05-09]. Dostupné z: <http://www.umc.cz/trebon/system/files/d%20Evangelick%C3%A9%20c%C3%ADrkve%20metodistick%C3%A9.pdf>.
- Zákon č. 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem v původním znění podle 218/1949 Sb. In: Sbíрка zákonů. 17. 3. 1948. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/218-49a.htm>
- Zákon ze dne 23. ledna 1990, kterým se mění zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. In: Sbíрка zákonů. 2. 1. 1990. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/16-90.htm>. Také: Zákon o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů. 27. 11. 2001. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s96&q96=all>.
- ZEMAN, J. K. O baptistech, jejich kořenech, zásadách a důrazech. In: *BJB.cz* [online]. © 2003 Bratrská jednota baptistů [2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.bjb.cz/clanky/historie/612-o-baptistech-jejich-korenech-zasadach-a-durazech-j-k-zeman>

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Dotazník + odpovědi Evalda Ruckého, zástupce Jednoty bratrské
- Příloha č. 2 – Dotazník + odpovědi Ondřeje Halamy, zástupce Ochránovského seniorátu
- Příloha č. 3 – Dotazník + odpovědi Joela Rumla, zástupce Českobratrské církve evangelické
- Příloha č. 4 – Dotazník + odpovědi Daniele Fajfra, zástupce Církve bratrské
- Příloha č. 5 – Dotazník + odpovědi Petra Procházky, zástupce Evangelické církve metodistické
- Příloha č. 6 – Dotazník + odpovědi Vlastimila Pospíšila, zástupce Bratrské jednoty baptistů

Příloha č. 1

Řád a kázeň

(Dáváte ve Vaší církvi důraz na řád a kázeň? Vnímáte, že přesně daná pravidla jak ve společenském tak i soukromém životě členů jsou pro správné směřování církve důležitá? Fungují u Vás kázeňské tresty?)

Ano, řád a kázeň jsou pro nás opravdu důležitými hodnotami. Stejně jako naši otcové ve staré JB i my jsme se rozhodli pro život v otevřenosti a vzájemné vykazatelnosti, protože Bible nás jasně vybízí, abychom „mezi sebou chodili ve světle“ (1. list Janův, 1/6-10) a také, že opravdovost, život v pravdě a pokora jsou zásadní hodnoty křesťanství, bez kterých křesťan není křesťanem. Jako nástroje této otevřenosti nám slouží zaprvé systém pastýřské péče, který v současné Jednotě bratrské funguje, a který se týká každého, včetně nejvyšších představitelů. A zadruhé samotný život v Těle církve, kde se lidé přirozeně poznávají v nejrůznějších situacích, podpírají a povzbuzují, zároveň vzájemně vidí své slabiny a řeší nastalé konflikty. Co se kázeňských trestů týče, ty mají pochopitelně také své místo, přičemž jejich cílem je zaprvé jasné vymezení se vůči hříchu a zadruhé touha, aby dotyčný mohl dojít k pokání a změně. Proto také Jednota bratrská nazývala (a nazývá) proces kárání jako „Milostnou kázeň“. Základem osobní poslušnosti však není seznam přesných pravidel, ale život zakotvený v Písmu a pod vedením Ducha Svatého, tedy život, na kterém se viditelně prokazuje pravdivost vztahu s Bohem.

Víme, že životní styl takovéto otevřenosti a sebevydání nemusí být příjemný všem, proto souhlasíme se slovy biskupa Obnovené JB, hrabětem Zinzendorfem, který řekl: „Člověk může být velmi dobrým křesťanem, ale ne každý se hodí k životu ve sboru Jednoty bratrské. Kdo si přeje patřit k Jednotě bratrské, musí se podřídit určitým omezením, jaká se jinde dítkám Božím neukládají. Musí se vpravit do určitých pořádků, na nichž se sborové usnesli,“ *a nemáme problém s tím, když chce někdo být součástí jiné církve než právě té naší.*

Písmo svaté

(Řídí se Vaše církve podobným heslem jako: „Slovo Boží nejvyšší“? Považujete Bibli za toto Slovo Boží? Je pro Vaši církve Bible jediným svrchovaným měřítkem a jedinou autoritou? Praktikujete u Vás například tradici biblických hodin, či jiných pravidelných akcí směřovaných k vyučování Bible?)

Jednota bratrská se hlásí ve své Ústavě k vyznání světové Unitas fratrum, v němž se praví: „Písma svatá jsou jediným pravidlem učení a víry Jednoty bratrské a formují náš život.“ Zároveň se v téže Ústavě hlásí k Lausannskému závazku, v němž je psáno: „Prohlašujeme božskou inspiraci, pravdivost a autoritu celého Starého i Nového zákona jako jediného napsaného Božího slova“. Kromě toho – Jednota bratrská jasně deklaruje: „Rozhodujeme se mít v úctě a vážnosti Písma Staré a Nové smlouvy – Bibli, která je jediným pravidlem učení a víry Jednoty bratrské. Je životodárným Slovem, a proto formuje náš život.“ (Smlouva věrnosti, viz http://jbcr.info/images/stories/smlouva_vernosti_2003.pdf)

V praxi se členové Jednoty bratrské tímto životodárným Slovem nechávají formovat zejména při každodenní osobní četbě Bible. Důraz je kladen na to, aby nešlo o mechanickou činnost, nýbrž aby v poddanosti Kristu a Božímu Duchu, který dává vždy čerstvé zjevení do konkrétních veršů, docházelo k opravdovému „nasycení se Božím slovem“.

Církevní společenství

(Je pro Vaši církev typické budování pevných vztahů? Představuje pro Vás církevní společenství duchovní rodinu? Snažíte se společně žít častěji než jen o nedělích? Pořádáte nějaké akce pro vytváření a udržování si „rodinného“ obecnství?)

Ano, církev je pro nás tím, čím ji Ježíš nazývá – Jeho Tělem. Tělem, které spojuje lidi všech generací, postavení i založení. Je úžasné pozorovat, jak společně ve sborech fungují lidé, kteří by se spolu bez Boha vůbec nebavili. Na tom je vidět, že Kristus působí skutečnou revoluci v lidském srdci. Že nemluvil do větru, když řekl, že ti, kdo Ho poslouchají, jsou Jeho rodina. Projevuje se to mimo jiné právě i tím, že lidé v našich sborech spolu žijí jako rodina, ne jen v neděli. Jsou propojení reálnými vztahy, přátelstvím, důvěrou i hodnotami a zcela přirozeně spolu rádi tráví čas.

Praktická víra

(Vychovává Vaše církev své členy k tomu, že víra se má odrážet v každodenním životě? Vnímáte jako důležité i praktikování osobní zbožnosti kromě té ve společenství církve?)

Ano, na to klademe velký důraz. Podstatou víry je vztah. A vztah nemá „pracovní dobu“ nebo „návštěvní hodiny“ – dva lidé, kteří se milují, se přece také milují v každém okamžiku, a ne jen v určitých dnech týdne nebo za určitých okolností...

Ekumenismus

(Jak se Vaše církev vyrovnává s konfesionalismem? Jak pohlíží na jiné křesťanské církve? Pokládáte za důležité pořádání ekumenických akcí?)

Jednota bratrská v celé své historii deklaruje, že je „jednotou“ (jednotkou), totiž že je částí Kristovy církve, nikoli celou Kristovou církví. Jedním z principů, k němuž se Jednota bratrská v roce 2002 přihlásila, je „Respektování ostatních křesťanských jednot (církví, které se hlásí ke Kristu)“.

V praxi je Jednota bratrská zapojena do různých mezicírkevních aktivit, je též členem Ekumenické rady církví a České biblické společnosti. Také jednotliví správcové sborů se mnohde scházejí se svými kolegy z jiných církví v daném městě. Účastníme se i různých ekumenických akcí, ať už na lokální nebo celostátní úrovni, vždy však toužíme, aby byly smysluplné, ne samoúčelné.

Modlitba

(Co pro Vaši církev znamená modlitba? Má ve Vašem společenství modlitba přední postavení? Jaké formy modlitby preferuje učení Vaší církve (tichá, společná, pouze farář, atd.)? Organizujete nějaké konkrétní církevní akce zaměřené na modlitbu?)

Modlitba je velice důležitou a nedílnou součástí života naší církve, a to jak na osobní rovině tak na sborové i celocírkevní. Není pro nás „poslední nadějí“, když už člověk nemůže nic udělat, ale první volbou. Víme, že sami nezmůžeme nic a také, že lidským rozumem nehodnotíme věci správně. Potřebujeme s Ním proto aktivně komunikovat, být s Ním propojeni. V modlitbě se prohlubuje vztah s Bohem a schopnost mu rozumět, slyšet Jeho hlas (v tom se opět příhodně nabízí přirovnání ke vztahu mezi dvěma lidmi). Dále je modlitba také promlouváním Božích pravd do tohoto světa, situací okolo nás. Bůh chce, aby mu církev rozuměla, věděla, co chce dělat a modlitbami uváděla Jeho záměry do života. Je to možné pozorovat i na Ježíši Kristu, který se modlil u všeho, co dělal. A Písmo v tomto ohledu mluví velmi naléhavě, skrze Pavla dokonce výzvou „modlete se bez ustání“, a zároveň velmi povzbudivě skrze mnohé verše, které nás mají ubezpečit, že modlitba v souladu s Boží vůlí má skutečně velikou moc.

Co se formy týče, preferujeme modlitbu hlasitou, protože už od samotného počátku světa Bůh ukazuje, že skrze vyřčená slova se věci stávají realitou.

Kultura

(Jaký je vztah Vaší církve ke kultuře? Je pro Vaše učení například přijatelné chození do divadla, do tanečních, či na koncerty? Hraje ve Vašem církevním životě nějakou roli hudba?)

Náš vztah ke kultuře je pozitivní. Mnozí z nás mají v různých směrech umění velkou zálibu a nemálo hudebníků, výtvarníků, divadelníků atd. máme přímo ve svých řadách. Lidská kreativita je odrazem té Boží a všechny umělecké směry jsou skvělým a obohacujícím nástrojem, jak zachytit a předat myšlenky dalším způsobem, ne jen slovy. Takže naši členové i duchovní jsou často nadšeným filmovým i divadelním publikem, vášnivými čtenáři, vděčnými návštěvníky galerií, muzeí, historických míst i koncertů všeho druhu. Jednota bratrská ve své historii vždy kulturu podporovala a pomáhala uchovávat, takže nám kladný vztah k tomuto tématu zřejmě přirozeně zůstal. Forma (žánr) pro nás podstatná není, v každém případě je ale podstatný obsah – ten je určitě měřítkem ve výběru. Proto nechodíme kamkoli a nedíváme se na všechno, co nám právě přijde pod ruku. Proto nemůžeme podporovat cokoli, co pokřivuje lidskou duši a poškozuje společnost. Umění, které prezentuje neúctu vůči druhým, aroganci, oslavuje pýchu a sobectví, propaguje neslušnost, anarchii, provokaci atd. se nám protiví a považujeme je ne za kulturu, ale pouze za exhibici zvrácenosti.

Hudba je podobně jako v minulých generacích Jednoty bratrské nedílnou součástí našeho duchovního života. Stejně jako naši předchůdci i my skrze skládání písní vyjadřujeme svůj vztah k Bohu. Hudba potom slouží jak církvi při společných shromážděních, tak jako nástroj sdílení našeho života s lidmi okolo nás.

Vzdělání a výchova

(Jakou váhu přikládá Vaše církev biblickému vzdělání a duchovní výchově? Pro vykonávání kazatelského úřadu ve vaší církvi musí mít člověk vysokoškolské teologické vzdělání? Zaměřuje se činnost Vaší církve i na duchovní výchovu a vzdělávání dětí?)

Pro vykonávání kazatelského úřadu u nás vysoká škola není třeba. Hlavními měřítky pro povolání za duchovního v JB jsou především opravdová osobní zbožnost, která se jasně projevuje na životě daného člověka, jeho sounáležitost s Tělem církve a rozeznání Božího povolání, které se potvrdilo jak ze strany dotyčného tak církve. Zároveň je důležité, aby každý duchovně sloužící člověk byl uveden do potřebných souvislostí ať už historických, teologických, biblických či psychologických. Každá provincie JB ve světě má proto svou školu, kde služebníky připravuje. U nás je to také tak (Akademie Jana Blahoslava v Liberci, viz www.jbcr.info). Každý služebník proto musí studiem projít, přičemž míra náročnosti je stanovena podle míry zodpovědnosti příslušného úřadu, který dotyčný vykonává.

Co se duchovní výchovy týče, ta je skutečně nezbytná pro každého a probíhá neustále, a to jak v rovině osobní – v rámci pastýřské péče, tak společně – při pastorálních konferencích, tematických konferencích, celocírkevních konferencích i v běžném životě sboru či vzájemném setkávání pastorů.

Děti vnímáme jako svěřené od Boha, ne majetnicky naše, proto víme, že máme před Ním velikou zodpovědnost za jejich zdravý duševní i duchovní vývoj. Na dětech a mladé generaci velmi záleží. Podle hesla „Co nežiješ, to nepředáš“ je vedeme především osobním příkladem, životem, na kterém

musí být vidět pokora a poddanost Bohu, a tím také Jeho láska a reálné Boží jednání ve všech situacích. Těžiště této přirozené duchovní výchovy je v rodině a na druhém místě je hned rodina sboru. Krom každodenního života se děti s křesťanským životem setkávají také v nedělních školách, dorostech či mládeži, kde se nenásilnou formou dále rozvíjí poznání Bible, biblických příběhů, Ježíšova života, modliteb i praktického života s Bohem.

Okolní svět

(Je Vaše církev otevřená okolnímu světu? Dáváte například důraz na konání misí? Nebo je směřování Vaší církve více dovnitř, tedy na ochranu daného učení a stálých členů?)

Otevřenost, služba druhým, misie, to jsou hodnoty, které Jednota bratrská přijala za své hlavní poslání. Záleží nám na jednotlivcích i národech okolo nás, toužíme po tom vidět Krista jednajícího v konkrétních životech. Jednoznačně v tomto chceme pokračovat v díle, které rozvíjely generace Jednoty bratrské před námi. A nejde jen o odkaz bratří před námi – umožňovat lidem přicházet ke Kristu, dávat se jim, zjevovat jim Boží zájem a lásku i předávat Jeho výzvy, je úkol, který církvi odkázal přímo Ježíš.

Církev a stát

(Jak pohlíží Vaše církev na vztah mezi státem a církví? Měla by být podle Vašeho učení jasně oddělená duchovní moc od světské moci? Mohou se představitelé nebo členové Vaší církve angažovat v politice?)

Jednota bratrská podporuje takový model státu a církve, v němž je církev finančně i personálně samostatná, nicméně v němž stát a církev v různých veřejně prospěšných oblastech spolupracují.

Jednota bratrská učí, že světská a duchovní moc by měly být jasně odděleny. Dokonce máme za to, že k největším selháním církve došlo právě při její nezdravé sepnutosti se státní mocí.

Členové i představitelé Jednoty bratrské se v politice angažovat mohou, vždy však z titulu své občanské zodpovědnosti, nikoli jako vyslanci církve.

Na konec ještě otázka ke krátké úvaze:

Myslíte si, že je v současné době a v současné české společnosti ještě možné ve větší míře naplňovat odkaz učení Jednoty bratrské?

Ano, věříme, že je. Ježíš není omezen dějinnými etapami ani proměnami společnosti. Sám říká, že na nebi i zemi pomine všechno, ale Jeho slova, On sám, ne. Jasně ukazuje, že lidé se budou měnit, ale Boží Pravda bude platná pořád. A ve světě, kde se veškeré hodnoty stávají relativní, kde má každý svou pravdu, kde už nikdo neví, co je správné a co špatné, protože všechno lze překroutit podle momentální potřeby, ve světě, kde lidské svědomí nefunguje, protože je poplatné názorům jedince, právě tady je o to víc potřeba držet pevný bod Kristova učení. A že to společnost v tuto chvíli považuje za směšné, zpátečnické či zbytečné, to není podstatné.

Příloha č. 2

1. téma: Řád a kázeň

(Dáváte ve Vaší církvi důraz na řád a kázeň? Vnímáte, že přesně daná pravidla jak ve společenském tak i soukromém životě členů jsou pro správné směřování církve důležitá? Fungují u Vás kázeňské tresty?)

Kázání slov Písma, evangelia, ve svém názvu skrývá slovo kázeň. Rozumíme tedy, že kázeň je konána předně skrze křesťanskou zvěst. Od členů se očekává, že chtějí žít život v následování Krista, konkrétní daná životní pravidla však nepředkládáme. Kázeňské tresty nemáme a neužíváme. Pro zvláště nezřízený život by bylo někoho možno napomínat či vyloučit, ale nepamatují, že by se tak dělo.

2. téma: Písmo svaté

(Řídí se Vaše církev podobným heslem jako: „Slovo Boží nejvyšší“? Považujete Bibli za toto Slovo Boží? Je pro Vaši církev Bible jediným svrchovaným měřítkem a jedinou autoritou? Praktikujete u Vás například tradici biblických hodin, či jiných pravidelných akcí směřovaných k vyučování Bible?)

Řád světové Unitas fratrum praví, že trojjediný Bůh je zjeven ve svatých Písmech Starého a Nového zákona. To znamená, že Bible je zprostředkovatelem a ukazatelem k Bohu. Bibli je třeba interpretovat, nejsme tedy v žádném případě, podobně jako stará Jednota, fundamentalisté. Písma jsou pravidlem života a víry. Tradice biblických hodin, tedy společného čtení Bible je doporučována a praktikována. Příprava na křest nebo konfirmaci je právě seznamováním se s obsahem a zvěstí Písma.

3. téma: Církevní společenství

(Je pro Vaši církev typické budování pevných vztahů? Představuje pro Vás církevní společenství duchovní rodinu? Snažíte se společně žít častěji než jen o nedělích? Pořádáte nějaké akce pro vytváření a udržování si „rodinného“ obcenství?)

Společenství, po vzoru předků je pro nás zásadní věcí. Vždyť církev je COMMUNIO. Proto také připravujeme sborové dny se společným občerstvením, sborové výlety, akce pro rodiny a děti a další různá setkání. Zvláště pro ty, kteří jsou osamělí, je sbor „duchovní rodinou“

4. téma: Praktická víra

(Vychovává Vaše církev své členy k tomu, že víra se má odrážet v každodenním životě? Vnímáte jako důležité i praktikování osobní zbožnosti kromě té ve společenství církve?)

V teorii i praxi klademe důraz na osobní vztah k Bohu. To znamená vždy a všude. Součástí pastoračních rozhovorů, které nejsou jen výsadou faráře, bývá také modlitba a čtení Písma. V hesle církve máme citát „Vicit Agnus noster, eum sequamur“. To nás vede i ve všedním životě

5. téma: Ekumenismus

(Jak se Vaše církev vyrovnává s konfesionalismem? Jak pohlíží na jiné křesťanské církve? Pokládáte za důležité pořádání ekumenických akcí?)

Vycházíme z interpretace J. A. Komenského, že Jednota v názvu Jednota bratrská znamená „jednotka“ tedy částka. Tak rozumíme tomu, že naše konfese je jen částkou celé církve. To je silný

předpoklad pro ekumenickou otevřenost a toleranci. Z toho důvodu také usilujeme a podílíme se na společných akcích s ostatními církvemi, a to samozřejmě i církví Římskokatolickou.

6. téma: Modlitba

(Co pro Vaši církev znamená modlitba? Má ve Vašem společenství modlitba přední postavení? Jaké formy modlitby preferuje učení Vaší církve (tichá, společná, pouze farář, atd.)? Organizujete nějaké konkrétní církevní akce zaměřené na modlitbu?)

Modlitba je jeden ze způsobů odpovědi na Boží oslovení a zároveň projevem víry. Věříme, že Pán Bůh slyší modlitby. I při bohoslužebných shromážděních bývá prostor na modlitební chvíli pro všechny, kteří chtějí svoji modlitbu vyslovit i čas pro tichou modlitbu.

7. téma: Kultura

(Jaký je vztah Vaší církve ke kultuře? Je pro Vaše učení například přijatelné chození do divadla, do tanečních, či na koncerty? Hraje ve Vašem církevním životě nějakou roli hudba?)

Již od dob Jana Blahoslava (Filipika proti misomusům) Jednota oceňuje vzdělání a vstupuje na pole kultury. Bible kralická je národním kulturním „pokladem“. Jisté je, že v průběhu let se pohled na různé projevy kultury měnil. Například tanec byl dlouho zapovídan. Dnes žádné omezení v oblasti kulturní činnosti nemáme. Naopak, mnohé sbory vedle bohoslužebných setkání pořádají také různé kulturní pořady. Hudba hraje významnou roli. Zpěv i instrumentální skladby, klasické i moderní.

8. téma: Vzdělání a výchova

(Jakou váhu přikládá Vaše církev biblickému vzdělání a duchovní výchově? Pro vykonávání kazatelského úřadu ve vaší církvi musí mít člověk vysokoškolské teologické vzdělání? Zaměřuje se činnost Vaší církve i na duchovní výchovu a vzdělávání dětí?)

Pro plnou kazatelskou službu musí adept absolvovat universitní teologické vzdělání a dosáhnout titulu magistr. Vedle toho jsou však vzděláváni i „laici“ a další zájemci z řad členů církve. V rámci celé církve jsou vzdělávací ústavy pro děti a mládež.

9. téma: Okolní svět

(Je Vaše církev otevřená okolnímu světu? Dáváte například důraz na konání misii? Nebo je směřování Vaší církve více dovnitř, tedy na ochranu daného učení a stálých členů?)

Evangelium je dobrá zpráva pro člověka. Proto je církev směřována k okolnímu světu. I když nemusíme mluvit právě o misii, jde o svědectví jednotlivců i celých společenství o naději, která z víry pramení.

10. téma: Církev a stát

(Jak pohlíží Vaše církev na vztah mezi státem a církví? Měla by být podle Vašeho učení jasně oddělená duchovní moc od světské moci? Mohou se představitelé nebo členové Vaší církve angažovat v politice?)

Oddělení moci světské a duchovní je jeden z pilířů české reformace, myšlenka trvale platná. To však nebrání jednotlivým křesťanům v angažovanosti v politickém prostoru. Pro představitele církve je angažmá ve vyšší výkonné moci problematické. Jako pastýři by měli být otevřeni všem proudům a názorům – vyjma extrémních.

11. Na konec ještě otázka ke krátké úvaze:

Myslíte si, že je v současné době a v současné české společnosti ještě možné ve větší míře naplňovat odkaz učení Jednoty bratrské?

Z odpovědí je jasné, že odkaz Jednoty bratrské je živý a v mnohém aktuální.

Příloha č. 3

1. téma: Řád a kázeň

(Dáváte ve Vaší církvi důraz na řád a kázeň? Vnímáte, že přesně daná pravidla jak ve společenském tak i soukromém životě členů jsou pro správné směřování církve důležitá? Fungují u Vás kázeňské tresty?)

K životu ČCE důraz na řád a kázeň patří, jsou to však pouze nástroje, pomáhající k tomu, aby se církev co nejvíce blížila důvodu její existence, kterým je být „výlohou“ Božího království v prostředí naší Země. To je ideální stav. Považuji řád a kázeň za nutné prvky pro soužití a efektivní spolupráci, to platí obecně, ale i v církvi. To, že vedle toho existuje i potřeba mít možnost „vynutit“ dodržování kázně a řádu, je jasné a k tomu slouží v církvi Řád pastýřské služby.

2. téma: Písmo svaté

(Řídí se Vaše církev podobným heslem jako: „Slovo Boží nejpřednější“? Považujete Bibli za toto Slovo Boží? Je pro Vaši církev Bible jediným svrchovaným měřítkem a jedinou autoritou? Praktikujete u Vás například tradici biblických hodin, či jiných pravidelných akcí směřovaných k vyučování Bible?)

Písmo svaté je autoritou v učení i životě církve. Avšak v tom duchu, že se psaný text Slovem Božím, tj. oslovením Boží, tvořivým aktem, kterým Bůh dává do pohybu, stává. Není tedy automaticky Slovem Božím jenom tím, že je text písemně zachycen. Biblické hodiny, vzdělávání v Písmu, setkání s Bibli, apod. se v lokálních společenstvích konají a patří k základním předpokladům růstu ve víře v Boha a následování Krista.

3. téma: Církevní společenství

(Je pro Vaši církev typické budování pevných vztahů? Představuje pro Vás církevní společenství duchovní rodinu? Snažíte se společně žít častěji než jen o nedělích? Pořádáte nějaké akce pro vytváření a udržování si „rodinného“ obcenství?)

Církevní společenství jsou opravdu pro členy církve něčím stabilním a silným, především díky důvěře a vzájemnosti, bez kterých takové společenství není udržitelné a myslitelné. Nicméně společenství není samo o sobě cílem, je důsledkem Boží lásky k člověku, která následně přes člověka míří k druhému.

4. téma: Praktická víra

(Vychovává Vaše církev své členy k tomu, že víra se má odrážet v každodenním životě? Vnímáte jako důležité i praktikování osobní zbožnosti kromě té ve společenství církve?)

Výchova k všední a praktické věrohodnosti je základním prvkem svědectví o Bohu a spáse v Kristu a jeho součástí. Svědectví slovem je takovou životní a praktickou věrohodností potvrzováno a naopak nevěrohodností degradováno. Jedno nejde bez druhého.

5. téma: Ekumenismus

(Jak se Vaše církev vyrovnává s konfesionalismem? Jak pohlíží na jiné křesťanské církve? Pokládáte za důležité pořádání ekumenických akcí?)

ČCE zcela prakticky s ohledem na rozmanitost lidské civilizace uznává nutnost existence různých konfesních důrazů a proudů. Napořád jde o různost dočasnou, která však i na této zemi má být

určována vědomím jednoty v základních vyznáních a důrazech. Jiné křesťanské církve nejsou ze strany ČCE chápány jako obtížná konkurence, nýbrž společenství, která slouží k obohacení, pokud se nechovají vůči druhým výlučně. Ekumenické akce jsou potřebné, a také se jich dle možností účastníme, zhusta je přímo iniciujeme.

6. téma: Modlitba

(Co pro Vaši církev znamená modlitba? Má ve Vašem společenství modlitba přední postavení? Jaké formy modlitby preferuje učení Vaší církve (tichá, společná, pouze farář, atd.)? Organizujete nějaké konkrétní církevní akce zaměřené na modlitbu?)

Modlitba není v první řadě důležitá pro církev, je důležitá pro věřícího jednotlivce, který se v ní ujímá možnosti být svými omezenými prostředky v rozhovoru s Bohem, kterému uvěřil. Následně pak modlitba vstupuje do života společenství, které tyto jednotlivci tvoří. Tak i modlitba poznamenává soužití celého církevního společenství. Neumím říci, zda některou modlitbu z vyjmenovaných ČCE preferuje, jednoznačně však je její místo při bohoslužbě, kdy v ní jde jak vděčnost z Boží přítomnosti, tak i vyznání hříchů a proseb o odpuštění, do bohoslužebné modlitby pak patří i přímluvy za druhé, a to jak v konkrétní i anonymní podobě.

7. téma: Kultura

(Jaký je vztah Vaší církve ke kultuře? Je pro Vaše učení například přijatelné chození do divadla, do tanečních, či na koncerty? Hraje ve Vašem církevním životě nějakou roli hudba?)

Obecně se dá říci, že se vztah k těmto věcem postupně mění a vyvíjí. Zda k dobrému, toť otázka. Byly doby, kdy se kultura, herectví, tanec chápaly jako něco nepatřičného a nehodné věrného křesťana. Nyní se již hudba stále více vřazuje do bohoslužebného a ostatního života církve. Týká se to i výtvarné a estetické podoby interiérů našich kostelů a modliteben, dřívější strohost stíhá barevnost. Není to však z důvodů kultických jako spíše z důvodů estetických. Hudební doprovod instrumentální či sborový je nedílnou součástí bohoslužeb a liturgie, kde našly své místo i jiné hudební nástroje než někdejší varhany a harmonia (dnes např. kytara, žesťové nástroje apod.).

8. téma: Vzdělání a výchova

(Jakou váhu přikládá Vaše církev biblickému vzdělání a duchovní výchově? Pro vykonávání kazatelského úřadu ve vaší církvi musí mít člověk vysokoškolské teologické vzdělání? Zaměřuje se činnost Vaší církve i na duchovní výchovu a vzdělávání dětí?)

Vzdělávání v celé šíři, především s ohledem na vzdělávání v porozumění bibli a schopnosti předávat její bohatství, je jednou z důležitých aktivit církve. Protože člověku není dána víra v Boha do vínku, záleží na tom, jak je veden, a protože pro lidskou bytost jsou nesmírně důležité první roky života, patří vedení dětí k víře k důležitým úkolům církve. Proto také většinou je požadováno k duchovenské službě vysokoškolské teologické vzdělání na Evangelické teologické fakultě UK.

9. téma: Okolní svět

(Je Vaše církev otevřená okolnímu světu? Dáváte například důraz na konání misii? Nebo je směřování Vaší církve více dovnitř, tedy na ochranu daného učení a stálých členů?)

Církev ví o tom, že má být otevřená a společnosti se nestránit, ani nebát. Nicméně současná společnost mnohými svými způsoby spíše od sebe odpuzuje, než vábí, proto je na straně církve znatelná chuť s takovou společností si nezadat. Na druhou stranu však některé téměř dekadentní způsoby společnosti volají po kultivaci, kterou, jak poznáváme svou vírou v Boha, může přinést

nové porozumění nabídky vyplývající z následování Krista. Přesto však je třeba přiznat, že misijní kroky církve jsou zatím spíše cudné než sebevědomé.

10. téma: Církev a stát

(Jak pohlíží Vaše církve na vztah mezi státem a církví? Měla by být podle Vašeho učení jasně oddělená duchovní moc od světské moci? Mohou se představitelé nebo členové Vaší církve angažovat v politice?)

Moc duchovní a světská jsou vzájemně neslučitelné, historie ostatně potvrzuje řadou příkladů, k čemu záměrné či neúmyslné sblížení vedlo. Není však třeba pohlížet na obě sféry jako na vzájemně soupeřící. Každé moci je určen jiný díl odpovědnosti, světská moc má vytvářet rámec pro pokojný, svobodný a správný život lidí, duchovní moc je od toho, aby přidala niterné ukotvení a vědomí smyslu žití, tedy něco, co světská moc poskytnout nemůže, ani na to nemá aspirovat. Z toho důvodu není zapovězena účast členů církve v politickém a veřejném angažmá. S tím, že dvojnásob musí střežit svou věrohodnost, protože i v politické oblasti jsou v první řadě odpovědní za své kroky a život Bohu a teprve následně občanům, příp. politickým uskupením.

11. Na konec ještě otázka ke krátké úvaze:

Myslíte si, že je v současné době a v současné české společnosti ještě možné ve větší míře naplňovat odkaz učení Jednoty bratrské?

Nevím, co se myslí tím „ve větší míře“, ale bez ohledu na míru mnohé zásady lze uskutečňovat, protože nebyly „výmyslem“ Jednoty bratrské, jako produktem jejich porozumění evangelium, v kteréžto oblasti nedochází k přílišným změnám jako spíše ke krokům, které závazek a nárok evangelia chtějí zmírnit. Proto na tuto otázku mohu odpovědět: ano, myslím, že lze výzvy Jednoty bratrské naplňovat i dnes, a bude to společnosti jen k prospěchu, opustí-li laciný posměch vůči víře a pokusí-li se porozumět, co může hodnotnou křesťanskou spiritualitou získat.

Příloha č. 4

1. téma: Řád a kázeň

(Dáváte ve Vaší církvi důraz na řád a kázeň? Vnímáte, že přesně daná pravidla jak ve společenském tak i soukromém životě členů jsou pro správné směřování církve důležitá? Fungují u Vás kázeňské tresty?)

Ve věci kázně navazujeme nejen na praxi JB, CB má také reformované kořeny, které definují církev trojí charakteristikou: kázání Božího slova, vysluhování svátostí, konání kázně. V našem Řádu máme uvedeny stupně kázně, ale je to jen pomocné vodítko. Je na kazateli a staršovstvu, aby hledali odpovídající formát kázně. Na vyznavačské typy církví, mezi které se CB řadí, se kladou jisté nároky na členství a proto konání milostivé (ne odsuzující) kázně považujeme za věc potřebnou.

2. téma: Písmo svaté

(Řídí se Vaše církev podobným heslem jako: „Slovo Boží nejpřednější“? Považujete Bibli za toto Slovo Boží? Je pro Vaši církev Bible jediným svrchovaným měřítkem a jedinou autoritou? Praktikujete u Vás například tradici biblických hodin, či jiných pravidelných akcí směřovaných k vyučování Bible?)

Věříme, že neomylným svěděctvím o Božím zjevení je Písmo svaté Starého i Nového zákona, které bylo inspirováno Duchem Božím. Ano, Bible je pro nás měřítkem a autoritou naší víry a našeho života. Od samého vzniku CB patří pravidelné biblické hodiny, nebo biblické skupinky, mezi základní shromáždění potřebné pro budování členů a vůbec celého sboru.

3. téma: Církevní společenství

(Je pro Vaši církev typické budování pevných vztahů? Představuje pro Vás církevní společenství duchovní rodinu? Snažíte se společně žít častěji než jen o nedělích? Pořádáte nějaké akce pro vytváření a udržování si „rodinného“ obecnství?)

Ano, snažíme se. Zejména usilujeme o to, aby se v týdnu organizovala setkání podle generačních skupin, nebo podle místa bydliště k modlitbám, ke sdílení, k rozhovorům nad Bibli, atp.

4. téma: Praktická víra

(Vychovává Vaše církev své členy k tomu, že víra se má odrážet v každodenním životě? Vnímáte jako důležité i praktikování osobní zbožnosti kromě té ve společenství církve?)

Ano, to je další zásada vyznavačského typu církve. Věříme tomu tak, že praktikovat křesťanské učení v každodenním životě jako projev následování Krista, je vlastně podstatou křesťanství.

5. téma: Ekumenismus

(Jak se Vaše církev vyrovnává s konfesionalismem? Jak pohlíží na jiné křesťanské církve? Pokládáte za důležité pořádání ekumenických akcí?)

Jsme členy ERC, ČEA a mezinárodních evangelicko-evangelikálních uskupení. CB chápeme jen jako jednu z větví církve Kristovy. Ekumenické akce považujeme za důležité pro budování jednoty a pro vzájemné obohacení.

6. téma: Modlitba

(Co pro Vaši církev znamená modlitba? Má ve Vašem společenství modlitba přední postavení? Jaké formy modlitby preferuje učení Vaší církve (tichá, společná, pouze farář, atd.)? Organizujete nějaké konkrétní církevní akce zaměřené na modlitbu?)

V CB dáváme velký důraz na modlitební život, mimo Modlitbu Páně nemáme stylizované liturgické modlitby. Modlíme se vlastními slovy. Sbory si organizují sami modlitební setkání a podle potřeby vyhlašují například modlitební řetězy, kdy se po určitý čas intenzivně spojí v modlitbách za konkrétní potřeby. Některé sbory organizují shromáždění chval a modliteb.

7. téma: Kultura

(Jaký je vztah Vaší církve ke kultuře? Je pro Vaše učení například přijatelné chození do divadla, do tanečních, či na koncerty? Hraje ve Vašem církevním životě nějakou roli hudba?)

Účast na kulturních akcích je zcela na svobodném rozhodování členů církve. Hudba má důležité místo v životě sboru i rodin, mnohé rodiny zachovávají dobrou tradici v tom, že své děti vedou ke hře na hudební nástroje. Žel, trochu se nám to vytrácí.

8. téma: Vzdělání a výchova

(Jakou váhu přikládá Vaše církev biblickému vzdělání a duchovní výchově? Pro vykonávání kazatelského úřadu ve vaší církvi musí mít člověk vysokoškolské teologické vzdělání? Zaměřuje se činnost Vaší církve i na duchovní výchovu a vzdělávání dětí?)

Duchovní výchova všech generací je ústředním tématem. Ve sboru se praktikuje výchova dětí (tzv. nedělní besídka), setkávání dorostu, mládeže, a již zmíněné biblické a skupinky. U kazatelů se vyžaduje vzdělání na úrovni Diplomovaný specialista/bakalářské, v případě služebníků vstupujících do kazatelské služby ve vyšším věku, stačí dlouholetá praxe na sboru a teologické minimum formou kurzů.

9. téma: Okolní svět

(Je Vaše církev otevřená okolnímu světu? Dáváte například důraz na konání misii? Nebo je směřování Vaší církve více dovnitř, tedy na ochranu daného učení a stálých členů?)

CB považuje misii a evangelizaci za důvod pro existenci církve.

10. téma: Církev a stát

(Jak pohlíží Vaše církev na vztah mezi státem a církví? Měla by být podle Vašeho učení jasně oddělená duchovní moc od světské moci? Mohou se představitelé nebo členové Vaší církve angažovat v politice?)

Ano, jsme pro nezávislost církve na státní moci, přitom jsme přesvědčeni, že je dobré když se naši členové angažují v politice, a církev vysílá své kaplany do služby např. přes ministerstvo obrany, spravedlnosti, zdravotnictví, vnitra. U kazatelů a představitelů CB se vyžaduje, aby nebyli členy politických stran a hnutí.

11. Na konec ještě otázka ke krátké úvaze:

Myslíte si, že je v současné době a v současné české společnosti ještě možné ve větší míře naplňovat odkaz učení Jednoty bratrské?

Ano, je to jako s obsahem a obalem. Obsah - tedy sdílení evangelia, kázání Božího slova, následování Krista se nemění a zůstává stejné. Obal - tedy forma jak to praktikovat musí být adaptabilní, odpovídající kultuře doby, je třeba porozumět společnosti, zkrátka odkaz JB musí být kontextuální. Pak je to, věřím, možné a žádoucí.

Příloha č. 5

1. téma: Řád a kázeň

(Dáváte ve Vaší církvi důraz na řád a kázeň? Vnímáte, že přesně daná pravidla jak ve společenském tak i soukromém životě členů jsou pro správné směřování církve důležitá? Fungují u Vás kázeňské tresty?)

- Ano, Řád církve je závazný pro naše faráře. Při ordinaci slibují, že budou zachovávat Řád. Kázeňské tresty jsou mimo realitu 21 století. Samozřejmě, že pokud farář nedodrží Řád, může být propuštěn. U členů církve se očekává život v souladu s učením křesťanské církve (všeobecně).

2. téma: Písmo svaté

(Řídí se Vaše církev podobným heslem jako: „Slovo Boží nejpřednější“? Považujete Bibli za toto Slovo Boží? Je pro Vaši církev Bible jediným svrchovaným měřítkem a jedinou autoritou? Praktikuji u Vás například tradici biblických hodin, či jiných pravidelných akcí směřovaných k vyučování Bible?)

- Ano, Bible je pro nás normou a autoritou života. Věříme, že Bible je Duchem svatým inspirované slovo, zapsané lidmi, lidskou řečí. Biblické hodiny se konají.

3. téma: Církevní společenství

(Je pro Vaši církev typické budování pevných vztahů? Představuje pro Vás církevní společenství duchovní rodinu? Snažíte se společně žít častěji než jen o nedělích? Pořádáte nějaké akce pro vytváření a udržování si „rodinného“ obecnství?)

- Ano ke všem otázkám.

4. téma: Praktická víra

(Vychovává Vaše církev své členy k tomu, že víra se má odrážet v každodenním životě? Vnímáte jako důležité i praktikování osobní zbožnosti kromě té ve společenství církve?)

- Ano.

5. téma: Ekumenismus

(Jak se Vaše církev vyrovnává s konfesionalismem? Jak pohlíží na jiné křesťanské církve? Pokládáte za důležité pořádání ekumenických akcí?)

- Naše církev patří do rodiny křesťanských církví. K ekumenismu má velmi blízko.

6. téma: Modlitba

(Co pro Vaši církev znamená modlitba? Má ve Vašem společenství modlitba přední postavení? Jaké formy modlitby preferuje učení Vaší církve (tichá, společná, pouze farář, atd.)? Organizujete nějaké konkrétní církevní akce zaměřené na modlitbu?)

- Ano. Nemáme preference, všechny způsoby modlitby jsou možné. Modlitební setkání se konají.

7. téma: Kultura

(Jaký je vztah Vaší církve ke kultuře? Je pro Vaše učení například přijatelné chození do divadla, do tanečních, či na koncerty? Hraje ve Vašem církevním životě nějakou roli hudba?)

- Drama, hudba a umění v církvi mají své místo. Neexistuje zákaz návštěvy kulturních akcí.

8. téma: Vzdělání a výchova

(Jakou váhu přikládá Vaše církev biblickému vzdělání a duchovní výchově? Pro vykonávání kazatelského úřadu ve vaší církvi musí mít člověk vysokoškolské teologické vzdělání? Zaměřuje se činnost Vaši církev i na duchovní výchovu a vzdělávání dětí?)

- Vzdělání má velkou váhu. Faráři musí mít VŠ (nejméně bakalář) v oblasti teologie. Vzdělávání dětí je samozřejmé.

9. téma: Okolní svět

(Je Vaše církev otevřená okolnímu světu? Dáváte například důraz na konání misii? Nebo je směřování Vaší církve více dovnitř, tedy na ochranu daného učení a stálých členů?)

- Církev je otevřena – např. <http://www.umetachov.cz>

10. téma: Církev a stát

(Jak pohlíží Vaše církev na vztah mezi státem a církví? Měla by být podle Vašeho učení jasně oddělená duchovní moc od světské moci? Mohou se představitelé nebo členové Vaší církve angažovat v politice?)

- nelze odpovědět jednoznačně. Představitelé církve se neangažují v politických stranách, zda by mohli vykonávat nějakou veřejnou funkci je otevřená záležitost. Členové církve nemají omezení (angažovanost v extremistických stranách a hnutích není v souladu s křesťanským učením).

11. Na konec ještě otázka ke krátké úvaze:

Myslíte si, že je v současné době a v současné české společnosti ještě možné ve větší míře naplňovat odkaz učení Jednoty bratrské?

- Ano.

Příloha č. 6

1. otázka: Řád a kázeň

Řád i kázeň jsou důležité v lidské společnosti, ale také i v církvi. Řády se mění. Za mé existence v církvi se několikrát buď řád změnil, anebo poopravil. Hledíme-li na řád z biblického hlediska, pak řád nesmí lidem škodit. Řád je určitý zákon: To můžeš udělat a ono nemůžeš udělat a takové ustanovení či řády v Izraeli zachovávali především farizeové a zákoníci. Někdy se na řád dává větší důraz než by mu patřil. Nejsem proti řádům, ale řád i v církvi má mít služební poslání. Co se týče kázně, káznění ve sboru za hřích, tak taková kázeň u nás existuje. Ale kázeň chápu jako pomoc tomu, kdo je kázněný, aby se odvrátil od hříchu a aby to také posloužilo jiným ve sboru. Sbor je duchovní rodina, ale ani v rodině si nemohu dělat, co se mi zalíbí. Někteří křesťané se někdy odvolávají, že v Kristu jsem

svobodný, ovšem mají pravdu, ale nejsem svobodný ke hříchu. Byl jsem na vojně a v mé době na vojně byla poměrně velká kázeň, kdyby ta kázeň nebyla, to by někdy v našem okolí byla spoušť. Řád i kázeň musejí podléhat lásce, myslím na sbor, na církev.

2. otázka: Písmo svaté.

Tam, kde se církev neřídí Slovem Božím, to už není církev, ale nějaké společenství, které s církvi nemá nic společného. Slovo Boží je základ a církev je Boží chrám, Boží příbytek, Boží stavba (Ef.2, 22). Každá církev byla na svém počátku budována na základě Božího slova, tím neříkám, že v současné době od toho ustoupila, ale někdy i výklad biblického textu může něco v církvi „zprísnit“, ale něco i z Písma „slevit“. Někdy se stává, že to, co v církvi je něco z biblické zvěsti přehlíženo, bývá nahrazováno historickými událostmi i z dávné minulosti. Osobně jsem přesvědčen, že je to vážná úchylka od Slova Božího. Ale i v takových případech převažuje Boží láska. Hříchem je, když si myslit: Já, my jsme dokonalí, protože to děláme jinak.

Co si já pamatuji, ale nejenom v paměti, ale z historie u baptistů nebyl rozdíl mezi shromážděním v neděli či ve všední den, tedy na biblické hodině, všude se káže Slovo Boží, jenom na bohoslužbách těchto typů je jiná účast a to je otázka času členů sboru. Klademe důraz na výchovu, tedy i na shromáždění mládeže (sdružení mládeže), je to další shromáždění, i tam se mládež biblicky vzdělává. Klademe veliký důraz na nedělní školy pro děti, někde jsou před bohoslužbami nedělní školy pro dospělé.

3. otázka: Církevní společenství.

Společenství v církvi je tak důležité, jako společenství v rodině. Bez skutečného společenství se členové sboru izolují, tam kde je izolace členů, je nebezpečí, že buď se sbor menší, anebo se může i rozdvajit a či rozpadnout. Nestačí jenom do společenství přijít jednou nebo dvakrát do týdne na bohoslužby, ale to pravé společenství je v tom, že lidé mezi sebou společně hovoří o svých problémech a mohou si poradit. Mám zkušenosti, že mladí lidé, kteří chodí do sboru, ale jejich rodiče jsou nevěřící, nemohou se s nimi o duchovních věcech hovořit a tak hledají společenství, důvěrníky ve sboru, ale někdy nenajdou to ani ve sboru mezi staršími, aby se jim svěřili a aby ti starší jim poradili. Na to musí dbát jak

kazatel, tak i staršovstvo, ale i ostatní členové sboru. Vždycky jsem kladl důraz na to, aby se členové sboru zajímali jeden o druhého. Klademe důraz, aby členové sboru měli společné obecnství v menších skupinách, v rodinách měli modlitební chvíle, v některých sborech, kde jsou na to podmínky, jsou společenství seniorů, cvičení pěveckého sboru, sdružení mládeže a všude tam se probírají biblická témata a tvoří se nová společenství, společná důvěra.

4. téma: Praktická víra.

Klademe důraz na osobní víru, zbožnost, které se má osvědčit u dětí ve škole, na dospělých křesťanech by víra měla být viditelná kdekoliv. Jen tak může církev i dnes misijně být užitečná. K tomu své členy vychováváme na bohoslužbách, ale ne jen na bohoslužbách, ale tam je nejvíce prostoru pro misijní výchovu, i když kázání má mít především zvěstný význam. Doporučujeme, aby, pokud je to možné, lidem rozdávali letáky s duchovní tematikou, ale nejenom letáky i Bible. Baptisté od svého počátku kladli důraz na osobní zbožnost, na osobní svědectví. Bez osobní zbožnosti a osobního svědectví se nedá, anebo jen velmi těžko dělat nějakou misií mez lidmi a to nejenom v současnosti. Přísloví, že příklady táhnou je stále pravdivá a vyzkoušená.

5. téma: Ekumenismus

Ekumenismus baptisté berou vážně. Jsme jeho členy od doby, co u nás ekumenismus vznikl a nejeden představitel z baptistické církve patřil mezi čelné představitele jejího ústředního výboru. Ale ani ekumena je vše spásná, má své mezery a záleží na jejich členech, aby ty mezery zacelili. Nejvíce ekumenické práce odvedli a možná i odvádějí místní sbory. Sbory, které na svých místech vytvořily duchovní prostředí nejen mezi členskými církvemi, ale i mezi těmi, které ve svazu ekumeny nebyli, vytvořili mezi sebou mimořádné osobní i církevní prostředí. Ekumena to je spolupráce mezi sbory různého vyznání. Mám zato, že ekumenické modlitební večery začátkem roku mají ke spolupráci neobyčejný význam. To přináší mezi církvemi bratrské obecnství a spolupráci.

6. téma: Modlitba

* Modlitba, to je duchovní dýchání. Tam, kde se církev nemodlí, nežije, anebo jen skomírá. Ale taková církev, kde se nemodlí, neexistuje. V našem duchovním životě modlitba zaujímá popřední místo. Tam, kde se v rodině modlí rodiče s dětmi, přináší to pro děti i v budoucnu požehnané ovoce. Modlitba

v rodině musí mít přední místo, ale i Bible, to děti musejí vidět na svých rodičích. Ve společném shromáždění není vyhrazeno místo jen pro kazatele, ale pro každého přítomného ve shromáždění. Bohoslužby začínají modlitební chvílí i končí modlitební chvílí, kazatel také tam má své vyhrazené místo. Hlasitá, anebo tichá, v duchu modlitba má u Pána Bohu stejný význam. Při každém sborovém shromáždění, slavnosti a či při celo církevních sejitích, modlitby mají popřední místo. Máme akce, které jsou zaměřené na modlitby, ale nejsou to akce celo církevní, nýbrž jsou to akce sborové a trvají podle situace až 24 hodin, někdy více, někdy i méně. Modlitba to je osobní vztah s Bohem, může být modlitba hlasitá, tichá, dlouhá i docela kratičká. Ve společných bohoslužbách se doporučuje kratší, anebo krátké modlitby, aby se vystřídal více modlitebníků. Lotr na kříži vyslovil kratičkou modlitbu, prosbu: „Pane rozpomeň se na mě, až přijdeš do svého království.“ Odpověď od Pána Ježíše přišla ihned: „Amen pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.“ Modlitba nemá předpis. Modlitba může být jako prosba, jako děkování, jako vyznávání...

7. téma: Kultura

Kultura je neoddělitelná od bohoslužby. Je otázka, co nazýváme kulturou. S kulturou se setkáváme již ve Starém zákoně. Zpěv žalmů. V této oblasti Izrael byl velice kulturní. Žádný národ po sobě nezanechal tolik krásné a duchovní poezie jako Izrael. Žalmy, to byly písně, Izrael je zpíval v chrámě i na cestách, když putoval do chrámu. I hudba v Izraeli měla své neodmyslitelné poslání, (žalm 150). Co se týče divadla, u nás nikomu nezakazujeme jít do divadla a nepokládáme, že se dopustil hříchu. Naše děti při sborových slavnostech hrají „divadélko,“ na biblická témata, ač tomu neříkáme divadlo. Co se týče tance, ten v našem prostředí není a nedoporučujeme. Něco jiného je, když to patří pro studenty chodit do tanečních kroužků. Tanec nepokládáme za kulturní využití času. Nejedna z našich členů je členem filharmonie, chce-li někdo mít zaměstnání jako herec, pracovník v divadle, je to jeho věc a neptá se kazatele, zda může či nemůže takové zaměstnání přijmout. Každý dělá tu práci na co má. V našem církevním životě hudba zaujímá důležité místo při zpěvu duchovních písní, ale jsou i koncerty. Při bohoslužbách máme ve sborech i pěvecké sbory. Měli jsme celo církevní pěvecký soubor JAS, který soutěžil i na celo Evropské úrovni a nebyl poslední.

8. téma: Vzdělání a výchova

V naši církvi se klade veliký důraz na vzdělání, jak na všeobecných školách a to všeho druhu, tak i na biblických školách. Zejména v oblasti vzdělávání, podle našeho mínění je úkol vzdělání dětí na rodin, naše Jednota to doporučuje, ba nabádá. V rodině děti dostávají základy duchovního poznání i vzdělání, ve sboru v nedělní škole se jen má rozšiřovat u dětí to, co získali v rodinách a to platí i o mládeži ve sdruženích nebo i v jiných duchovních aktivitách. Co se týče adeptů na kazatelské povolání klademe veliký důraz na teologické vzdělání, na teologickou fakultu, seminář, ale nemusí to být vždy podmínkou stát se kazatelem. V každém státě to může být podle jejich podmínek jinak. V každém případě ten kdo se hlásí do kazatelské služby musí projít biblickou přípravou. Zejména to bylo u nás za totality, kdy přístup na teologickou fakultu byl velice pro baptisty omezen. Zřídili jsme dvouletý teologický seminář pro všechny církevní pracovníky, někteří z nich se stali kazateli. V minulosti naši uchazeči o kazatelskou službu šli studovat do USA a do Německa do Hamburku na baptistický teologický seminář.

9. téma: Okolní svět

Baptisté ponejvíce začali pracovat misijně, kde nebyli k tomu podmínky. Nejedna misijní pracovník prošel vězením a to již v 19. století. Dodnes do našich sborů přicházejí lidé z ulice, zejména mladí lidé a nejedna z nich se postupně stávají členy sborů. Podle možnosti děláme evangelizace na náměstích, ale i v pronajatých veřejných sálech. Důraz klademe ne jen na ta velká prostranství pro misii, ale důraz klademe zejména na osobní svědectví, na osobní misii a tato misie v současné době je nejúspěšnější.

10. téma: Církev a stát

Jsme členové České republiky a tak její zákony bez problému zachováváme, jsme součástí našeho národa. Rozhodně jsme proti tomu, aby stát zasahoval do duchovního života církve a to ať byla politická doba jakákoli. Na některých místech byly naše modlitebny zavřeny, kazatele byli vězněni, procentuálně bylo vězněno baptistických kazatelů nejvíce ze všech církvi v Československu. Od biblického základu, který jsme z Bible vyčetli a přijaly, jsou spojeny s naším duchovním životem.

Ten náš radikalismus se netýká našich ústav, které si sami určujeme, napíšeme a schválíme. V každém státě baptistická

jednota má svou ústavu, ale to baptisty celosvětově nespojuje. To, co baptisty v celém světě spojuje je důraz na Bibli jako Slovo Boží, z ní vycházíme, čerpáme pro náš duchovní život. Kdo by se od biblických zásad uchýlil, již není považován za člena baptistického společenství.

11. Na konec ještě otázka ke krátké úvaze:

Na tuto otázku lze odpovědět z několika úhlů. Církve evangelického vyznání se jedna více, jiná méně hlásí k Jednotě bratrské, k té Jednotě, jejímž duchovním otcem byl Petr Chelčický. Čeští Baptisté se ke staré Jednotě bratrské bytostně hlásí a snaží se ji v nejedné myšlence napodobovat. Řadu let nesli jméno duchovního otce Jednoty bratrské: „Jednota Chelčického.“ Na počátku své existence Jednota bratrská křtila přistupující členy do svých sborů v dospělosti, když vyznali svou víru v Pána Ježíše Krista. Jednota bratrská patřila do doby vznikající reformace, na jedné straně Husitská reformace, později reformace luterská a kalvínská. Studenti Jednoty studovaly teologii na fakultách obou reformovaných směrů, ale nikdy se od Bratrské zbožnosti neodloučili. Když po Bíle hoře, v době pronásledování mnozí její členové odcházeli ze své české vlasti do ciziny, odnášeli sebou Kralickou bibli, a jak po celou dobu říkali, že sebou odnášeli i Komenského „Labyrint Světa a ráj srdce.“ Když se pobělohorští potomci, po první a po druhé světové válce vraceli z ciziny zpět do vlasti, do země svých otců a matek, mnozí zase si tyto knihy sebou přinesli. V cizině se již původní Jednota bratrská neutvořila, členové jednoty vstupovali do existujících reformovaných církví, přece si památku své staré Jednoty uchovali na svých kostelech a to Beránka na čelní straně kostelů, který jim připomínal starou Jednotu bratrskou, kterou museli opustit a kvůli které všechno opustili. Bible kterou si utečenci Jednoty bratrské vzali, ta jim zachovala jazyk, češtví, ale především víru v Božího Beránka, který jim nebyl jenom symbolem vytesaný ze dřeva a či vytesán z kamene. Jsem potomek této Jednoty a z jejich knih jsem se učil číst, byly staré a některá slova tak zašlá, že se je dalo nesnadno přečíst. Všechny tyto knihy byly pasné švabachem. Do dnes v církvích evangelijního vyznání v sobě mají něco z toho co vyznávala Jednota bratrská.

SUMMARY

The Bequest of the Unity of the Brethren in the Lore and Practice of the Contemporary Protestant Churches in the Czech Republic

Bc. Lydie Medková

The objective of this work is to find out whether contemporary Czech protestant churches refer to The Unity of Brethren and to what extent these churches manage to keep the mentioned bequest alive in the real life of their communities.

The entire work was divided in the two main parts. The first theoretical part focused on specifying the bequest of The Unity of Brethren. With the help of source analysis there were stated ten categories of the most significant characteristics of the historical Unity's lore. These categories then had great influence on the content of the chapters in the theoretical part. The theoretical part was vital for the composition of the frame of Unity's bequest. This frame is later used for comparison of the lore and practice of the contemporary protestant churches in the Czech Republic.

The second part is mainly constituted by the comparative research. The six researched churches were chosen on the basis of their own recognition as followers of the bequest of The Unity of Brethren. In order to meet the stated objective of the research the method of critical analysis was used in combination with a structured interview with the heads of the chosen churches.

By the means of previously mentioned methods it was revealed that the researched churches believe that it is in certain ways possible to keep the Unity's bequest alive even in these days. The aspiration of the churches to keep to the Unity's bequest was obvious from the church documents. However the real life of the communities showed that adherence to the bequest in the modern society isn't an easy thing. It is therefore concluded that many characteristics of the lore of The Unity of Brethren are simply becoming a matter of history.